

מתמחים בטיפול ובכרזה

אסופת סיפורים וכרזות
של מתמחים בהוראה

עריכה: אורנה שץ-אופנהיימר, דיצה משכית, שרה זילברשטרום

עריכה: **ד"ר אורנה שץ-אופנהיימר, ד"ר דיצה משכית, ד"ר שרה זילברשטרום**
אגף התמחות וכניסה להוראה, משרד החינוך
ריכוז התחרויות: **גב' בתיה מנדל**, אגף התמחות וכניסה להוראה, משרד החינוך
תרגום מערבית: **ד"ר עלי ותד**
עריכה לשונית: **נירית איטינגון**
עיצוב גרפי ועיצוב השער: **סטודיו צפיר**

חברי הוועדה השופטת

מתמחים בסיפור

פרופ' אביגדור שנאן, החוג לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים
מר אליעזר שמואלי, מנכ"ל משרד החינוך לשעבר
גב' בלהה בן-אליהו, כרם - מכון לחינוך הומניסטי יהודי במכללה האקדמית לחינוך
ע"ש דוד ילין; אפרתה - המכללה האקדמית לחינוך
ד"ר אורנה שץ-אופנהיימר, משרד החינוך
גב' בתיה מנדל, רכזת התחרויות, משרד החינוך

מתמחים בכרזה

מר דורון רבינא, ראש המדרשה לאמנות, המכללה האקדמית בית ברל
מר אריק כספי, ראש המסלול לתקשורת חזותית, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך,
לטכנולוגיה ולאמנויות
ד"ר דיצה משכית, משרד החינוך

הוצאה לאור: **גף הפרסומים, משרד החינוך**

כתובת האתר של אגף א' התמחות וכניסה להוראה:

www.education.gov.il/staj

© כל הזכויות שמורות, אגף התמחות וכניסה להוראה, משרד החינוך

תוכן העניינים

דבר הסמנכ"ל ומנהל מינהל עובדי הוראה.....6

שער א - סתמחים בסיפור: אסופת סיפורים של סתמחים בהוראה

פתח דבר10

סיפורים זוכים

הילד שרצה להיות שוודי / ניסים לוי14
"של נעליך מעל רגליך" / אלעד יהודאי19
מורים מלמדים למרות שרע להם / רון פלד22
חווייה בעלייה / שמואל חיון26
סוררת ומורה / שני בר31
אני-אתה (נשנה את העולם) / עידו רחמני38
משב רוח / מאראם מרזוק42
מורה חדש ביקום ההוראה: סיפור מדע בדיוני למורה המתחיל /
אלפא חיימוב בן חמו46
השפעה / תמר גת49
רעיונות מרכזיים בביווגיה וכיצד הם באים לידי ביטוי בשנת ההוראה
הראשונה / קרין הלוי טוביאס54
מאיירפורט סיטי לחדר המורים / פלורית סגל59
האחר הוא אני / שירן טל ששון62

ז'-ג' / לילך איילי 67

כמים הפנים לפנים / אהרון בר-יעקב 72

סיפורים מצטיינים

סיפור אישי / סלאם אסדי 77

לואיס / נורית סגל 82

להצמיח כנפי רוח / חנה לוי 86

Yes I do / חיה אדהנני 90

משרה להשכיר / שירן חזן 94

ויהי בוקר / מאיה פרידמן 98

נעמי / נועה פארן 102

החלום / שירה שימול 105

חצופס / תומר דויטש 108

לק תכלת זוהר / יעלה בוקר-קריתי 110

שער 2 - סתמים בכרזה:

קובץ כרזות של סתמים בהוראה

פתח דבר 115

כרזות זוכות

התמחות: אתגר, סיפוק, / עטרה מאור 120

חינוך טעם החיים! / שימית פיירשטיין 122

*מורה מתמחה = מורה מורכב / יוליה אטיאס 124

לשאוף לאחדות כיתתית ולא לאחידות כיתתית / מילכה טנג'יר 126

- 128 מורת דרך / טאיסה סקריפצ'ק
- 130 המורה הזה הוא אני! / נורית אווסקר
- אי אפשר ללמד אדם דבר, ניתן לעזור לו לגלות זאת מתוך עצמו /
- 132 אמראל מרקוביץ
- 134 ללמוד לסחוט בעצמך /שני טרבלסי

כרזות מצטיינות

- 137 מורה חדש / דקלא טרבלסי
- 138 הוראה? פנים רבות לה / אורלי יחיאל-סוקולוב
- 139 מורה חדש צומח כל יום / סנא סנעאללה
- 140 סדנה מתוקשבת - רשת הביטחון שלך / אמיר דוידס
- 141 אני מורה / מירב ביין ארצי
- 142 האחר הוא (לא) אני / בת שבע רוקח
- 143 מאיפה מתחילים...!?! / רעות וקנין
- 144 סופר-מורה / מאשה למברסקי
- 145 פרחי הוראה מתמחים באהבה / נעמת שילת
- 146 דף חדש / ינון אביאור
- 147 למורה המתמחה / דניאלה קרן רויטמן

דבר הסמנכ"ל ומנהל סינהל עובדי הוראה

לתקופת ההתמחות והכניסה להוראה במסלול הקריירה של המורה יש חשיבות עליונה. היא מסמנת את המעבר לא רק מהתאוריה למעשה, אלא מחיי הסטודנט לחיי העבודה המקצועית. המתמחה החדש בבית הספר חווה שינוי עמוק בכל אורחות חייו. לעתים הדבר נסתר מעיני הצוות הוותיק, שממשיך בחייו השגרתיים - לכאורה.

ממצאי המחקרים בישראל ובעולם מראים שהנשירה העיקרית מתרחשת בשלוש השנים הראשונות, ואין מדובר דווקא במורים החלשים. המורים הנתונים בסיכון גבוה לפרישה הם דווקא אלו שעומדות בפניהם הזדמנויות תעסוקתיות חלופיות, ולא פעם הם המורים שהמערכת הייתה רוצה לשמר. אגף התמחות וכניסה להוראה בניהולה המסור של ד"ר שרה זילברשטרום מקדם בשנים האחרונות ביצירתיות רבה תפיסה רוחבית וכוללת לקליטת המתמחים והמורים החדשים, ומציב בפני המערכת אתגרים מערכתיים חשובים:

- קליטה של מתמחים בבתי הספר בהיקף משרה גדול יותר;
 - ליווי של מורה חונך למתמחה לאורך כל השנה וליווי של מלווה בשנה שלאחר מכן;
 - תמיכה ומודעות של המנהל, הכוללת שותפות ואחריות לתהליכי ההערכה;
 - תכניות ייחודיות לקליטת קבוצות מתמחים בבתי ספר במדד טיפוח גבוה;
 - סדנאות ליווי למתמחים שנותנות יחידות ייעודיות שהוקמו בכל המוסדות האקדמיים להכשרת מורים;
 - רפרנטים ייעודיים לטיפול במתמחים ובמורים חדשים בכל המחוזות;
 - פרס קליטה מיטבית לבתי ספר הקולטים מתמחים בצורה ראויה לציון.
- לצד הליווי המערכתי מופעלות יוזמות המזמנות למתמחים אפשרות לבטא את עצמם: תחרות סיפורים, תחרות כרזות ותחרות סרטים. התחרויות מיועדות למתמחים בהוראה המצויים בשנת עבודתם הראשונה ולעובדי הוראה חדשים. התחרויות מאפשרות "לשמוע" ממקור ראשון את "קולם" של עובדי ההוראה המתחילים. הסיפורים, הכרזות והסרטים משקפים תמונת מצב על אודות איכות ההיקלטות במערכת החינוך: הציפיות, הקשיים וההצלחות.

תודתי העמוקה שלוחה לכל העוסקים במלאכה: רכזי יחידות ההתמחות
והכניסה להוראה במוסדות האקדמיים להכשרת מורים, רכזי ההתמחות ורכזי
עובדי ההוראה החדשים, חברי ענף ההתמחות והכניסה להוראה, מובילות
התחרויות: ד"ר אורנה שץ אופנהיימר, גב' בתיה מנדל וד"ר דיצה משכית,
וכמובן - תודה למתמחים ולעובדי ההוראה החדשים. שאו ברכה!

איל רם

סמנכ"ל

ומנהל מינהל עובדי הוראה

שער א

מתסחים בסיפור

אסופת סיפורים של מתסחים בהוראה

עריכה: אורנה שץ-אופנהיימר, שרה זילברשטרם

תשע"ו - 2016

פתח דבר

האסיף "מתמחים בסיפור ובכרזה" מצטרף לחוברות סיפורים אחרות שיצאו במהלך השנים האחרונות, והוא חלק ממסורת שאנו מקיימים בכל שנה: תחרות סיפורים וכרזות שבסופה אנו מעניקים מלגות לזוכים.

אוגדן הסיפורים והכרזות הוא פרי עטם של מתמחים שזו להם שנת עבודתם הראשונה. כותבי הסיפורים הם עובדי הוראה מתמחים מכל המגזרים, הגילים ותחומי הדעת השונים: חינוך מיוחד, מתמטיקה, חינוך גופני, אמנות, מחשבים, קולנוע ועוד. יש בהם שזוהי הקריירה השנייה שלהם, והם בחרו בהוראה לאחר שעשו הסבה מקצועית. כל הכותבים הם ממוסדות החינוך להכשרת מורים - המכללות האקדמיות לחינוך והאוניברסיטאות. במובן זה הסיפורים והכרזות משקפים את כלל אלה הבאים לראשונה בשערי מערכת החינוך.

עד היום הצטברו בידינו מאות סיפורים המלמדים אותנו הן על נקודת המבט של הפרט - עולמם של המורים המתחילים והמשמעות הייחודית של השתלבות מקצועית בהוראה, הן על נקודת המבט המערכתית: תפקידם של מערכת החינוך בבתי הספר ובגנים ושל צוות המורים וההנהלה בקליטתם המיטבית של המורים המתחילים.

הסיפורים חושפים מחשבות, רגשות, מעשים, פעולות ודרכי התמודדות מנקודת מבט של היחיד, אך בה בעת מלמדים על תהליכי עומק של קליטה מיטבית מערכתית שהתפתחה במערכת החינוך. הסיפורים מביאים את קולו של המורה היחיד ואת הקולות המגוונים הקיימים במערכת החינוך. אלה ואלה מצטרפים לריבוי קולות מגוון המלמד את הקורא על חוויית השנה הראשונה.

לאורך הדורות היו סיפורים כלי להעברת ידע, מסורת ונורמות ערכיות. הסיפורים יצרו קשר אישי בין המספר לבין שומעיו ואפשרו לו להעביר לזולת את מחשבותיו, רגשותיו וחוויותיו. הדבר דומה למקצוע ההוראה, שבו המורה מעביר ידע, מסורת וחוויות לתלמידיו. התשוקה לידע יצירתי, המאוויים להוראה, ללמידה ולשותפות חברתית הם חלק בלתי נפרד ממהות המקצוע. תחרות הסיפורים והכרזות מתבססת על הפרדיגמה המחקרית נרטיבית (ספקטור-מרזל, 2010). הסיפורים נשענים על מילים המעבירות עלילה

שטומנת בחובה מסר (שקדי, 2011: 83-109), והכרזות נשענות על המראה החזותי שמעביר לנו מסר (הוס, 2010). הסיפורים שימשו מאז ומעולם כלי להבעה יצירתית, רעיונית ואסתטית. באמצעותם יכול הפרט לתאר את המציאות ולתת לה משמעות. הענקת משמעות למציאות היא תלויה פרשנות של המתבונן (Bruner, 1987). הסיפורים הם אפוא מעין חלון לעולם התודעה האנושית, צוהר ללימוד תהליכי הלמידה המשמעותיים שעוברים המורים בעת עבודת ההוראה. הם מאפשרים לחשוף לא רק את העלילה, את ההתרחשויות ואת האירועים, אלא גם את משמעותם בזיקה לעולמו הפנימי של היחיד שחווה אותם. המספר המציג סיפור, ובמקרה זה, את סיפורו המקצועי, מפרש אותו, נותן לו משמעות, חושף באמצעותו את זהותו ומאפשר לעצמו לברוא תובנות רפלקטיביות המבנות מחדש את המציאות (Mishler, 2004).

הספרות המחקרית מלמדת שהסיפור הוא גם דרך לבטא בקול עולם מושתק, מודר רגיש ובלתי-נגיש. הוא מאפשר ללמוד על עולמות סמויים מן העין, מודחקים ושוליים, המייצגים סיפור אישי שיש בו דרכים נוספות להבין את המציאות. לא רק עולמו של המספר מיוצג בסיפור, אלא גם סיפוריהן של הדמויות וההקשרים התרבותיים החברתיים שהוא נתון בסביבתם. סיפורי עבודת ההוראה המוצגים באסופה זו הם סיפורים של פרטים, הם מתייחסים גם למערכת ולכל רכיביה הנוטלים חלק בסיפור החד-פעמי של היחיד. מבחינה זו הסיפור הוא נופו של המורה (Connelly & Clandinin, 1999). מאות הסיפורים מלמדים שהאפשרות לחשוף את המחשבות של הכותב המתבונן מעניקה לגיטימציה לביטוי של המורה, ובד בבד מאפשרת לשמוע את הקולות המושתקים של תלמידים, עובדי הוראה שונים, הורים ואחרים. כמי שהוא "חדש" במערכת המורה המתמחה רואה היבטים שאחרים כבר הסכימו לראותם. הוא, המגלה את משמעותם, כותב על אודותיהם ב"קול" חדש. הסיפור מאפשר לנו ללמוד על תהליכי שינוי, על נקודות מפנה, על קונפליקטים ודילמות ועל הדינמיקה המלווה את ההוראה. הסיפורים מציגים לא רק התרחשויות עובדתיות, אלא גם מחשבות, משאלות, מאוויים ורעיונות. ואת אלה המורים המתמחים חושפים בפנינו בכל שנה מחדש.

בוועדת השיפוט הבוחרת את הסיפורים חברים אנשים אקדמיה ואנשי מקצוע. הם דנים כל אחד בעצמו ולאחר מכן במשותף בבחירת הסיפורים והכרזות. שני רכיבים עיקריים מנחים את השיפוט, הנעשה באנונימיות:

האחד - התוכן, המשקף את ההתנסויות, החוויות, המחשבות והערכים שהמורים המתחילים מספרים עליהם. האחר - ה"כלי", המעצב את המסרים. הסיפור והתמונה החזותית נותנים ביטוי אותנטי לרעיון של היוצר. בסיפור אלה הן המילים - איכותן וצירופן מאפשרים לקורא לדמיין את שהקורא מבקש לבטא; בכרזות אלה הם הצירופים והשילובים שבין הצבעים, "משיכת המכחול", הקווים הנמשכים בין הרעיון לבין הטקסט החזותי. מטרתם של אלה לבטא רעיון ובה בעת לעצב את תודעתו של המתבונן באשר למשמעותה של שנת העבודה הראשונה של המורה המתחיל.

בסיפורים שהוצגו בפנינו חוזרות ועולות כמה תמות המעסיקות את המורים המתחילים והן בעלות משמעות מקצועית: בחינת הגבולות שבין חייהם הפרטיים לבין חייהם המקצועיים; בין זיכרונותיהם האישיים מעברם כלומדים לבין רצונם לממש את תפקידם על הצד הטוב ביותר; התמודדות עם אתגרים של ניהול כיתה ככיתה ועם ניהולו של הפרט המורד, או המסרב לשותף פעולה; משאלה להכרה חיצונית של הסביבה במקצוע ההוראה; האופן שבו תופסים אותם המנהל, חברי הצוות והתלמידים; אירועים שבהם הם מעצבים את זהותם המקצועית, בוחנים ובודקים את יחסי הקרבה שלהם עם הלומדים; מתלבטים מתי לנהוג כמורים מלמדים ומתי כמחנכים לערכים; כל אלה באים לידי ביטוי בקרב מורים בתיכון, בבתי הספר היסודי ובגן.

הנושאים החוזרים ועולים בסיפורים השונים מלמדים ששנת העבודה הראשונה של המורים היא רוויית מתח. שלב הכניסה למקצוע דורש מהם להשקיע מאמץ ומעורבות רבה, ואלה מעוררים בהם רצון עז לשמור, בד בבד, גם על חייהם האישיים.

המורים הצעירים פוגשים לראשונה בהורי התלמידים - דמויות מבוגרות המסמלות עבורם את הצורך שלהם להיפרד מחיי הנערות ולהיעשות אף הם לבוגרים אחראים. השיח עם ההורים תופס מקום משמעותי בסיפורים השונים. עבודת הצוות מציבה אתגר מקצועי במיוחד בשלב הכניסה להוראה, שבו המורים מתמודדים על מקומם המקצועי ומבקשים לשרוד במערכת החינוכית. המורים הוותיקים יכולים לשמש למורים חסרי הניסיון מעטפת תומכת, ובה בעת להיתפס על ידם כאיום. מצבים אלה מלווים ברגשות מורכבים ובפרשנות, ואלה עולים בסיפורים.

הסיפורים השונים מעידים על העושר הרעיוני שהמורים המתחילים מביאים עמם לעבודת ההוראה. המגוון והעושר שבאים לידי ביטוי בסיפורים

נוטעים בנו תקוות שהמורים המתחילים הם בעלי איכות מקצועית ושזו, בבוא העת, תשפיע על מערכת החינוך, תעשיר אותה ברמת הפרט הלומד וברמת הכלל - החברה הישראלית.

סקורות

הוס, אפרת (2010). שימוש במחקר מבוסס יצירה בפרספקטיבה ביקורתית. בתוך לאה קסן ומיכל קרומר נבו (עורכות), *ניתוח נתונים במחקר איכותני* (עמ' 316-333). באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

ספקטור-מרזל, גבריאלה (2010). מנגנוני ברירה בטענה של זהות סיפורית: מודל לניתוח נרטיבים. בתוך לאה קסן ומיכל קרומר נבו (עורכות), *ניתוח נתונים במחקר איכותני* (עמ' 96-63). באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

שקדי, אשר (2011). *המשמעות מאחורי המילים: מתודולוגיות במחקר איכותני - הלכה למעשה*. תל אביב: הוצאת רמות.

Bruner, J. (1987). Life as narrative. *Social Research*, 54, 11-32.

Connelly, F. M., & Clandinin, D. J. (1999). *Shaping a professional identity*. New York & London: Teachers College Press.

Mishler, E. G. (2004). Historians of the self: Restoring lives, revising identities. *Research in Human Development*, 1(1&2), 101-121.

הילד שרצה להיות שוודי ✍️

ניסים לוי, הסכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי באר שבע

את שלום אהבתי מהרגע הראשון. נמוך קומה יחסית לגילו, רעמת שיער שחורה ומקורזלת, פנים עגולים, יפים, וחיוך ענק שנעצר באוזניים. העיניים סיפרו משהו אחר. גדולות, שחורות, עמוקות, מתרוצצות מצד לצד בעצבנות. משדרות עצב וחשש.

בשיעור השני כבר ידעתי ששלום חכם. למדנו על גלובליזציה. התרכזנו במדינות קרות. יום אחד אמר: "גם אני חייתי במדינה קרה".

"היכן?" שאלתי.

"בשוודיה..." ענה במהירות ובהתלהבות ועצר. ומשהבחין שהס הושלך בכיתה, הוסיף: "חייתי שם שנתיים עם הוריי", וחיוך מתריס השתלט על פניו. "ספר עוד", ביקשתי בלי להסתיר התלהבות.

"אבי תימני. הוא הכיר את אמי השוודית, והם התחתנו. נולדתי בשוודיה, וחזרנו לארץ. לפני כמה שנים נסענו לשם, חיינו שם שנתיים. לאבא היה קר, אז חזרנו למושב". חייך, אחר כך כבו עיניו, החיוך נעלם, הוריד את הראש ונסגר. לא לחצתי, חזרתי לנושא הנלמד. השיעור הסתיים, הוא נעמד לידי. הביט ושתק.

"חזרתם רק בגלל שלאבא היה קר?" שאלתי, בניסיון לעזור לו לדבר. "ההורים לא הסתדרו שם ולכן חזרנו". השיב במהירות בחיוך מתנצל והלך. לשני השיעורים הבאים לא הגיע. חלפו שבועיים עד שחזר. בשיעור ובהפסקה הבחנתי שהוא עסוק מאוד בלהיות חבר של כולם.

עבדנו בכיתה בקבוצות. הקבוצה של שלום ניתחה את ההיבטים התרבותיים השליליים והחיוביים בתהליך הגלובליזציה. קראתי לשלום ללוח, להסביר על החיובי והשלילי. הוא נבוכ, החל לדבר, גמגם ונדם.

"בעצם, רבותיי הנכבדים", נחלצתי לעזרתו. "ניצב לפניכם התוצר המושלם של הגלובליזציה. כמה טוב שהעולם הוא כפר קטן. שלום הוא מוצר של שיתוף הפעולה בין שוודיה לישראל". השתרר שקט בכיתה. שלום זרח מאושר, עיניו ברקו והודו לי על ההצלה. משהו צעק:

"מז'תומרת?"

"תראו", חייכתי. "אבא של שלום, שהוא מושבניק תימני, הכיר את אימא של שלום, שהיא בכלל שוודית". הגנבתי מבט, שלום קרן. "לולא השמיים הפתוחים, המטוסים המהירים, היכולת לדבר בטלפון סלולארי, המיילים וכו', היה להם קשה לשמר את הקשר והאהבה שלהם זה לזה ולהתחתן". השמחה בכיתה הייתה גדולה. כל אחד תרם את חלקו לרעיון; אחד אמר שבגלל השיטות המתקדמות היה לה קל ללמוד את השפה העברית, אחת אמרה שהם יכלו לדבר בסקייפ ולא לשכוח איך הם נראים. רק שלום חיך ושתק, ואני הייתי בטוח שהוא מאושר להיות מרכז הכיתה. פתאום שאל משהו: "רגע, אם היית בשוודיה אז אתה מדבר שוודית? תגיד בוקר טוב ולילה טוב".

ושלום שלי אמר במהירות וכולם היו מאושרים ורצו עוד. "תגיד את זה, ואת זה..." והוא אמר, זורח, וחייך ופניו אורו.

"מדוע שלא תביא את אימא שלך לשיעור, שתספר לנו קצת על שוודיה?" שאלתי. וכולם אמרו "כן, כן, תביא אותה". והוא, שהחיוך לא סר מפניו ומאוזניו אמר: "בעיה. היא עובדת קשה".

"היכן היא עובדת?" שאלתי

"בפיצוחי חיים בעיר", ענה במהירות. החיוך נעלם לשנייה, ואז הוא התעשת וחזר לחייך.

הצלצול נשמע וכולם קמו.

שלום נעלם. נשארתי עם סימן שאלה קטן ועם סקרנות גדולה. שוודית שעובדת בחנות פיצוחים בעיר? מחר אני קונה בוטנים אצל השוודית. נכנסתי לחנות בבוקר. המקום היה כמעט ריק. בחור צעיר רוקן פחיות פיצוחים לתוך מגשים, צעירה כבת עשרים ניקתה את הדוכן, ובקצה החנות, ליד המשקל, עמדה גברת בעלת שיער שחור וגבה אליי.

בחנות לא היה צל צלה של שוודית.

הגברת שליד המשקל הסתובבה והביטה בי.

"אפשר לעזור לך?" חייכה.

"כן". עניתי במהירות. "מאתיים גרם בוטנים". ואחרי היסוס קל שאלתי:
 "יש כאן משהו ממושב 'השטיח המעופף'?"
 מיד ענתה "אני", חייכה חיוך גדול של שלום שהסתיים באוזניים, והביטה
 בעיניים הגדולות של שלום, שהיו יציבות אבל עייפות.
 "אני חושב שאני מלמד את הבן שלך". אמרתי בשקט.
 "אהה... ידעתי שהפנים שלך מוכרים לי". החיוך נשאר קבוע. "איך הוא?"
 מיהרה לשאול.
 "הוא בסדר גמור, תלמיד מצוין", מיהרתי לענות. איך מכניסים את השוודית
 ומהר? שאלתי את עצמי.
 "תגידי", היססתי, "הייתם בשליחות בשוודיה?" היא הביטה בי, מופתעת
 מהשאלה. "לא, מעולם לא!"
 "אין לך כל קשר לשוודיה?" שאלתי בשקט, מתבייש בחקירת. "גיסתי, אשתו של
 אחי, שוודית, והם חיים שם. אבל מה כל השאלות האלה ומאיפה אתה יודעת?"
 לקחתי נשימה עמוקה ו"גיליתי" לה שהיא שוודית.
 היא הייתה מופתעת, אך לא נרעשת. אמרה: "צריך לברר את זה. ובקשר
 לשפה, שלום מדבר הרבה בסקיפ עם הילדים של אחי וכך למד את השפה".
 הנה לך גלובליזציה, הרהרתי ביני לביני.
 ביקשתי שתברר בזהירות מדוע שלום המציא סיפור כזה.
 למחרת שלום לא הגיע לכיתה. סיפרתי למחנכת. היא הופתעה. "אתה
 יודעת", אמרה באכזבה, "הוא כתב את זה בעבודת שורשים שהכין לקראת
 בר המצווה. שמחתי והתכוונתי לבקש מאימא שלו שתבוא לספר על כך...
 ועכשיו מתברר שהכול המצאה". אמרה בעצב.
 בערב הלכתי לקניות. ליד המדף של הבמבה עצרתי, התלבטתי בין במבה
 לאפרופו. הטלפון צלצל. מספר לא מוכר.
 עניתי.
 "שלום המורה, זה שלום", לחש והשתק. חיכיתי מעט. משלא המשיך,
 דיברתי.
 "היי גבר, מה נשמע? איך אתה מרגיש? מה חדש? איך הלימודים?" הפצצתי
 אותו בשאלות.
 "הכול בסדר" הוא צחק, משוחרר. ידעתי שעכשיו הוא ידבר.
 "תשמע, יש איזה בעיה קטנה שאנחנו צריכים לפתור. אני עשיתי טעות".

דיבר מהר והשתתק, מנסה להיפטר ממשא כבד.

"אין בעיה שאי-אפשר לפתור ואין טעות שלא ניתנת לתיקון", אמרתי.
"תמיד אתה אומר את זה", אמר. "אבל אני חושב שהפעם זה מאוד מסובך".
הוא לא חיכה לתשובה והמשיך. "כל מה שסיפרתי לך על שוודיה לא נכון.
הכול המצאתי. התנצלתי בפני אימא, ועכשיו אני רוצה להתנצל בפניך, אתה
חייב להבין אותי". שלום דיבר ולא אפשר לי להכניס מילה לדבריו. הייתה
בו כנות מדהימה. "בבית הספר הקודם שהייתי בו צחקו עליי וקצת פגעו בי
בגלל שאני תימני, אז החלטתי להמציא סיפור שאימא שלי שוודית ושחייתי
בשוודיה ושאתה יודע את השפה, וזה עזר לי. הילדים עזבו אותי ולא הטרידו
אותי. אתה חייב להבין אותי", נדמה שהתחנן על נפשו. "התביישתי שאני
והוריי תימנים, חשבתי שלא אוהבים אותי. אני מתנצל בפניך ומקווה שאתה
סולח לי" סיים את הנאום.

ואני, שתמיד יש לי מה להגיד וגם כשאין אני מוצא מה לומר, לא היו מילים
בפי. כאילו בלעתי שקיות של במבה ואפרופו ביחד. "הלו? שמעת אותי?" הוא
שאל בשקט.

"כן", עניתי במהירות. "שמעתי כל מילה ואני בכלל לא כועס, להפך. אני
חושב שזה שסיפרת לי מראה שאתה ילד טוב וחזק". עכשיו אני דיברתי מהר,
מפחד לאבד אותו. "כל הכבוד שאתה מתקשר אליי ומספר לי על כך. בוודאי
שאני סולח, אבל חשוב שתדע שאסור לך להתבייש במי שאתה. אתה חכם
וחזק וטוב, והילדים אוהבים אותך בגלל מי שאתה, אימא שוודית לא תוסיף
כלום לכבוד שלך".

"אבל יש בעיה עם הילדים עכשיו", הוא התפרץ לדבריי.

"איזה בעיה?" שאלתי.

"איך אגיד שהמצאתי את הכול?" הקשה עליי.

"אל תדאג", אמרתי, "נמצא דרך, אני אגן עליך. דבר ראשון אתה לא אומר
כלום לאף אחד ולא מעלה את העניין פעם נוספת".

"אבל הבטחתי שאביא את אימא", התעקש.

"אל תעלה את זה, גם אני לא, וכולם ישכחו מהעניין", פקדתי.

"אתה בטוח?" התחנן.

"בטוח", פסקתי בביטחון. "אל תדאג אנחנו נצליח, עכשיו תבטיח לי שוב
שאתה גאה במי שאתה, במה שאתה ובמוצא שלך, ושאת הדמיון שלך תפעיל
רק בשיעור ספרות. מבטיח?" דרשתי בנחרצות.

"מבטיח", ענה בשקט, ונדמה היה לי שאני רואה אותו מחייך בהקלה.
"תן לי את אימא". היא ענתה לי מיד.
"הקשיבי" ציוותי. "אתם לא עושים מזה עניין בשום פנים ואופן. הילד עבר חוויה והמציא סיפור כדי להגן על עצמו, וזה בסדר גמור", פסקתי, כאילו אני אריק אריקסון בכבודו ובעצמו. "יש לכם ילד חכם עם הרבה דמיון וזה טוב, צריך רק לנתב את זה למקומות אחרים, והכי חשוב - ללמד ולחנך אותו שלעולם לא יתבייש במי שהוא, במי שהוריו ובמקום שממנו בא".
"כן אני יודעת. אבא שלו התרגז, במיוחד שעכשיו אנחנו בתקופה קשה מאוד, אחרי פשיטת רגל. עברנו לבית סוכנות, שני חדרים, קשה לנו מבחינה כלכלית, בקושי מחזיקים מעמד, ושלוש רואה הכול".
היה רחש, הוא נשמע אומר: "אני רוצה לדבר לבד".
"אתה שומע המורה?" לחש.
"כן" לחשתי.
"נכון שלא צריך להיות שוודי בשביל להיות מקובל בכיתה? נכון?"

✍ "של נעליך סעל רגליך"

אלעד יהודאי, סכללת אורות ישראל סיסודן של סכללת סורשת יעקב
רחובות וסכללת אורות ישראל

באתי חדור מוטיבציה, "מורעל" כמו שאומרים. מלא
בביטחון עצמי ובתחושת שליחות. אני אהיה מורה
בישראל, אני אחנך את דור העתיד. אצלנו במשפחה
זאת לא קלישאה, אצלנו זאת מחלה משפחתית. סבא
ראובן היה מורה, אבא מורה, דוד יעקב מורה, אחותי
הגדולה מורה וכעת אני - פרח הוראה, שכמצופה
ממנו סיים בהצטיינות את לימודיו וכעת מתחיל ללמד באמת.

איני חושב שתלמידיי ראו אי-פעם מורה כמוני. כבר בשנתו הראשונה
מתהלך בכיתה בבטחה, מגביה את הקול בלי חשש ואת מי שצריך "תופס
קצר". שיעורי מתוקתקים, אין זמן למשחקים. ערב-ערב אני מכין מערכי
שיעור מושקעים. איני בוחל בשום אמצעי, מספרי לימוד ישנים ועד מצגות
וסרטונים. איני מוותר לעצמי וגם לא לתלמידיי. אט-אט החלו מכירים
אותי ויודעים שאני לא כדאי להתעסק. אצלי הם באו ללמוד, ולא לשחק.
"אצלי הכיתה תהיה" - אני שואג, והם עונים - "סיירת", כמצופה מתלמידים
ממושמעים. מה לעשות, כלוחם בסיירת הצבא טבע בי את חותמו לתפארת.
אין מתאים ממני מלהגיש לבגרות בתנ"ך. הערכים, האידאולוגיה, הפאתוס,
כולם חלק ממני. ספר שמות, ספר ההנהגה. "שימו לב איך נעשים למנהיגים"
אני מכריז. "לא נשארים אטומים למציאות. חייבים להיות אקטיביים, יזמים,
פורצי דרך. משה מתערב במציאות שסביבו פעם אחר פעם. הוא לעולם אינו
אדיש לה. הוא מנכיח בה את עצמו. הוא מתערב בריב של המצרי עם העברי,
הוא מתערב בריב של העברי עם חברו, הוא מתערב בריב של הרועים עם
בנות יתרו. מתערב כי אכפת לו". אני נואם בהתלהבות. שתיקה. הכיתה מטה
אוזן וגומעת כל מילה. "אכפתיות זו מנהיגות" אני חותם באטיות.
במסדרונות הם לא מדברים אתי. חולקים לי כבוד. עוברים על פניי
במהירות. מבט אשר נתקל במבטי מרכין עצמו מיד בביישנות. הליכתי זקופה,
גאה. אני לבטח מותיר רושם עז בלבם. בפניי לא ידברו נועזות כפניי שאר
חבריי. לכיתה יכנסו בזמן ובדממה, יעמדו, יכבדו, יחכו לסימן. בשיעור ידברו

רק לעניין. אם תהיה להם בקשה חריגה ישלולו לתיבה ששמתי בכיתה. בסוף כל שבוע אפתח אותה ואקרא.

הפתקים אנונימיים, אינם חתומים. בהם הם פורקים, קוראים לעצמם דרור. בקשותיהם קשורות בעיקר להתנהלותי התקיפה. "אשמח אם תהיה קצת פחות קשוח", "אל תעמיס עלינו שיעורי בית", "בבקשה התחשב בנו", "אנא, היה רגיש אלינו יותר". אינם מבינים כי כדי להצליח צריך לעמול קשה ולהזיע.

"המילה משה מופיעה פעמים רבות בתורה. מדוע?" אצבעות מורמות. "הוא הנבחר", "הוא המנהיג", מתקבלות התשובות. "יפה, ואיך זה קשור להופעתו הרבה?" אני ממשיך. דממה. "מנהיגות זו הופעה. מנהיגות זו כריזמה" אני מכריז. "בשבוע הבא נלמד על המעמד הנשגב שבו נבחר משה למנהיג. עד אז אבקשכם להתכונן היטב וללומדו עצמאית".

עוד שבוע נגמר, הפתקים נקראים. "בבקשה תרחם", הם כותבים, "מנהיגות זה חשוב, אך בבקשה תתחשב". הם אינם מבינים, נשארים אטומים, בדרך הזאת לא יגיעו רחוק. מנהיגים לא גדלים ככה סתם בצחוק.

לחשושים במסדרונות, מבטים נסתרים. רוצים לדבר אתי אך חוששים לפנות. משוחחים ביניהם, עליי, על שיעורי. מה רע בדרכי? נשגב מבינתי. כיצד יהפכו לאליטה אם יישארו רכיכות? הם חייבים להתחספס, אני מפטיר לעצמי.

בצעדים בטוחים אני נכנס לשיעור. לחשושים נשמעים מכל עבר. מבטיהם נעים מאחד לאחר. לא אופייני לתחילת שיעורי. אני מרים את ידי והם מפסיקים באחת. "הגענו למעמד אדיר", אני מרים את קולי, "מעמד בחירתו של משה למנהיג. וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל. מחזה מדהים ומבעית כאחד. לא אדם כמשה יהסס להתקרב. גשו נא לפסוקים ותארו את המעמד". אצבעות מורמות. "מעמד מושך", הם עונים, "מעמד מסקרן", "האלוקים מצווה ציווי מעניין". "קראו את ציווי המנהיגות בקול" אני דורש. "אל תקרב הלום, של נעליך מעל רגליך" הם קוראים. הציווי מלא הוד, אני חש, מעניק סמכויות. רוצה אני לשמוע אותם אומרים זאת בלי טעות. "למישהו יש הסבר ופשר לציווי?" אני שואל. "הוא עומד על אדמת קודש". אני מקבל. "נכון, אך העמיקו בעניין, כיצד זה קשור למנהיגות?" אני דוחף. שקט שורר. התלמידים מחליפים מבטים כאילו ציפו לשאלה, כאילו הסכימו על דבר מה. מבטיהם של כולם ננעצים באורי. נראה שהוא מהסס

לענות, אך לבסוף מרים את אצבעו. "כן אורי, דבר". "התנ"ך מלמדנו בציווי זה פרק במנהיגות" נואם אורי בבטחה ואני מהנהן. "לפני שמשה הופך למנהיג, הוא צריך לחלוץ את מנעליו המחוספסים ולהרגיש ברגליו את חול האדמה. ויש פה לימוד עצום לכולנו, שלפני שאדם הופך למנהיג הוא צריך להסיר את החספוס מלבו, להרגיש את האדמה, את האדם שסביבו!"

סורים סלסדים לסרות שרע להם ✍️

רון פלד, סכללת לונסקי לחינוך

עוד מאמר, ועוד אחד, המון רעיונות ותובנות על חינוך והוראה. אני קורא, מסמן, מסכם, והחווייה מוכרת: כתיבה קרה, נקייה, מרוחקת. מוזכרים המון שמות שאני לא באמת מכיר, וברקע התחושה שאני קורא משהו נכון, הגיוני, אבל כזה שלא מתחבר באמת למציאות, לעולם, אליי.

אבל פתאום מתגנב משהו חדש. ספק קטן, כמעט בלתי נראה, מזדחל מתוך החלק האחורי של המוח שלי, מתקדם לאטו לקדמת התודעה, ואז הוא פה והוא כבר לא כזה קטן. אני קורא:

אסטרטגיית הערעור יוצרת נכונות ללמידה באמצעות ערעור מושגים וציפיות. המורה מערערת את ההנחות של תלמידיה; היא מנחשת מה הם חושבים על עניין מסוים ומטילה בזה ספק. מטלטלת את "השכל הישר", את "המובן מאליו" שלהם. אך היא לא מסתפקת בפרובוקציה - היא לוקחת אחריות על הערעור שגרמה, ומנחה את התלמידים לקראת שיקום, לקראת בנייה של הנחות חדשות. כאשר הנחות חדשות התבססו והאיזון שוקם, היא מערערת אותן שוב... ומשקמת. זוהי המחזוריות של אסטרטגיית הערעור. (יורם הרפז, "אנשים לומדים כשרע להם", עמ' 6)

רגע. עצור. מה אתה קורא פה? מה כתוב במאמר הזה? אלו כבר לא השדות הפסטורליים של מאמרי הפילוסופיה, שדות רחבים וריקים מבני אדם, שדות אין-סופיים שבהם אתה יכול לרוץ כמו ילד קטן, בידיים פרוסות לצדדים, ולהרגיש את הרוח בשיער ובנחיריים. אלו גם לא החדרים המסודרים של מאמרי התאוריה הספרותית, שמהם אתה יוצא ונכנס, מתכתב עם יצירות ספרותיות ועם האנשים שחיברו אותן, מתווכח בשעמום ובחוסר חשק. פתאום יש עולם, קיימת מציאות, וכל משפט לוקח אותך לשם. אני קורא

וידוע איך נראית הכיתה הזאת - שולחנות מכוערים מסודרים בשורות לא ישרות, בטורים מאולצים; חלונות מלוכלכים ועליהם וילונות שראו ימים יפים יותר; על הקירות לוחות שעם גדולים, מלאים בתובנות ובקלישאות. הפח עולה תמיד על גדותיו, והמזגן מטרטר.

אני רואה גם את המורה, אני רואה אותי. אני רואה את הבוקר הראשון ההוא, בוקר שהגיע אחרי לילה בלי שינה, בגב תפוס ויובש בפה, ופחד חמוץ וארסי מסתובב בבטן, פחד שלא זכרתי שמגיע בגודל כזה, בעוצמה כזו. אני רואה את הכניסה לכיתה, רואה אותי מחליק את החולצה השחורה שנבחרה בקפידה בבוקר, אחרי שנפסלו כמה חולצות אחרות, מכניס את הבטן, נושם עמוק וצועד פנימה. פוגש את העיניים, את המבטים, את המבוכה, את החשדנות, את מה שנראה לי לרגע כמו מלכודת מתוכננת, את מה שברגע ההוא כבר היה מאוחר מדי לעצור.

ואני רואה את התלמידים, את אלה שאני אמור לערער: בשולחן הראשון יושבת מיכל, עיניים גדולות ולחות מאחורי משקפיים עבים. היא מחייכת אליי, חיוך קטן וילדותי שמתאים לקלמר שלה שעליו, מחייך גם הוא, מצויר פו הדוב. מאיפה באת לי עכשיו? אתם אמורים להיות ציניים, אכזריים, רעים. ומיכל היא שום דבר מהדברים האלה. אני שואל שאלה והיא מצביעה בהתלהבות.

"כן, בבקשה, איך קוראים לך?" לפני שהיא עונה אני שומע צחקוק, ועוד אחד מפינה אחרת של החדר. אני מתעלם, ומסמן למיכל שהיא יכולה לענות. היא מתחילה לדבר, ואני מקשיב לה כמו שלא הקשבתי לאף אחד בחיים שלי, כבר מדמיין איך אני מהלל את התשובה שלה ומשתיק את הצחקוקים במכה אחת חדה. אבל היא טועה. לגמרי לא בכיוון. אני בוהה בה שנייה או שתיים והמוח שלי קופא. תברחי מיכל, פשוט תקומי ותצאי מהכיתה, כי אני לא יכול להגן עליך מפניהם. אין לי מושג מה אני עושה, ואת לגמרי לבד בעניין הזה. הם לא ירחמו עלייך, אפילו לא קצת, הם יהיו רעים ואכזריים, וישאירו אותך זרוקה לבד בצד הדרך, מוכה וחבולה. אני מסתכל עליה וממלמל משהו, וכן, הם צוחקים, ומיכל מסתכלת עליי במבט שלמדתי מאז להכיר טוב, ולמרות שאני בטח ממציא את כל זה, ומשליך עליה דברים שלא קיימים באמת, אני קורא את המבט הזה כניסיון שלה להגן עליי, לנחם אותי, כאילו היא יודעת טוב מאוד מי אני ומה אני, וכמה מעט אני יודע. אני מדמיין, אני יודע, אבל אני ממש יכול לשמוע אותה לוחשת לי: "לא נורא, המורה, זאת לא פעם ראשונה ולא אחרונה, אני כבר רגילה".

אני מחפש את מקור הצחוק ומוצא אותו. שולחן רביעי בטור השמאלי, חולצה לבנה בוהקת, שיער קצר, מוקפד ושמנוני. אני מסתכל עליו ומנסה להעביר לו קצת ממה שאני מרגיש בבטן - סלידה, כעס וגועל כללי, הכול במבט קצר ולא מוגדר. הוא מחזיר לי מבט, והחיוך לא יורד לו לרגע מהשפתיים. אני ממשיך להסתכל עליו, אבל זה ממש לא מרשים אותו. "מה?" הוא חצי אומר חצי צועק. החיוך המרוח על שפתיו מתרחב עוד יותר, והוא סורק במהירות את הכיתה. גם אני סורק, רואה איך כל העיניים נשואות אליו, ואז עוברות אליי, מחכות לצעד הבא.

עכשיו זה כבר לא שיעור, ואנחנו לא בכיתה. זה מערבון, והשעה היא צהרי היום. העיירה התרוקנה, כולם מציצים מבעד לתריסים, שיח קוצני מתגלגל לאורך הפריים. אנחנו עומדים זה מול זה, ידיים לצדי הגוף, נוגעים לא נוגעים באקדחים, כל אחד מחכה שהאחר יעשה את הצעד הראשון, את הטעות הראשונה. אני מרגיש את הזיעה נוזלת לי במורד הגב, והגרון שלי יבש, ומשום שראיתי המון סרטים כאלה אני מזהה מיד שאני אהיה זה שיפסיד. ובכל זאת אני מנסה: "נדמה לי, או שצחקת כשמיכל דיברה? איך קוראים לך?" החיוך שלו גדל, ושנינו יודעים איך זה ייגמר. "יואב. קוראים לי יואב. ולא, לא צחקתי. אתה יכול להמשיך בשיעור, המורה". בראש שלי מהדהדות הוראות שונות שקיבלתי בהכשרה הקצרה שעברתי:

"אתה חייב לשדר שקט ועוצמה"

"הם בוחנים אותך מהשנייה הראשונה, אסור להראות חולשה"

ומצד שני:

"תמצא משהו חיובי בכל ילד"

"הילדים הכי מופרעים הם אלה שהכי זועקים לעזרה".

אז מה אני עושה? אני עומד חסר אונים מול ילד בן שלוש-עשרה, מריץ בראש את כל האפשרויות העומדות לפניי, ואף אחת מהן לא נראית לי טובה. אז אני בוחר בכלום. אני לא עושה כלום. אני בולע את הרוק שהצטבר לי בפה, נושם עמוק וממשיך בשיעור.

ומשם הדברים התגלגלו. לפעמים הצלחתי לעשות משהו, ולפעמים שוב לא עשיתי כלום. השיעורים התקדמו, הפחד הלך ונעלם, ובמקומו הגיעו ביטחון, ושקט, ורצון לעשות דברים חדשים. מיכל אגב, קיבלה את הציונים הגבוהים ביותר בכיתה, ואת יואב אני כבר לא מלמד.

אבל המאמר הזה, מרגע שהגיע, לא עוזב אותי. לא עוזב ולא מרפה, כי אני מבין שחסרים בו המון דברים. אמנם אני רואה בו את מיכל ואת יואב, שאותם ניסיתי לערער, אבל אני רואה בו גם את יובל, שבשבילו כל יום הוא מאבק חדש נגד העולם ונגד עצמו, מאבק שבינתיים הוא מנצח בו. ואני נזכר איך אחרי חודש בלבד יובל כבר סיפר לי על המשפחה שלו, על אבא שלו שהתאבד כשהוא היה בן שלוש, איך התמלאתי גאווה על כך שהוא בוטח בי מספיק כדי לספר.

אני רואה גם את משה, שאחרי שנה שלמה שבה אנחנו נפגשים פעמיים בשבוע בקבוצה קטנה אני לא באמת יודע מיהו, והוא לא באמת התנצל בפניי על זה שזרק כיסא שפגע בי. וגם את כיתה ט'4, שזהבה המורה הוותיקה לספרות אמרה לי שהם טמבלים ושאינן סיכוי ללמד אותם, ובכל זאת הם התמודדו לראשונה בחייהם עם שיר - "שני יסודות" של זלדה - ועשו את זה לא רע. הם צעקו, וקיללו, ואני "פוצצתי" את השיעור פעמיים, אבל בסוף הם הצליחו. ועוד, ועוד, ועוד. הרבה שמות, ופרצופים, ועיניים שלפעמים נדלקות אבל רוב הזמן בוהות בי בחוסר הבנה, בחוסר חשק.

את אלה אני אמור לערער? לא יודע. מה שבטוח זה שהם ערערו אותי. את ההנחות שלי, את השכל הישר, את המובן מאליו. אבל בניגוד למורה שמתוארת במאמר, הם לא לוקחים אחריות לערעור, זה לא התפקיד שלהם. אני אחראי לשיקום של עצמי, אני אחראי לבנות הנחות חדשות בכל יום, בכל שיעור. אני אחראי לצאת מהשנה הזאת בחתיכה אחת, שלם וחזק, ולהסתכל אל עבר העתיד. ואם אני מתאמץ, אני גם ממש מצליח לעשות את זה - רואה אותי עדיין מתערער אבל פחות, ובעיניים פקוחות, ומערער הרבה יותר. מערער לא רק תלמידים אלא גם מורים, ומנהלים, ומזכירות, וספרניות, מערכות שלמות! או משהו כזה...

אולי אפשר לסכם ככה: אנשים לומדים כשרע להם, אבל הם רוצים שיהיה להם טוב. ומורים מלמדים למרות שרע להם, כי הם רוצים לעשות טוב.

חוויה בעלייה ✍️

שמואל חיון, מכללת אורות ישראל, מיסודן של מכללת מורשת יעקב רחובות ומכללת אורות ישראל

אוגוסט 2014, גנות

צליל נקישות המעדר באדמה התערב בקול המחשבות הטורדניות שלא פסקו לרגע. עוד שבוע תתחיל השנה, ונתנאל מנסה לשווא להרפות מההתרגשות ומהמתח שאופפים אותו. מעדיף להעסיק עצמו בעבודות הגינה, לעדור בערוגות הפרחים. "אולי מהפרחים", חשב לעצמו, "אולי מהם אוכל לשאוב כוחות ואצליח להיכנס לשנת הלימודים שמח ורענן. מי ייתן ואצליח להפריח ולטפח את כיתתי כמו את ערוגות גינתי הצבעונית". את הרהוריו הפסיקה קריאתה של דינה אשתו: "נ-ת-נ-א-ל, המנהל בטלפון". נתנאל ניער את ידיו בזריזות, מיהר לגשת לטלפון וניסה להסתיר את ההתרגשות הקלה שאחזה בקולו. השיחה עניינית מאוד, טכנית משהו. "רשום לפניך ללמד גם מולדת. מקצוע לא גדול, אפילו חביב", הפטיר המנהל כבדרך אגב וסיים את השיחה. לשמע ההודעה נתכרכמו מעט פניו של נתנאל, והחשש הטבעי שקינן בו קודם התעצם. הוא לא ציפה לשמוע שבוע לפני תחילת השנה שעליו ללמד מקצוע נוסף. רק הבוקר שם לב שהוא בפיגור בהכנת מערכי השיעור בתנ"ך, ועכשיו... מולדת? מה לו ולמולדת? ובכלל, למה לתת למורה מתחיל ללמד מקצוע שלא התמחה בו?!

דינה שמה לב שלא הכול כשורה, ושאלה בחשש: "היו הפתעות?" "קצת", השיב נתנאל בקול רפה, וסיפר לה על המקצוע החדש שנחת עליו זה עתה.

ספטמבר 1954, דימונה

יחיא, כך קראו לו, לילד הצנום שנכנס בשערי בית הספר בפעם הראשונה בחייו. שש שנים בסך הכול מלאו לילד שעלה לפני חודשיים ממרוקו, והנה

עומד הוא בפתח כיתתו הראשונה, ג'1. מבולבל וחושש ניגש למקום הפנוי שנותר בקצה השורה השנייה, מניח בזהירות את שקית האוכל שהכינה לו אמו. יחיא נשאר לעמוד במקומו, מתבונן בעיניו החומות בילדי הכיתה הנרגשים. הבדידות שחש באותה שעה הציפה והעלתה לנגד עיניו את דמותו של אביו המנוח ודמעה זלגה מעינו. אך לא מכבר היה יחיא ילד עליז ושמח, אפילו קצת שובב. אולם מאז שאביו נתפס על ידי משמר הגבולות במרוקו "בעוון ציונות" ומצא את מותו באבחת חרב, נעשה מכונס וסגור.

הוא ננער ממחשבותיו והמשיך להתבונן בילידי הארץ שהתרוצצו סביב. כולם בארץ ישראל נראו לו גדולים כל כך, גבוהים מאוד... לפחות ראש מעליו. טעות קטנה של פקיד זוטר במשרד הפנים שקיבל את משפחתו בנמל היא אשר הביאה את יחיא "לקפוץ" שתי כיתות עוד בטרם החל ללמוד צורת אות מהי. הפקיד החולמני ישב בביתן בנמל ועדכן פרטים במחברת המצהיבה, ולצד שמו של יחיא הוסיף את הספרה 9 לציון גילו, לא שם לב שהופך הוא את הספרה 6 ובכך משפיע בלי משים על חייו של הילד היתום שעבר מולו. המורה נכנסה. שקט שרר בכיתה. המורה פנתה לתלמיד החדש, ובלי לשאול לרצונו או לחשוב פעמיים קבעה נחרצות: "יחיא! כן, יחיא! הוא פירוש שמך בעברית, ואנו בכיתה נקרא לך בשמך בעברית". יחיא לא הבין מילה.

חויות הקליטה הקשות שעברו על יחיא-יחיא הערימו על היתמות והשכול גם הסתגרות ושקט, הכול נקשר והתאחד לחוויה קשה וכואבת, פצע סגור שהתקווה היחידה בקצהו הייתה אחת - רק שלא יפתח הכאב, שלא יפרוץ.

אפריל 1995, רמות השבים

נתנאל, תלמיד כיתה ג'1 בבית ספר "ערמונים", חזר מלימודיו והתיישב עם הוריו, יחיא-יחיא ומלכה, לארוחת הצהריים. "אבא", פנה לפתע נתנאל אל אביו, "כיצד עלית לארץ? מה אתה זוכר ממרוקו? איך קיבלו אותך בכיתתך?" להצפה כזאת של שאלות לא ציפה האב. "מה אומר לבני?" תהה לעצמו. "מדוע שאחשוף אותו למאורעות העלייה? מה לו ולקשיים, לאבל ולעוגמת הנפש שליוותה את עלייתי? הילד עוד עלול לשאול על אבי ז"ל, ומה אומר לו אז?" פצע מדמם הותירה אותה תקופה בקרבו, לא הסכים לפתוח את סגור לבו. "הסיפור הוא ארוך מאוד", התחמק, "אולי בהזדמנות אחרת".

פברואר 2015, רמת גן

נתנאל יושב עם כוס קפה בחדר המורים, עוקב אחר האדים הנמוגים בחלל החדר. זה עתה יצא מעוד שיעור מולדת. חצי שנה של דשדוש מתמשך בים של לימוד פרונטלי מתוך ספר מולדת מעיבה על הצלחתו הברוכה בשאר המקצועות. מפות אילמות לא הצליחו להרטיב את השיעור היבשושי, שזימן לא אחת בעיות משמעת. "מה יהיה?" חושב נתנאל, "מדוע אני מצליח לעלות על הגל 'כמו במקצועות האחרים? מה חוסם אותי?"

כשחזר נתנאל לביתו באותו יום פנה אל גינתו האהובה להרפות ולהירגע מעט מהמועקה שליוותה אותו, התבונן בפרחי החורף שנפתחו לאחרונה. הרוגע וההרפיה בגינה טובים לנתנאל לצמיחת רעיון משמעותי. אולי עכשיו יבוא...

והוא בא.

למחרת הודיע נתנאל לכיתתו בעיניים בוהקות: "אנו פותחים, בעזרת ה', בפרויקט חדש - 'חווייה בעלייה' התלמידים נדרכו, הכול הרגישו בקולו וראו גם בעיניו - נתנאל עומד להציג בפניהם משהו מיוחד מאוד.

"בפרויקט", המשיך נתנאל בדרמתיות מופגנת, "תינתן לכם ההזדמנות ללקט חוויות מאנשים שעלו בעצמם לארץ. תחילה עליכם לאתר מרואיין, לנסח שאלות, ואחר כך לראיין אותו ריאיון אישי. כל תלמיד יכתוב, יקליד ויעצב את סיפורו של העולה במצגת ויראה אותה בכיתה".

הברק שבעיני נתנאל ניצת במהירות הבזק גם בלב התלמידים. לא עברו שבועיים וכבר נשלחה המצגת הראשונה, ולמחרת הוקרנה על הלוח. התלמידים נחשפו לסיפורה של סבתא רוחל שעלתה לפני עשרות שנים מפולין. קראו יחד את הריאיון המעוצב. שאלו, התעניינו, ויוסי עורך המצגת השיב.

חודשיים נוספים עברו והכיתה נפגשה עם החוויות של סבתא עאדל מחלב שבסוריה, ושל דודה תקוה שעלתה מטריפולי באנייה גלילה, של ברטה מאנגליה, של טדסא מאתיופיה ושל עוד רבים. דניאל, דור שמיני בארץ ישראל, לא מצא קרוב לראיין. הוא לא ויתר ופנה עם אביו למנחם, השכן מקומה ארבע, שמע את סיפור הצלתו מהשואה ועלייתו לארץ, והציגו לכיתה במצגת מושקעת ביום הזיכרון לשואה ולגבורה.

במהלך הפרויקט חוו התלמידים את העלייה כאילו והתרחשה בין ארבעת כותלי כיתתם. פעמים דומה היה שהכיתה הולכת ברגל במדבריות סודן, מפליגה מאיזמיר בספינת מעפילים רעועה, וטסה יחד עם יהודי רוסיה.

התמונות והמפות אשר שובצו במצגות הצטרפו לכדי פסיפס אנושי מרהיב אשר תיעד באופן מוחשי את החוויה שבעלייה.
לא פעם נדמה היה לכיתה שחלה טעות, והצלצול המורה על סיומו של שיעור מולדת הקדים. אבל השעון לא טועה. השיעור באמת נגמר. ח-ב-ל.

מאי 2015, רמת גן

"המורה", הצביע אברהם, "מדוע לא תערוך מצגת חוויה בעלייה? אולי תראה לנו את החוויה של בני משפחתך בעלייתם לארץ?" שקט השתרר לרגע. נתנאל עצר כדי לחשוב על ה"פצצה" שהוטלה בכיתה. "איך לא חשבתי על כך קודם?! באמת, מעולם לא שמעתי את סיפור עלייתו של אבי. זו ההזדמנות שלי", חשב.

מאי 2015, גנות-רמות השבים

"שלום נתנאל", נשמע קולו של יחיאל, האב, מעברו השני של הקו. "אבא, יש לך זמן לכמה שאלות?... פשוט יש לי שיעורי בית". "שיעורי בית?" תמיהתו של יחיאל לא איחרה לבוא. "בעצם, אני ביקשתי מתלמידי לקיים ראיונות בנושא העלייה לארץ", ענה נתנאל. "והם החזירו את הכדור בחזרה אליי, שגם אני אראיין קרוב משפחה על חוויותיו בעלייה לארץ". "אז בחרת לראיין אותי ולהכין את הפרויקט שלך?" קולו של יחיאל נשמע סדוק מעט, חושש לגווע, חושש לפתוח. אולם במחשבה שנייה חשב לעצמו: "בני באמת כבר גדול, הגיע הזמן שידע את הכול". הריאיון החל, רשמי משהו אבל זורם למדי. השתיקות הרבות העידו על הסערה שמתחוללת בלבו של האב. לאחר הריאיון פנה נתנאל לשבת ולסכם את כל מה שנודע לו, והתאמץ לתמלל את החוויה העצומה שצפה ועלתה בין המילים, בין התשובות והסיפורים המרתקים.

יוני 2015, אולם רעות, רמת גן

הכול כבר מוכן, התפאורה עומדת, כל התצוגות מונחות במקומן. שירי עלייה מתנגנים בחלל האולם. סבים, סבתות, הורים וילדיהם זורמים אט-אט אל האולם. מצפים לתחילתו של הערב.

נתנאל נרגש. חודשיים עמלה הכיתה לסכם את המידע ואת חוויות העלייה לערב אחד, מתומצת ומשמעותי, שבו יעלו על הבמה קטעי קריאה, הצגות ומצגות.

האור כבה. נתנאל עלה לבמה המוארת כדי לפתוח את הערב. הוא התבונן בקהל. לפתע נעצר מבטו, והוא התקשה להסתיר את הפתעתו. הוא הבחין באביו נכנס אל האולם ומתיישב בקצהו.

בסוף הערב ניגש יחיאל אל בנו ואמר לו בהתרגשות: "תודה שנתת לי את ההזדמנות, ההזדמנות לספר".

בעזרת ה'
ובזכות תלסידוי
חוייתי בהתסחות
הייתה בעלייה.
כי כשנותנים הזדמנות - מקבלים הזדמנות כפולה.

סוררת וסורה ✍️

שני 2, סכללת לוינסקי לחינוך

אם לסכם במילה אחת אגיד: "שרדתי"
זאת הייתה מטרתי הצנועה
ובמטרה הזאת עמדתי השנה
אם צריך לסכם בכמה מילים
כי בכל זאת יש לי כמה שורות
אני בוחרת תהליך אחד להראות

ישבתי וחשבתי
מה היה המוטיב המרכזי
באיזה סימן הייתה השנה עבורי?
חשבתי על תלמידים
על שגרות ועל טקסים
והתשובה זהרה בשחור על צהוב
השנה הזאת התמקדה בטוב

ההתמקדות בטוב
או במילים אחרות, פסיכולוגיה חיובית
מבוססת על כמה אדנים
היכולת לבטא ולעבד רגשות שליליים
הרחבה והבניה של רגשות חיוביים
להיות בהכרת תודה
לזהות את החוזקות שבתוכך
להיות אדם בעל מטרות
להימנע מחתירה לשלמות
ותחת זאת את עצמי לקבל
להפחית לחצים
לתת מעצמי
לפתח מערכות יחסים

בכל יום ראשון מבקשת
 "Write five nice things that happened during the weekend"
 "המורה לא קרה כלום"
 "חיים, לא יכול להיות"
 "המורה רק ישנתי כל היום"
 "I slept a lot אז תכתבי"
 "אוף אין לי חמישה דברים המורה"
 "אז תכתוב דבר אחד פצפון"
 "המורה אין לי כלום"
 "אז תמציא כיד הדמיון"
 "I drank beer with Hillary Clinton טוב המורה,
 "איזה כיף לך זוהר,
 "Which day was it on
 "it was in Saturday
 "I think you mean on"
 "Whatever the Mora"
 כן, The Mora זהו שמי השני
 אבל לא תמצאו אותם קוראים לי שני

והיה אחד שבמיוחד ריגש
 "דבר אחד טוב המורה? נשמה באפי יש"
 "תסביר יוסי, אני לא בטוחה שהבנתי"
 "זה שהבוקר אני קמתי והגעתי"
 יוסי, אתה מעריך את מה שבשבילי הוא מובן מאליו
 ילד שלא מגיע בסדירות
 אבל עם לב רואה ורחב

ויש טקס לתחילת השיעור ששאלתי מגל
 כל שיעור מתחילים אותו הדבר
 inhale
 exhale
 take out your equipment

smile
be happy

חבר'ה,

!inhale

"מה קשור לנשום עכשיו, אני נושמת כל הזמן המורה"
"לנשום במודעות זה אחרת, טל, זה מחבר אותך להוויה"

smile

"ומה אם לא בא לי עכשיו לחייך"
"כדאי לך לנסות, זה ישפר את מצב רוחך
גם אם עכשיו את עוד לא מבינה איך"

מחקרים מראים שאם מחייכים
גם אם זה לא בא טבעי
זה מזרים למוח חומרים טובים

ועוד גיליתי
שאי-אפשר לבקש חיוך
בפנים חתומים
כמאמר הקלישאה
תחייכי לעולם
והוא יחייך בחזרה

וביום ההורים הראשון
עוד לפני חנוכה
יושבת מול ניר ואימא שלו שרה
וניר מספר לי
"המורה אימצתי את השיטה
כשאימא כועסת
אני אומר לה תנשמי
ואז תחייכי"
ואימא שרה מודה

"כשנר אומר לי לחייך

אני כבר לא כועסת"

ואני נדהמת

זה כמעט לא אמיתי כמה שזה פשוט

וזה חלחל בכזאת קלות..

כמו שאפשר לראות

אנחנו מדברים על טקס, על שגרה

האחד נועד להתחיל את השיעור בשמחה

השני נועד לייצר הודיה

יש פה מה ויש פה איך

המה הוא החשיבה החיובית

והאיך הוא השגרה

ולמה בחרתי בטקס לפתוח כל שיעור?

מעבר מהיר אל התוכן עצמו

ותחילת השיעור היא עניין ודאי וברור.

ועוד דוגמאות כיד הדמיון

חושבת איזה שיר ללמד בכיתה

ובוחרת בשיר עם מסר של שמחה

Somewhere over the rainbow

שמחובר עם

What a wonderful world it would be

"המורה, מי שכתב את זה היה על סמים?"

ועוד שיעור על Rainbow Gathering

מספרת להם על פסטיבל שמתקיים בישראל ובכל העולם

חודש התכנסות של אהבת חינוך

אין שם כסף, חשמל ומנהיגים

יש שם טבע, אהבה ואחוה,

כולם בפני האל שווים

"המורה מה את היפית?"
"ייתכן, גבראל"
ומלמדת אותם שיר של ההתכנסות
אבל משום שזה פסטיבל מחתרת
לא מוצאת הקלטה של השיר
וחייבת לשיר אותו בעצמי
בכיתה אחת זה עבד מצוין
באחרות נדהמו מהזיופים
ואלה המילים
Love, love, love, love
People we are made for Love
Love each other as yourself
We are One

נראה שהאפקט היה מידי
מיד ראיתי אותם מחייכים

וקצת לפני חופש חנוכה
כותבים זה לזה פרגונים
מה החוזקות שלך ומה מאחלים
הדגש הוא רק על דברים טובים!

ולפני שאגש למה שלא כל כך עבד
אציין בקצרה עוד כמה עניינים
במקום מקלות וגזרים
בעיקר גזרים
כמו נקודות בונוס למי שמשתתפת ועושה שיעורים
דמיון מודרך, "תדמיין שאתה גור דולפינים"
והולכים לכלבייה ומשחקים עם הכלבים
ולצד התעודה נותנת דף הערכה
שכתובות בו החוזקות והמעלות
שכל תלמיד מקבל עם חיבוק ביום התעודות

והנה מה שלא עבד
אתם מוכנים?
פתחתי ביוזמה של
מאה ימים שמחים
100 happy days
זו יוזמה שבה כל אחד מפרסם בכל יום באינסטגרם
תמונה של דבר אחד טוב
שקרה לו במשך היום
הרעיון הוא, שוב, להתמקד בטוב
גם אם זה יום לגמרי רגיל
אתגר שכזה
?Can you be happy for 100 days in a row
ביקשתי מכל תלמיד לפרסם תמונה מדי יום
היו לזה כל הסיכויים לנחול הצלחה
בכל זאת פלאפון ואינסטוש, זאת הייתה המשימה
אז למה בעצם זה לא עבד?
נראה שלא התעקשתי מספיק
ההשתתפות כללה חובה לעשות שיעורים
ושיעורי בית לא היה הצד החזק השנה
לא שלהם
ובינינו? גם לא שלי...

אז איך אסכם את השנה?
בגלגול הקודם, בדיוק לפני שנה
ביקרתי באו"ם בנסיעת עבודה
אישה חשובה מאוד
עורכת דין בין-לאומית
לפני שהגעתי להיות מורה בלוד
ובכל זאת משהו לא היה בדיוק
היה לי קושי עז
עם לוחמנות ותככנות
והחלטתי שאני עוברת למקצוע הרמוני... ונעים...

"נעים היא אמרה?"
"תבואי קרבית לכיתה", מורה אחת הציעה
"להתחיל קשוח ואחר כך לשחרר", אחרת שוררה
נו באמת, עברתי מקצוע אבל ההתמודדות נותרה זהה
צריך להתמקד בטוב ולשכוח מהרע

אז אם את מבקשת מתלמידייך להתמקד בטוב ולא ברע
כדאי שתתחילי גם את ליישם את התורה
היי השינוי שאת רוצה לראות
וזאת בעצם כל התורה כולה

אני-אתה (נשנה את העולם) ✍️

עידו רחמני, סמינר הקיבוצים - הסכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות

"מתודה חינוכית ברוח האקסיסטנציאליזם". זאת כותרת תזת המאמר שלי בתואר השני בפקולטה לחינוך. ראש החוג לחינוך הנחה אותי בעבודה זו וחלק לה שבחים רבים. והנה יצאתי לעולם ההוראה חמוש בכל הידע התאורטי הדרוש כדי לשנות, כדי לבצע את מהפכת החינוך הבאה. אני האיש אשר יממש את דברי כל התאורטיקנים - סארטר, בובר, ניטשה, לוינס; כולם בראשי, מחכים לצאת משם ולבצע את המהפכה.

ואז הגיע אחד בספטמבר. היום ראשון ללימודים, הפעם הראשונה שנכנסים לכיתה. רגע, רגע. לפני בובר ולפני סארטר - אני בודק נוכחות? איך אני עושה את זה? ומה אם מישו לא נמצא? לא חשוב, נתגבר, אני חושב בלבי. אלו עניינים קטנים לפני המהפכה, עניינים טכניים קטנים, לא של מהות. רגע אחרי המחשבות הנודדות שלי, לפני כניסתי לכיתה, אוחזת בידי המורה בעלת הסמכות ואומרת בחיוך: "בלי חיוכים בינתיים, הם מנסים הכול, שתדע. סמכות היא חשובה, מורים צעירים עלולים לאבד אותה מהר מולם". המסדרון ריק מאדם, מזאטוט ומנער, ואני פוסע לכיתה. אני שומע את צעדיי המשתלבים בפעימות הלב. אני נכנס לכיתה. דממה מוחלטת. הם בוחנים, אני חושב. משדר קשיחות. הפנים מחייכים לעתים, אך באיפוק כדי להביע סמכות, כי מה אני בלעדיה?

והנה עוברים ימים, ושבוע ועוד שבוע. זה כבר לא מרגיש כמו מהפכה. אתה מרגיש כמו עוד אדם הסוחב את תיק הידע שלו לתוך כיתה אחת שנמצאת בחדר אחד לזמן אחד או שניים, לשעה, סליחה ארבעים וחמש דקות - או שתיים. אתה לוחט בדיבורך על נושאים שבוערים כך ופתאום אתה שם לב שהם בוערים כך, אבל כך, ומה אתם?? איפה הבערה שלהם? במה היא? ואיפה המהפכה שלי וכיצד היא התפוגגה? אלו כבר לא הנערים של המתודה החינוכית האקסיסטנציאליסטית שלי. אלו ילדים שאני מקפיד לפני עיצוב תודעתם לשאול לגבי הקס"ם שבכל אחד - ראשי תיבות של קלמר, ספרים

ומחברות. איך, למען השם, הקסם של המהפכה הפך להיות הקס"ם של הצידוד? בכל שיעור הקפדתי לומר כמה חשוב שהספר יהיה מולם. לא בתיק, לא בלוקר ולא בבית. כאן, מולם. אלו משפטים שמורה אומר כל כך הרבה פעמים - האם מישהו יזכור אי-פעם שזה מה שאמרת לו? ואם הוא יזכור - השארת חותם? חקת משהו בחייו? המהפכה היחידה שיכולתי לחשוב עליה היא המהפכה התודעתית של מפח הנפש שעברתי.

08:15. השיעור ראשון של הכיתה. אוהבים לא-אוהבים את המורה, צמאים לא-צמאים למידע, אני נכנס לכיתה. חלק מן התלמידים עדיין לא יושבים ומחישים את צעדיהם אל מקומם. אני, כהרגלי, ממתין כמה רגעים, נעמד ואומר (בסמכות, בסמכות!): "בינתיים לפתוח ספרים בעמוד עשרים ושש, עד שאסיים לקרוא את השמות".

יד מורמת למעלה, ממתינה בסבלנות. אני ממשיך להקריא שמות, עוצר לרגע ופונה לתלמיד:

"עוד לא התחיל השיעור כבר שאלה?" דבריי נשמעים כשאלה רטורית, ואני ממשיך בקריאת השמות. היד עדיין מורמת.
"כן", אני אומר.

"המורה, שכחתי את הספר, הייתי בטוח שיש לי אותו" אומר התלמיד.
"אין לך ספר?" אני מדגיש את העניין.

"שכחתי המורה, הייתי בטוח שיש לי בלוקר, התבלבלתי".

עברו רק שבועות אחדים מתחילת השנה, הנה-הנה הסמכות עומדת למבחן המציאות הראשון שלה. אני מביט בתלמיד היושב. זה מה שיפה בתלמידים. לפעמים אתה לא צריך לדבר, יש שם הבנה במבט. זה כל כך עמוק איך שתלמידים יודעים לפרש הבעת פנים. יד נוספת מושטת אל על: "גם אני שכחתי המורה". ועוד יד ועוד אחת. ארבעה תלמידים סוררים בכיתתי, פוגעים בסמכותי, מזלזלים בשיעורי!

הכיתה נדרכת. השתיקה משתלטת על כל התלמידים. הם ערניים ומביטים בצעדיי. "הם בוחנים אותך, הם בוחנים", אני שומע את הבל קולה של המורה הסמכותית מהדהד ראשי.

"לא הבאתם ספרים", אני אומר בקול, מדגיש את הדבר. בבית משפט עניין זה הוא כמו ציון האשמה. "ושכחתי או התבלבלתי זה לא מקובל", אני אומר בקול סמכותי לא פחות.

בבית משפט עניין זה הוא ציון פסק הדין. כל שנותר הוא גזר הדין - שהרי התלמידים כבר הודו באשמה.

אני מדמיין את הכיתה כמקהלה יוונית, כעדת מושבעים, עוד תתלחש ותשורר במסדרונות מה המורה עושה כשקורים מקרים שכאלו. מה עלי להיות כעת, הדמות האכזרית או דמות אחרת? איפה בובר ואיפה לוינס מסתתרים להם עכשיו מאחורי הדפים ובתוך הספריות? ואז אני נזכר... זיקה מהסוג השלישי.

לפי בובר, הזיקה מהסוג השלישי היא דו-שיח מוחשי שיש בו הדדיות. זהו דו-שיח אקסיסטנציאליסטי משום שהוא מדגיש את הסיטואציה המתרחשת באותו רגע, והנה הרגע הזה מתרחש כאן ועכשיו. מחשבותיי כמו צועקות את זה בתוך ראשי. כאן ועכשיו זה האני-אתה שבובר מבקש ליצור. דווקא עכשיו אני צריך להתנתק מהדמות שאני מייצג, מההיררכיה של מחנך-תלמיד וליצור התקשרות אמיתית. עלי להתנתק ממש ברגע זה מכל סט כללים שהכנתי מראש ללימוד ולהתרכז במפגש הייחודי שנוצר כאן ועכשיו מול התלמידים. אם אצליח להביא גם אותם לחוש זאת והם יפתחו לעולמי שלי ייווצרו הזיקה ההדדית הרצויה וההתקשרות האמיתית. אבל איך אעשה זאת בתוך הדממה המתוחה בכיתה הזו??

"עמדו כולכם" אני דורש. כל התלמידים נעמדים כהרף עין. התלמיד בשורה האחרונה כמעט שאיננו נראה. הוא נמוך ונראה קטן לגילו.

"אתה", אני אומר באותה נחרצות, "עמוד על הכיסא".

"על הכיסא?" הוא שואל מבולבל.

"על הכיסא. כך אמרתי". בזמן שהתלמיד נעמד על כיסאו הופך הבלבול של חלק מן הילדים למבוכה חייכנית.

"חזרו אחריי. ואם אשמע שאתם מתכוונים למילים היוצאות מפיהם לא אעניש כלל היום. מובן?"

"מובן", התלמידים משיבים כמקהלה.

"חזרו אחריי". לאחר כל מילה שלי כל התלמידים מרעימים בקולותיהם. "אני [חוזרים אחריי בחשש] מזהיר בזאת [משיבים לדבריי בהיסוס] שלעולם לא אשכח יותר את ספר הלימוד [מצטטים את דבריי ברצינות מהולה בצחוק] בשיעוריו של המורה המושלם עידו [מדגישים את שמי ותיאורי הנלווה לו תוך צחוק גדול], שכל רצונו ומהות חייו היא להעשיר

[והכיתה כולה צוחקת] ולהעצים [וממשיכה לצחוק] את הידע שלי [וגם אני צוחק] כדי שאוכל לגדול ולהפוך לאדם חושב, משכיל, ועשיר בידע. כך אני מצהיר". ובמילים המסיימות אני בידי עושה תנועות כמנצח על מקהלה, והנערים חוזרים אחריי כמקהלה של רגע.

צחוק ועניין בכיתה, ומעל הכול קשר. קשר אמיתי, היחשפות אנושית של התלמידים אליי ושלי אליהם. בובר, אתה שומע? אני פונה אליו בראשי ומתרצה, הנה האני-אתה קורה ממש מול עיניי, זה ממש ניכר בפנים שלהם. ברגע שאני חושב על המילה פנים אני נזכר בלוינס ובמטפורת הפנים שלו.

החינוך על פי לוינס לא מתחיל בשיעור. ראשיתו במפגש הראשוני, עוד לפני שהחל הדיבור. שם המחנך צריך לראות את התלמיד כסובייקט. הפנים הם הביטוי להכרה בתלמיד כסובייקט, כאחד מקבוצה, מכיתה, אך גם בכך שהוא ייחודי, שונה, אינדיבידואל. אני רואה עכשיו את פניהם של התלמידים. הם מחייכים, מעריכים את הלהטוט הפדגוגי ההומוריסטי שלי. עדיין ספק בלבי אם היו בוחרים ללמוד את תוכן השיעור לו יכלו לבחור, אבל האווירה שנוצרה בשיעור יצרה קרבה, זיקה, קשר של ממש ביני לבינם.

בצאתי מהכיתה הבנתי שהדבר הגדול ביותר שאשיג הוא לשמר את הזיקה הזו, שהתחילה לבעבע. משם אוכל לנווט אותם לדברים הגדולים - לעורר בקרבם חשיבה, סקרנות ועניין, לפתח את ה"יצר לחולל דבר" של בובר שקיים בכל ילד באשר הוא.

בדרכי אל חדר המורים הרגשתי שאני נושא על שתי כתפיי את ענקי הרוח של האוניברסיטה שלי, בובר ולוינס, וכל זה בזכות שיעור אחד בזמן אחד במקום אחד בקצה המסדרון.

שבוע לאחר מכן נכנסתי לכיתה. התלמידים כבר היו ישובים במקומם וערוכים לשיעור, מלבד ילד אחד שעמד על הכיסא שלו ואמר בקול גדול: "המורה, שכחתי את המחברת, אפשר להצהיר?"

סשכ רוח ✍

סרררר סרררר, הסכללה הרקדסית לרינוך ע"ש קיי בר שבע

שנת הלימודים כבר החלה. לי עדיין לא היה ברור היכן אלמד. חברותיי מצאו עבודה בבתי ספר, ורק אני המתנתי. שבוע לאחר תחילת שנת הלימודים יצרה אתי המפקחת קשר. לא קיבלתי ממנה מספיק מידע על העבודה. היא מסרה לי רק את שם המנהלת שאפגוש ביום ראשון, וכך נגמרה השיחה. אחרי השיחה

סיפרתי לאימא בהתרגשות שמצאתי מקום ללמד. אמנם זה לא אידאלי - באזור די מרוחק שמעולם לא ביקרתי בו, לא הכרתי... למרות זאת קפצתי על ההזדמנות והייתי אופטימית. אני אוהבת ילדים. יהיה בסדר, חשבתי לעצמי. ביום שבת יצאתי לראות איפה אלמד. לא רציתי לאחר ביום הראשון שלי. חשבתי שאם אדע היכן המקום וכיצד הוא נראה יפחתו מעט הפחד והלחץ שהתעוררו בי פתאום, כשמצאתי עבודה. העליתי את כתובת הכפר הלא מוכר בנווט, והתחלתי בנסיעה. הגעתי לשם, ראיתי מבחוץ את מתחם הגנים וחזרתי הביתה מחויכת.

כל הלילה התהפכתי. התעוררו בי פחד ומחשבות. מה יקרה אם לא אמצא חן בעיני המנהלת? האם הילדים יתחברו אליי? האם הגננות יאהבו אותי? הגיע הבוקר. לא ידעתי בדיוק מה לקחת עמי. לקחתי יומן, תכנית עבודה, קלמר, בקבוק מים ויצאתי לדרך. הרגשתי כמו ילדה קטנה ביומה הראשון בכיתה א'. ב-7:35 הגעתי למתחם הגנים. ראיתי מישהי באחד הגנים, ואמרתי לה: "בוקר טוב, האם את יודעת היכן נמצא חדר המנהלת?" היא צחקה והצביעה על שולחן ריק שנמצא ליד הגן ואמרה: "זה המשרד שלה, ברוכה הבאה". התיישבתי על השולחן והמתנתי. המנהלת הגיעה אחרי רבע שעה. הצגתי את עצמי: "אני המורה לאמנות". לאחר שיחה קצרה הבנתי שגם היא חדשה פה, והוקל לי מעט. תוך כדי שיחה היא הסבירה לי שאלמד בתשעה מהגנים שיש במתחם. לאחר מכן הצגתי את עצמי בפני הגננות והילדים בכל הגנים.

כשנכנסתי לגן הראשון נדהמתי לגלות שבכל כיתה יש גננת, עוזרת, מתנדבת ושלושים ושמונה ילדים. כל אלה יהיו אתי בזמן שאלמד?! תהיתי לעצמי... הילדים נעצו בי מבטים כאילו הייתי "מעולם אחר". חייכתי אליהם, כי אמרו לי תמיד ש"לחייך זה טוב". אז חייכתי. לא קיבלתי חיוך בחזרה, אלא שלושים ושמונה מבטים בוהים. יתרה מזאת, עוד שלוש חברות צוות שמסתכלות עליי. התחלתי לאבד ביטחון ושאלתי את עצמי: "מה מוזר בי?" "אולי לבשתי את החולצה הפוך?" (דבר שקורה לי לפעמים כשאני לחוצה). בדקתי. זה לא זה. ואז הבנתי. התלתלים שלי הם הסיבה למבטים הבוהים, הם מה ששונה בי. בכפר אין זה מקובל שאישה צעירה לא תתכסה ברעלה. עד כדי כך הדבר אינו מוכר בחברה זו, שאחד הילדים ביקש לגעת בשיערי. הרשיתי לו.

בזמן שישבתי בכיתה החלה להתעורר בי הרגשה לא נעימה. חשתי שאני לא שייכת לכאן. במהרה התאפסתי, התעלמתי מההרגשה והמשכתי לכיתה הבאה. ההרגשה חזרה אליי ואף התחזקה כשהגננת שאלה אותי: "את פלאחה?" במילים אחרות, היא ביקשה לדעת אם אני ערבייה מהצפון. השאלה הבהירה לי שאני היחידה פה מהצפון, עובדה שכבר הפרידה בינינו. אחרי הביקור בגן השלישי הרגשתי שאני לא מסוגלת יותר. אולי אני באמת לא שייכת לכאן? אני נראית שונה, אני מדברת שונה, אני הכי צעירה פה, אולי אני צריכה לחפש מקום אחר...

התקשרתי לאמי ופרצתי בבכי. נשברתי. אמרתי לה: "אני לא יכולה ללמד פה, אני מרגישה שהם לא אוהבים אותי". אימא עודדה אותי, כהרגלה, וניסתה להרגיע אותי. היא אמרה שלכולם קשה ביום הראשון. "קחי את עצמך בידים, תיכנסי לשאר הכיתות, תציגי את עצמך, וכשתחזרי נדבר". כך עשיתי. התגברתי על התחושות והמשכתי לשאר הכיתות. לא ציפיתי שכך ייראה יומי הראשון בעבודה.

כשחזרתי הביתה כבר לא הייתי מחויכת. לא הייתי אופטימית, והרבה פחות נלהבת. פקפקתי - האם בחרתי במקצוע הנכון בשבילי? באותו יום קיבלתי שיחה מהמפקחת. היא הציעה לי שעות עבודה נוספות, במקום אחר. קרוב לכפר שהייתי בו ביום הראשון שלי. למרות הרגשות המעורבים, הסכמתי.

למחרת בבוקר התארגנתי, אספתי את שיערי (כי ככל הנראה, התלתלים שלי מסיחים את דעתם של הילדים) ואמרתי לעצמי: היום יום חדש! הכול יהיה בסדר.

בדרך הקשבת לשירים שמשפרים את מצב הרוח שלי. לאחר ארבעים וחמש דקות נסיעה הגעתי. נסעתי בדרך עפר לא סלולה. צריפים מפוזרים בדרך. חבלי כביסה מאולתרים. גמלים מתהלכים להם לאט על הרקע המדברי של הכפר. הגעתי למתחם הגנים. הרגשתי שיש לי דה ז'ה וו. הכול נראה אותו הדבר. כמה עצים, חצר קטנה, וכמה קרוואנים מסביב (כל קרוון הוא בעצם גן).

הגעתי לחניה. נשארתי כמה רגעים במכונית. נשמתי נשימה עמוקה ויצאתי לחפש את המנהלת. גם פה לא היה לה משרד. אבל הדבר כבר לא הפתיע אותי. התיישבנו באחד הגנים. בתחילת שיחתנו היא ציינה: "את נראית צעירה מדי בשביל להיות מורה". חייכתי והצגתי את עצמי. אמרתי לה שאני בת עשרים ושתיים, ושאני בשנה הרביעית ללימודי. היא שאלה: "האם יש לך ניסיון בגנים?" עניתי שלא. הרגשתי שאינה מרוצה מהתשובה, אבל היא המשיכה הלאה. היא הסבירה לי על המתחם, המונה שבעה גנים. נכנסתי ללחץ. במחשבותיי כבר לא הייתי אתה. התחלתי לחשב: כמה גנים אלמד? כמה ילדים אלמד? שישה-עשרה גנים. בשלושה ימים. התנערתי מהמחשבות. חזרתי לשיחה שלנו. היא ביקשה ממני לעבור בין הגנים ולהציג את עצמי. נתקפתי חרדה. תהיתי לעצמי, אולי כל זה גדול עליי?! אולי הייתי צריכה לדחות את הסטאז? מחשבות רבות התרוצצו לי בראש. מרוב מחשבות לא הצלחתי להציג את עצמי. באחת הכיתות נדרשו לי כמה רגעים להיזכר בשמי. נזקקתי להפסקה. התיישבתי בחוץ, על דלי הפוך. התחלתי לחשוב על נקודות חיוביות בהיותי מורה. הייתי צריכה לעשות זאת, מכיוון שהרגשות השליליים החלו להציף אותי. שקלתי לא לחזור לכאן... אחרי דקות של מחשבה המשכתי לשאר הכיתות.

בגן האחרון שנכנסתי אליו, השביעי במספרו, היה משהו שונה. לא הצלחתי להצביע עליו בדיוק. הילדים ישבו בקבוצות, וכל קבוצה עסקה בפעילות שונה. התיישבתי בשולחן הציור ליד אחד הילדים. הוא לבש חולצה כחולה ועליה כיתוב כתום. הוא הסתכל עליי, חייכתי. הוא חיך בחזרה. סוף-סוף קיבלתי חיוך בחזרה, אמרתי בלב. באותו ילד היה משהו מיוחד. אני לא יודעת אם היו אלה העיניים הגדולות, שנצצו בזמן שהסתכל עליי, או ההילה שהייתה מסביבו. התיאור נשמע מוגזם, אבל באותו רגע כך הרגשתי. שאלתי אותו: "אתה אוהב לצייר?" הוא ענה שכן. הוא רץ למגירה שלו, הביא כמה ציורים והחל לספר לי עליהם. נוצר בינינו חיבור. הילד הזה נכנס היישר אל

תוך לבי. ההרגשה שליוותה אותי כל היום החלה לפתע להתפוגג. שאלתי אותו לשמו, הוא אמר בפשטות: "סופיאן". זו היא פעם ראשונה ששמעתי את השם. התעניינתי במשמעותו. בדקתי וגיליתי שפירושו הוא **משב רוח**. באותו רגע, באותו גן, הרגשתי משב רוח. לא הרסני, אלא קליל. בעזרתו, כמו עלי, מחשבותיי השליליות התעופפו כולן. נותרה רק הרגשה טובה ונעימה. בדיוק אותה הרגשה שיש לי כשאני נעמדת אל מול הים. הרוח מלטפת את פניי ומנקה את מחשבותיי.

זמני בגנים תם. הגיע השעה ללכת. אספתי את חפציי. ניגשתי לדלת. הרגשתי יד קטנה אוחזת בידי. הבטתי לצד, וראיתי את סופיאן. בעיניו הבהקות הוא שאל: "את תחזרי?" כאילו מחשבותיי היו גלויות בפניו. השאלה התרוצצה בראשי במשך כל היום. סוף-סוף אוכל להשיב על השאלה. "כן, אני אחזור". השבתי בחיוך. הרגשתי הקלה. כי עכשיו אני יודעת. אני במקום הנכון. כל מה שהיה חסר לי הוא משב רוח שיוביל אותי לדרך הנכונה.

✍ סורה חדש ביקום ההוראה: סיפור סדע בדיוני לסורה הסתחיל

אלפא חייסוב 2 בן חסו, הסכללה האקדמית בית ברל

31 באוגוסט 2068. מרכז הארץ, מגהפוליס דן (לשעבר תל-אביב). כל אנשי הניהול הבכירים התייצבו בדחפיות בעמדות השיגור שבחדר הכוננות, המואר באור המסכים המרצד ובהילות ההולוגרמות. המדים האפורים ופסי ההקרנה המעטרים את זרועותיהם תואמים את ארשת פניהם הרצינית.

"נדיר, אנחנו מוכנים?" נשמעות מילותיה השקטות וההחלטיות של הקצינה העליונה למבצעי חינוך.

"כן המפקדת", עונה נדיר, ומתחיל להסיט מסכי הולגרמה שקופים בזה אחר זה. לבסוף מופיע בתצוגה התלת-ממדית כפתור אדום גדול ונוצץ, רוטט קלות. המפקדת, סגנה נדיר ושאר אנשי הצוות עומדים במעגל מסביב להולגרמת הכפתור ופניהם קורנות מאורו. אור שלומות, הקצינה העליונה, פותחת ואומרת: "נדיר, אפשר להסיט את המצב לרמת קליטה סופית. רבותי, אני מתחילה. התכונות והידע על סביבות העבודה הנדרשים ממורה חדש בבית הספר בשנתו הראשונה הוזנו לאחר ישיבת מיון ארצית של כל מנהלני התימ"ח. אנחנו מוכנים לשידור לכל התחנות האזוריות. נדיר, התחל בספירה לאחור."

נדיר מסיט את ידו בתנועה קלה והמספרים נשמעים בחלל חדר הכוננות: "שבע, שש, חמש, ארבע, שלוש, שתיים, אחת, שיגור". נדיר מושיט ידו להולוגרמת הכפתור, וזה משנה את צבעו מאדום לירוק. "כל התחנות האזוריות, שגרו סימן קליטה חיובי אם התקבל", אומרת המפקדת אל חלל החדר. בזו אחר זו מופיעות שתיים-עשרה תצורות אור ירוקות בסימן ü מעל לכפתור הירוק הזוהר במרכז החדר.

קריאות שמחה מאופקות אך רוויות הקלה נשמעות בחלל החדר. האורות הירוקים הזוהרים העידו על שיגור ישיר מושלם למוחותיהם של אלפי המורים החדשים המתחילים מחר את יומם הראשון בבית הספר. התכונות והידע ששודרו והוטמעו בהם בשבריר שנייה יהפכו את חייהם לקלים ופשוטים בהרבה משל אחיהם המורים החדשים אי-אז בעבר הרחוק, בימים שלא ניתנה עזרה מוחית ישירה להתמודדות ראשונה עם משרת ההוראה. שנה חדשה עומדת בפתח.

צרויה, מורה צעירה וחדשה לאמנות בשנת ההוראה הראשונה שלה, ירדה ממתקן התימ"ח (תכונות וידע מורה חדש) שהותקן בחדר האורחים שלה לפני כשבוע. היא ידעה שבתוך שעות אחדות הוא ייעלם ויתמוסס בלי להשאיר סימן, ויפנה את מקומו לחלל גדול שבו תוכל להתרכז בין ימי העבודה העמוסים המצפים לה. צרויה חשבה על סבתה, שלפני חמישים שנים, בתחילת המאה, הייתה אף היא מורה לאמנות. צרויה התיישרה במטבח המואר מהרצפה ומתוך הקירות, ביקשה מאשף המטבח תה יסמין, והחלה לבחוש בספל המהביל שהמכונה החליקה מפתח המשקאות אל השולחן.

הסיפורים שסיפרה לה סבתה על הקשיים בהתמודדות של המורים בשנת הסטאג', ללא הידע המקדים, המערכת, הרגשי, היום-יומי שניתן למורים צעירים כמוה כעת, החלו לצוף במוחה. היא לגמה מהתה ובירכה על המזל שהיה לה להיוולד בזמן. מה היה עולה בגורלה לו הייתה מגיעה לראשונה לבית ספר ללא ההכנה המוקדמת שפיתח המכון הטכנולוגי של משרד החינוך? כיצד אפשר שלא לשקוע בייאוש רגעי אך מוגבר לאחר פגישות ראשונות עם כיתות שאינן ממושטעות, לאחר שיחה עם מנהלת שאיננה הדמות התומכת והמעודדת שציפתה לה, ללא מערכת התימ"ח שהכינה את מוחה לרגשות שיצופו ולהתמודדות נכונה ומהירה אתם?

עם זאת, צרויה נזכרה בשיחה האחרונה שניהלה עם סבתה. סבתא היקרה, כמה טוב שהיית שם לספר לי על ימיך הראשונים כמורה לפני שנים כה רבות! באותה שיחה סיפרה סבתה שלמרות כל הקשיים הרגשיים שחוותה בראשית דרכה, אלה שנחסכו מן המורים הצעירים כיום, היא זוכרת רגעים ראשונים של גאווה למראה יצירות תלמידיה; הסיפוק והשמחה בפעמים הראשונות שבהן נפתרו בעיות בדרך שבחרה; תערוכות ראשונות של עבודות תלמידים, גם של אלה שלא רצו לשתף פעולה בתחילת השנה, והנה הציור הנפלא שלהם על הקיר ממלא אותם רגשות ביטחון ושמחה; שיחות מקריות

אך נפלאות עם הורים שפגשו אותה במסדרונות בית הספר וסיפרו לה כי ילדם נוגע במכחול ברצון לראשונה, או מפסל בחמר ללא רתיעה מזה שנים. בעודה מהרהרת בסיפורי סבתה לגמה צרויה לגימה אחרונה מספלה והניחה אותו לחסדי אשף המטבח. היא פסעה לכיוון אזור השינה בדירתה העגולה, המושקטת לקראת הלילה. היא הייתה מלאת ציפייה אך רגועה לקראת יום המחר. זיכרונות טובים של דורות קודמים של מורים יעניקו למורה החדשה ליל מנוחה וחלומות פז לפני יומה הראשון בבית הספר.

השפעה ✍️

תמר גת, אוניברסיטת תל-אביב

מי שמגיע להוראה מאמין, גם אם לא יודה בכך, שיש לו מה לתת. יותר מזה. מי שמגיע להוראה, גם אם לא יודה בכך בחיים, רוצה לתת! הוא בא כדי שאחרים יקבלו ממנו. ספציפית ממנו. הוא רוצה שתלמידים יידבקו באהבות שלו ויזדהו אתו בשנאותיו. בקיצור, במילים גסות, הוא מקווה להשפיע על אחרים.

אני מלמדת את החומר, אני מברכת את התלמידים ב"בוקר טוב", אני עונה על השאלות הקשורות במיניות ובהתבגרות וכל הזמן מקווה ליצור איזה שינוי. ובכל זאת, אינני בטוחה שהצלחתי להשפיע השנה על מישהו, מישהי או משהו.

"אני קוראת את הספר הזה בפעם השלישית", אמרה לי תלמידה.

"למה?" שאלתי, "את כל כך אוהבת אותו?"

"לא. זה בגלל שאין ספרייה ציבורית בשכונה. כדי להשיג ספר ההורים שלנו צריכים להסיע אותו למרכז העיר". הסבירה תלמידה אחרת.

"רוצות שאני אביא לכן ספרים?" שאלתי.

וכך נפתחה ספרייה קטנה בדמותי. ועכשיו אני בטוחה שהשפעתי. לא במילים שלי, אלא בעזרת המילים של האנשים שהשפיעו עליי. ובתור התחלה, זה מעולה.

מעמד המורה

בוקר אחד הגעתי לבית הספר מוקדם כדי לבדוק מבחנים. ישבתי לבד בחדר המורים כאשר אמו של אחד מתלמידי בית הספר, שהגיעה לפגישה עם מחנכת, שרבבה את ראשה אל החדר. היא הביטה סביב, השתהתה כמה שניות ולבסוף שאלה: "סליחה, כאן השירותים?"

מכיוון ששמעתי על חדרי מורים הסובלים מהזנחה ומבלאי, אציין שחדר המורים בבית הספר שאני עובדת בו הוא מטופח, נאה ונעים. יש בו שולחנות

עץ גדולים, כמה מחשבים וכיסאות מרופדים. אני, למשל, ישבתי על כיסא מחשב שאינו דומה כלל לאסלה בשום אופן. במילים אחרות, אין דמיון בין חדר זה לבין שירותים.

"לא". אמרתי. "זה לא פה".

"אה", אמרה האם ומבט מבולבל בעיניה. "אני מבינה. כנראה הטעו אותי". הסתובבה והלכה.

אם נתייחס לדברים ללא פרשנות מיותרת, אז יש כאן סיפור על אם שבית הספר מבלבל אותה כל כך עד שהיא טועה לחשוב שחדר מלא ספות ושלחנות הוא שירותים. ואם נפליג לעולם המטפורות והדימויים, ייתכן שיש כאן אפילו משל קטן על מעמד המורה. אז לא רבותיי, כאן לא שירותים.

קצת ספורט

יצאתי משיעור בשכבת י', ירדתי במדרגות, נכנסתי לחדר מורים, הנחתי את התיק על הכיסא והתיישבתי.

"תמר", פנתה אליי אחראית המערכת שנכנסה לחדר המורים, "אכפת לך להיכנס לט'2 לחמש דקות עד הצלצול? המורה שלהם יצאה לרופא..." "בטח, אני מיד עולה לשם". קמתי, הורדתי את הסוודר, הרמתי את התיק, עליתי לקומה הראשונה ונכנסתי לט'2.

חמש דקות הייתי בט'2, עד שצלצל הפעמון. הרמתי את התיק, יצאתי מהכיתה ופניתי לכיוון חדר היועצת לפגישה המתוכננת שלנו. הכנסתי את הראש לחדר היועצת, אך היא לא הייתה בו. במקומה ישבה בחדר המורה לגאוגרפיה. "מירי, איפה חגית?" שאלתי.

"כנראה בחדר מורים. את הולכת לשם?"

"אם חגית שם, אז כן".

"יופי, אז יש לי מסמך שאני צריכה להביא לדני. הוא בחדר מורים. את יכולה להוריד לו את זה?"

"בטח, בטח. אני בדרך לשם".

לקחתי את המסמך, יצאתי מהחדר של חגית (שבו ישבה למעשה מירי), ירדתי במדרגות ונכנסתי לחדר המורים.

"ת-מר!" קראה מירי, שישבה בחדר המורים, וסטרה לעצמה במצח.

"שכחתי אותך! אל תכעסי... יש לי יום סופר עמוס. אכפת לך שנדחה?"

"מבחינתי זה בסדר גמור, את רצית את הפגישה".
עכשיו נותר לי רק למצוא את דני ולתת לו את המסמך ממירי. "מישהו
ראה את דני?"
שקט.
"מישהו ראה את דני?"
שקט.

נראה שלא. אולי הוא בפינת העישון בחוץ? לקחתי את התיק ויצאתי
לחצר. לא הספקתי להביט סביב ולחפש את דני כששמעתי זעקות כאב ושתי
תלמידות רצו לקראתי בצעקות: "ורד נפלה! היא פצועה ולא יכולה ללכת!"
זה השלב שבו הרמנו את ורד וסחבנו אותה לחדר המורים.
בקיצור, דני היה בחדר היסטוריה. את זה אמר לי אברהם, כשפגשתי אותו
בשער בית הספר - לשם ליוויתי את התלמידה הפצועה. זה לאחר שהתקשרתי
להורים שלה מהמזכירות, הבאתי את התיק שלה מהכיתה ומילאתי לה מים
מהברזייה.
אז כששואלים אותי למה אני לא עושה מינוי לחדר כושר, אני אומרת שאין
לי זמן.

שיחה עם הורה

כאשר תלמידה שלי קיבלה ציון טוב, לאחר שנכשלה במבחן הקודם,
התקשרתי לאמה. קיוויתי לספק משוב חיובי, בתקווה שיוביל להתמדה.
חייגתי את המספר...

"הלוי" [הנה זה קורה!]

"שלום! שמי תמר ואני המורה של מוריה". [אמרתי, וקיוויתי שאני נשמעת
מעט מבוגרת יותר מגילי האמיתי.]

"אה, שלום". [נאמר בחוסר התלהבות בולט.]

"מה שלומך?"

"בסדר". [עוד פחות התלהבות. ואגב, שלומי טוב, תודה ששאלת.]

"יופי, יופי".

- - קצת שקט מביך - - לא מוגזם ובהחלט ראוי למעמד.

"התקשרתי כדי לספר לך שמוריה קיבלה שמונים במבחן האחרון!"

"שמונים?"

"כן, שמונים. היא באמת למדה יפה" [באמת, באמת, למדה מאוד יפה!]

"רגע".

"כן?"

"את מתקשרת כדי להגיד לי משהו טוב על מוריה?" [יש הבנה!]

"כן! כן! זה משהו טוב מאוד אפילו".

"היא קיבלה שמונים?"

"כן!"

"וזה טוב?"

"כן!"

"אז אם זה משהו טוב... למה התקשרת?"

בשלב הזה ניסיתי להסביר למה התקשרתי, אבל למען האמת, כבר לא היה לי חשק.

לא להתעסק

באחד הימים הסתובבתי במסדרון כיתה י'. ראיתי את התלמידה שלי אנג'לין עומדת ליד הקיר, מספריים בידה והיא חורטת בו דוגמה לא מאוד אסתטית, אם כי מפורטת ומושקעת.

אציין שאנג'לין, בניגוד למה שאתם בוודאי מדמיינים כרגע, אינה מסוג הילדים שקשישי ארצנו היו מכנים "חוליגנים". מדובר בנערה שאוהבת לצחקק ולרכל, לא מאוד אוהבת ללמוד אך מאוד אוהבת לקיים קשרים אישיים עם המורים שלה. ילדה נחמדה, נדיבה וחייכנית.

"אנג'לין", אמרתי.

הילדה נתפסה על חם. ידה קפאה בעודה באוויר, והיא הביטה בי במבט שואל.

"מה את עושה?" שאלתי.

"לא יודעת".

הבטתי בה, והאמנתי לה. אכן, אין לה מושג מה היא עושה. היא פועלת מתוך ערפול חושים, חוסר שליטה, טראנס אולי, שאותו אני מזהה לעתים קרובות אצל תלמידי בית הספר. אינני יודעת אם אלו ההורמונים, הישיבה הממושכת שמעבירה אותם על דעתם או כל דבר אחר, אך התופעה נפוצה.

"אז את יכולה להוריד את המספריים?"

"כן", אמרה והורידה.

"יופי. את לא תעשי את זה שוב, נכון?"

"נכון", הסכימה.

"מעולה".

היא חייכה אליי, אז אני חייכתי אליה. הטראנס פג. אנג'לין שבה לגופה והדיבוק הוסר.

"יום טוב המורה".

"יום טוב אנג'לין".

אגב, בשירותי המורות בבית הספר יש כתובת חרוטה על הקיר: "כיתת אתגר לא להתעסק!" החלק העצוב הוא שאני לא יודעת מי חרט את המשפט הזה: תלמיד עצבני או מורה מפוחדת.

תחושת הגשמה

כל מי שמכין חביתה מכיר בוודאי את הקרב המתיש עם שבריר קליפת הביצה הסורר שנפל אל תוך הכוס. מסע דיג, מצע ציד אימתני, מתחיל בשנייה הגורלית הזו. אני מול הקליפה החמקמקה, זו הגולשת בחינניות מעצבנת על נוזל ביצה, שטה בין זרמי החלבון, בזמן שאני משקיעה מאמץ עילאי בלכידתה. כמו קליפה בוגדנית בתוך ביצה, כך היא "תחושת ההגשמה" בתוך יום, שבוע, חודש ושנה של עבודה.

מי שניסה פעם לתפוס דגיג קטן במים רדודים מבין בוודאי מה אני חשה. המשימה דורשת ריכוז אדיר, שקט פנימי, התכווננות... וגם אז התוצאות אינן בטוחות. צריך זריזות ידיים ומזל, צריך שהמים יהיו שקטים והדג יהיה רגוע. כך אני חשה כאשר אני קמה בבוקר ויוצאת לעבודה: ערנית, מוכנה, רוצה, משתוקקת אפילו! אך ההגשמה היא חמקמקה, ולעתים נדמה שלעולם לא אחוש שוב את התחושה הזו, שהיא כל כך נדירה, יקרה וממלאת בכוחות. ואם בדיג עסקינן, אזכיר את האגדה על דג הזהב. שום דג, מעולם, לא הציע להגשים את כל משאלותיי, אך אילו הייתי פוגשת דג כזה מה הייתי מבקשת? בריאות (כמובן), כסף (ודאי) וזיכרון צילומי (תמיד שימושי). ולאחר שהייתי מקבלת את כל הכסף, מן הים היישר אל חשבון הבנק - האם הייתי משנה מקצוע? האם הייתי פורשת בגילי הסיעודי - עשרים וחמש? אני מאמינה שלא. כי בבקתה על חוף ים טרופי, או בטירה אירופית, או אפילו באחוזה אמריקנית, לא אדע איפה לחפש והיכן לגלות את תחושת ההגשמה הזו, החמקמקה, שאפשר למצוא רק אם קמים בכל בוקר לעוד יום של עבודה קשה.

✍️ רעיונות מרכזיים בביולוגיה וכיצד הם באים לידי ביטוי בשנת ההוראה הראשונה

קרין הלוי טוביאס, מכון ויצמן

פתח דבר

הנה עברה לה השנה הראשונה שלי בהוראה. הייתה זו שנה מאתגרת, מטלטלת, מתישה ושונה, אבל גם מעשירה, מספקת ומתגמלת ביותר.

אני מורה לביולוגיה, והגעתי להוראה אחרי שנים רבות של עבודה במחקר ובתעשייה, מתוך רצון וצורך לעבוד עם אנשים, לתת ולהשפיע. אני מסיימת את השנה בתחושת הצלחה, אבל הדרך... הדרך לא הייתה

קלה. היו בה לא מעט מכשולים, מחסומים וגשרים שצריך לעבור.

את מקצוע הביולוגיה אנו מלמדים בתיכון סביב כמה רעיונות מרכזיים שבאים לביטוי בעולם החי על כל רבדיו. יש מידה רבה של הקבלה בין הכוחות המניעים את מערכת החינוך כגוף מורכב וגדול לבין אלו המניעים את המערכות הביולוגיות. אנסה לבחון את ההקבלה הזו בעיניים שלי כמורה חדשה במערכת.

ארגון במערכות ביולוגיות

מערכות ביולוגיות הן מערכות שקיים בהן ארגון. הארגון מתקיים ברמות שונות - החל ברמה המולקולרית, עבור ברמה התאית וכלה במערכת אקולוגית שלמה.

עד היום עבדתי במערכות קטנות שהיו בהן לא יותר מעשרים איש, רובם בעלי תפקידים דומים או מקבילים, כל אחד והמומחיות שלו ורמת הידע שצבר. במערכת כזו אתה, העבודה שאתה עושה והמקצועיות שלך נחשפים מהר מאוד. קשה לעגל פינות. אתה חשוף - לטוב ולרע. הכניסה למערכת גדולה ומורכבת הייתה עבורי טלטלה. והיום, אחרי שנה, אני בעיקר מבינה שמערכות גדולות ומורכבות כמו בית הספר ומערכת החינוך מונעות על-ידי כוחות רבים ושונים. רמות הארגון השונות יוצרות מערכת מורכבת ומסובכת

שבתוכה יש מידור רב. כמו תמנון גדול ורב-זרועות, שאם תנסה לטלטל קלות את אחת מזרועותיו אתה עלול ליצור תנועתיות כזו שתניע מיד את גם כל הזרועות האחרות. היו השנה רגעים שהרגשתי שניסיונות שלי להזיז במקצת את קצה זרועו של התמנון הגדול הזה עלולים לגרום לטלטלות כאלה שיגרמו לי לאבד את אחיזתי בו. התחלתי להבין שלמרות הרצון והמוטיבציה להשפיע ולשנות דברים, הכול צריך להיעשות בהדרגה, ולהתחיל ברמות הארגון הקטנות ביותר. לשנות בקטן, ברמת הכיתה האישית שלי, ואולי בהמשך בתוך הצוות המקצועי ובמגמת המקצוע בבית הספר. במערכת הגדולה הזו שינויים יכולים לקרות - אבל לאט ובקטן.

ויסות והומאוסטזיס

הומאוסטזיס הוא מצב המתקיים בכל מערכת חיה שבה נשמרת סביבה פנימית יציבה. שמירה על סביבה פנימית יציבה דורשת השקעה של אנרגיה וקיום של מנגנוני ויסות ובקרה. גם היום אני לא בטוחה שאני יודעת איך לשמור על "הומאוסטזיס" בכיתה. סביבה יציבה שתאפשר למידה מתוך עניין באווירה טובה וחמה, ועם זאת תציב דרישות ברורות ובלתי מתפשרות לעמידה במשימות וביעדים כך שכל התלמידים יגיעו לקו הסיום בהתאם לדרישות המקצוע. יש לי כיתה אחת תוססת וחמה במיוחד, רובה תלמידי אמנויות אנרגטיים ביותר. הם אוהבים את המקצוע ונהנים מהלמידה, אבל "בורחים" בקלות לעולמות אחרים. בשיעורים אני מוצאת את עצמי מתנהלת מולם כלולין על חבל דק: מצד אחד מקפידה על גבולות ברורים, ניסוח דרישות ברורות והצבת יעדים לימודיים ללא פשרות, ומצד שני שומרת על ההתעניינות, חדוות הלמידה, אפשרות לשאול שאלות ואווירה חמה, תומכת ומעודדת. ברור לי שגם בהמשך אצטרך לווסת את התהליכים כל הזמן כך שיישמר "הומאוסטזיס" כיתתי.

יחסי גומלין וקיום שיווי משקל דינמי

יחסי גומלין בין אוכלוסיות שונות עשויים להיות מסוגים שונים: סימביוזה, תחרות, רבייה, טריפה וטפילות; אך יחסי גומלין ושיווי משקל דינמי קיימים גם ברמות הארגון האחרות. לאחר חודשיים או שלושה הבנתי שיחסי הגומלין ביני לבין התלמידים הם אולי המנוע החזק ביותר ללמידה ולאווירה תומכת בכיתה. ניסיתי לבחון לגבי

כל תלמיד ותלמיד מהי דרך הלימוד הטובה ביותר עבורו, ולהגיע לכל תלמיד באופן אישי. באחת הכיתות לומדים שלושה חברים, כיניתי אותם "שלושת המוסקטרים". בתחילת השנה הם לא היו קשובים בשיעורים, פטפטו ואף התנמנמו לעתים, אבל היו גם רגעים שגילו עניין והשתתפו בשיעורים באופן פעיל. נשאלתי לא פעם אם מקומם במגמת הביולוגיה, אך היות שראיתי את ההתעניינות היה לי ברור שלא אוותר עליהם מהר כל כך, שעליי ליצור יחסי גומלין כאלו שיביאו אותם ללמוד. הדרך הייתה שילוב של הצבת גבולות ברורים ודרישה בלתי מתפשרת לעמוד בכל המטלות, ולצדן תמיכה, עידוד ושיעורים פרטניים לקראת בחינות. התוצאות לא איחרו להגיע - במעורבות שלהם בשיעורים, ברצון להשקיע וללמוד וגם בציונים.

אחידות בעקרונות המבנה והתפקוד ושוני בצורה

המבנה והתפקוד הבסיסיים של כל היצורים החיים הם דומים. למרות ההבדלים - בכל המובנים - בין התלמידים, יש משהו המאחד את כולם: הצורך בהתייחסות האישית ובמילה טובה. די לפעמים בהערה תוך כדי הקראת שמות לתלמיד שהפסיד שיעור - "חסרת לי בשיעור הקודם" - כדי לתת לו הרגשה שאני רואה אותו ושהוא חשוב לי. בהמשך השיעור הוא יהיה לרוב קשוב יותר ומרוכז יותר. ניסיתי למצוא את ההזדמנות לתת לכל תלמיד את התחושה שאני רואה אותו באופן אישי. מקווה שהצלחתי.

התאמה בין מבנה לתפקוד

התאמה כזאת קיימת בכל רמות הארגון - מבנה שמותאם לתפקיד מסוים. התאמה בין מבנה לתפקוד משולה לעבודת צוות שבה לכל חבר יש התאמה מרבית לתפקיד שהוא מבצע, כך שהתפקוד של הצוות כולו הוא מיטבי. בהוראה כל מורה מלמד את כיתתו, על פי דרכו, ניסיונו ושיטותיו. לא פעם חשבתי שגם בהוראה צוות מקצועי, שכל אחד מחבריו יתרום את הכישורים, הניסיון והידע שלו לטובת הצוות כולו, יכול לשפר וליעל את העבודה ובעיקר להביא לתוצאות טובות יותר; כמו תזמורת, שבה לכל נגן יש סולו משלו וביחד מתקבלת מנגינה שלמה והרמונית. ארגון צוות מורים מקצועי כך שכל אחד יתרום לאחרים מידיעותיו, מרעיונותיו ומניסיונו יאפשר העשרה והפריה הדדית ויוכל לתרום הרבה למורים חדשים - אבל גם לוותיקים.

המשכיות, תורשתית ורבייה: העברת המידע התורשתית מדור לדור

המידע התורשתית מועבר מדור לדור בצורה מדויקת או בצורה שיוצרת שונות גנטית - תלוי ביצורים ובתנאים.

מורים חדשים מונחים ומלווים על-ידי מורים ותיקים, שאין ספק שתורמים להם ידע רב וניסיון. אבל מורים שנמצאים במערכת כבר הרבה שנים שוכחים לפעמים את הקשיים של המורים החדשים ואת הצורך במשוב, בתמיכה ובעידוד. ייתכן שיש מקום גם להעברת מידע מדור לדור, ממורים צעירים במערכת לאלו שחדשים. מורה חדש הוא לעתים כמו תלמיד - זקוק להרבה תמיכה, עידוד וליווי. מי שעברו את החוויה הזו לא מכבר מבינים זאת וזוכרים זאת הכי טוב, ואולי הם המתאימים ביותר להעביר את המידע הזה מדור לדור.

גדילה והתפתחות

כל תא וכל אורגניזם עובר תהליכים של גדילה והתפתחות. שנת ההוראה הראשונה הייתה עבורי שנה של גדילה והתפתחות - אישית ומקצועית כאחת. היו שלבים שבהם שני התהליכים התרחשו בו-בזמן, והיו שלבים שבהם הגדילה נעצרה משום שנדרשו תהליכים של התפתחות קודם שתתאפשר. אין ספק שבנקודת הזמן הזו יש לי עוד הרבה לאן לצמוח ולהתפתח. ועם זאת - את השנה הבאה אתחיל מנקודה אחרת לחלוטין מזו שהייתי בה בתחילת השנה.

תאוריית האבולוציה

תורת האבולוציה גורסת כי אלו ששורדים בסביבה מסוימת הם אלו המותאמים אליה ביותר. עם זאת, גיוון באוכלוסייה מאפשר לשרוד כאשר התנאים משתנים. במצב זה ישרדו מי שיהיו מותאמים ביותר לתנאים החדשים.

כמורה חדשה עליי לזכור שאלו שנמצאים במערכת הזו הרבה שנים "שרדו" בה לא במקרה. נראה שיש להם התכונות לעבוד בה ולהשפיע בתוכה. עם זאת, המערכת צריכה לשמור על גיוון בפרטים שלה, כי אנו חיים במציאות שמשתנה כל הזמן. השונות הזו תאפשר את התאמת המערכת לתנאים המשתנים, ואלו שיהיו המותאמים ביותר לתנאים החדשים הם שישרדו ויוכלו להשפיע.

סוף דבר

השנה חוויתי מעבר בין עולמות, התנסויות חדשות, הצלחות, כישלונות, אתגרים חדשים, מתחים רבים, לימוד של נושאים חדשים, מעט מאוד שעות שינה ומעט מדי שעות עם המשפחה. אבל אני מאמינה שהצלחתי להשפיע על כמה תלמידים לפחות. עכשיו ה"בלון" הגדול שהלך והתמלא במהלך השנה מתרוקן לאטו, נכנס לתקופת מנוחה ושיפוצים כדי שיוכל לחזור ולהתמלא בשנה הבאה. אם משהו יקרא "המורה" עדיין רוב הסיכויים הם שלא אסתובב; עדיין מרגישה קצת מנותקת במפגשים, וגם לא תמיד מתחברת לנושאים המדוברים. אבל נראה לי שבחופש אתגעגע לתלמידים ואשמח לפגוש בהם שוב בתחילת השנה הבאה.

סאירפורט סיטי לחדר הסורים ✍

פלורית סגל, סכללת לוינסקי לחינוך

מאיפה להתחיל? אני לא ילדה. הגעתי להוראה לאחר כשמונה-עשרה שנים בעולם ההיי-טק. כן, אני מאלה, של ההסבות... ולפני ההסבה? ניהלתי עובדים, שלושה-עשר במספר בימים הטובים, גייסתי עובדים וגם פיטרתי, הדרכתי בארץ וגם בעולם, טסתי לארצות הברית כעובדת מצטיינת לטיול עם בעלי, זמינה

24X7, רכב צמוד, לפטופ, טלפון מתקדם, ארוחות, כיבוד במטבחון, קפה ואפילו כוסות חד-פעמיות על חשבון החברה...

ואז? מגיע גיל ארבעים. אני כבר לא רלוונטית, הטלפון לא מצלצל, אולי עוד חודש, קצת שיפוץ לקורות חיים, שיחה עם חברים, פנייה יזומה לפה ולשם, וכלום... צריך להחליט מה עושים.

אולי רופאה? לא, זה שבע שנים; עורכת דין? - לא מעניין; אחות? - הרבה שנים; עצמאית? - בעלי עצמאי, לא מאמינה בשניים כאלו בבית; שותפות עם חברה? - ניסיתי, ולא...

פוגשת חברים, מדברת עם המשפחה וכולם שואלים: נו? אז מה חדש? מצאת? אולי תדברי עם דוד...? ועם החבר שלי? ניסית לפנות ל...? כן, ניסיתי, אין. אני לא יושבת בבית ורואה "היפים והאמיצים" כל היום. כל מילה שנזרקת לחלל האוויר, גם אם לא מכוונת ולא מיועדת, פוגעת ונוגעת במקומות הכי רגישים...

לוקחת נשימה עמוקה, סורקת אתרים, מוסדות לימודים. הוראה? אני? הולכת לפגישה בסמינר הקיבוצים ובלוינסקי, מתייעצת, בודקת, נרשמת. ובבית? הילדים לא מבינים. למה? השכר נמוך, זה לא כמו בהיי-טק. תמשיכי לנסות, איך נסתדר? והבעל מפרגן. לכי ללמוד, בכיף, שמח ומאושר מהחדשות.

עברו עשרים שנה מהתואר הראשון. איך לומדים? איך כותבים עבודה? מה אני עושה במכללה עם כל הילדות? נזרקת למים הקרים ומתחילה

"לשחות" עם קבוצת חברים טובים שמלווים אותי עד היום. סטטוס חדש ומעניין, קורסים מעניינים יותר ופחות, עולמות חדשים נפרסים והבחירה הופכת להגיונית, רלוונטית וממשית יותר ויותר.

ופרנסה? ממשיכה לחפש במרץ בכל התחומים, אבל מתעקשת לפנות את הזמן הנדרש ללימודים. ברגע האחרון מוצאת עבודה כמורה מחנכת בבית ספר יסודי. איזו התרגשות. מתכננת, בודקת, לומדת, מארגנת, שוקדת, מתאמצת, מתפללת, רק שאצליח.

שנה של הוראה, חינוך, הורים, חדר מורים, אנשי צוות כאלה ואחרים, לא ארבה בפרטים, אבל בסוף השנה היה ברור לכל הצדדים שמקומי לא שם, ושאי-אפשר להגדיר את השנה כמוצלחת במיוחד.

מוצלחת? הצחקתם אותי. מזכירה, אני בת ארבעים פלוס, מאחוריי שנים רבות של עבודה בכמה מקומות, והשנה הזאת הייתה השנה המקצועית הקשה ביותר שעברתי. ולא אכביר במילים כדי להסביר. נתתי את הנשמה, אני יכולה להגיד בביטחון. התוצאה לא הייתה מדהימה, גם את זה אני יכולה להגיד בביטחון.

המפקחת הרי אמרה בתחילת השנה שמרבית המורים החדשים עוזבים בשנה הראשונה. האם גם אני חלק מהסטטיסטיקה הזאת?

אז מה עושים? מתייאשים? עוזבים הכול? מתחילים לחפש עיסוק חדש? מחליטה להמשיך הלאה ולא לראות בשנה זאת דוגמה ומודל לשנים שיגיעו אחריה, ומברכת על היכולת להסתכל על החיים בראייה מפוקחת.

"נחמד שאת מנסה ופונה ומגיעה לראיונות", אומרות לי המנהלות, "אבל איך זה ייתכן שלא נשאת ולא הצלחת בבית הספר ההוא?" "מצטערת, אבל לא, לא בבית ספרנו. אם שם היה קשה, אזי אצלנו עוד יותר".

מנסה להסביר, להצדיק, מדובר בשילוב של גורמים. ההסבר נופל על אוזניים ערלות.

להתייאש? כמעט, עוד מעט, עוד רגע, אני שוב בלשכת התעסוקה, חותמת ומתוסכלת.

אוקטובר 2014. בעלי מטלפן, מספר על אדם שאשתו מורה לספרות שצריכה מחליפה לשליש משרה (כן, אני מורה לספרות). מדובר בחצי שעה נסיעה מהבית שלנו, אבל אני חדורת מוטיבציה, שמחה ונרגשת. מגיעה לשיעור ניסיון. היה מוצלח, מקווה. ועכשיו פגישה עם ההנהלה, והנה שוב

השאלה על השנה שעברה. ואני מנסה להסביר ואומרת כהרגלי את האמת - לא היה מוצלח במיוחד. ולהפתעתי הם אומרים "כן, התקבלת, את מתחילה בשבוע הבא, בחטיבה".

איזו התרגשות, דף חדש, התחלה חדשה, הפעם חייב להיות אחרת. ולשמחתי, זה באמת היה אחרת, הכול היה אחרת: התלמידים, צוות המורים, ההנהלה, החוקים והגבולות, השגרה והיציאה מהשגרה, רכזת המקצוע ובכלל... אני חווה הצלחה. ייתכן שאני כן מתאימה להיות מורה? עוברים עוד כמה חודשים ואני גם גננת מחליפה בגן חינוך מיוחד - בשביל הפרנסה וגם בשביל הנשמה. חלקת אלוהים קטנה ומדהימה וצוות של מלאכיות.

ובמרץ מורה בבית הספר יולדת ואני מועמדת מתאימה להחליפה, ומוצאת עצמי עובדת במשרה מלאה, כיתות משלוש שכבות, תלמידים רבים ונוכחות אינטנסיבית בבית הספר. תכניות לימודים, מערכי שיעור, מבחנים, עבודות, יצירות ושמחות קטנות. המורות מזהות ומדברות ומפרגנות ושואלות ומייעצות ומשתפות, שיעור צפייה אחד ועוד אחד, והמשוב חיובי.

אוזרת אומץ ומגוונת במערכי השיעור, משתפת את הרכזת - ששמחה לקבל רעיונות חדשים, יוצרת קשר עם תלמידים, שמחה להקשיב להם בהפסקות, מגלה עולמות קסומים, דמיון ויצירתיות מפותחים.

החיוך ושמחת החיים שנעלמו בשנה שעברה חזרו ביתר שאת השנה. אני משכימה קום ומתארגנת לבית הספר בשמחה, חוזרת הביתה לילדי הפרטיים עמוסה בחוויות. יושבים יחד לארוחה מאוחרת, והפעם שמחה לשתף ולספר על היום שעבר. והם מבינים ורואים שטוב לי ושמחים בשבילי.

נכון, השכר נמוך בהרבה. אבל היי, אני אתם בבית בשעה סבירה והם לא קטנים, אבל מתברר שבגיל ההתבגרות הם הכי זקוקים להקשבה, למילה טובה, לנוכחות הורית בבית ובכלל...

והלאה? מקווה להישאר בחטיבת הביניים שאני מלמדת בה, מסיימת שנת סטאז' עם משוב חיובי. בשיחה עם אחת המנהלות שקיבלו אותי לעבודה היא הסבירה שמשום שסיפרתי בגלוי על השנה הקשה הקודמת הם החליטו לתת לי הזדמנות נוספת.

תודה לכם, זה לא ברור מאליו. מקווה שהצדקתי את האמון, ואשמח להשתלב ולהיות חלק מהצוות המופלא שלכם.

האחר הוא אני ✍️

שירן טל ששון, הסכללה לחינוך גופני ולספורט ע"ש זימן בסכון
וינגייט

היום הראשון בבית ספר

הוא

שלום כיתה א'. זה מה שכתוב על חולצתו. הוא נכנס לבית הספר כשאמו אווזת בידו. מקום חדש, אנשים חדשים. חושש? מפחד? בלחץ? מחשבה בראשו: "אני מכיר את התחושה הזו", התחושה שתלווה אותו מרגע

זה ועד שיתחיל לקבל עזרה. הוא מרגיש אותן רצות, המחבשות: איך יהיה לי בבית הספר? מה יש היום בטלויזיה? מה צבע האוטו של אבא? מה אעשה כשאחזור הביתה? מה אימא שמה לי בסנדויץ'? אוי ואבוי לי מה עשיתי עם הבובה שלי? כולן רצות בנתיבים מנוגדים ומתנגשות זו בזו. יחד אתן דורשים ממנו עכשיו להחזיק בידה של ילדה שהוא לא מכיר, לעבור על הבמה, ולנופף בידו כשברקע מתנגן איזשהו שיר, הורים מצלמים בטלפונים את ילדיהם. "לא רוצה לעלות..." הוא צועק ובוכה. המחנכת ניגשת אליו ומנסה להרגיע אותו. היא חושבת שהוא חושש, שהוא מתרגש, שהוא מבוהל, בזמן שכל מה שמעניין אותו, את מוחו, את כל גופו, זה שהוא השאיר את הבובה בבית שוכבת במיטה במקום להעביר אותה לסלון, והוא חייב להעביר אותה לסלון עכשיו!!!

אני

נכנסת לבית הספר, לבושה בחולצה ירוקה כמו אחותי וכמו שאר ילדי בית הספר. אחותי אווזת בידי. מקום חדש, אנשים חדשים, מחשבות רבות. חוששת? מפחדת? בלחץ? אני מכירה את התחושה הזו, התחושה שתלווה אותי מרגע זה ועד בכלל. גם אני הרגשתי אותן רצות, עד היום הן פה, רצות בנתיבים מנוגדים ומתנגשות זו בזו יום-יום ושעה-שעה. כולם עולים לבמה, מנופפים בידם, ברקע מתנגן השיר "שלום כיתה א'..." הורים מצלמים את ילדיהם במצלמות פילם. "לא רוצה לעלות..." כל מה שמעניין אותי, את

מוחי, את כל גופי, זה שאני חייבת בדיוק עכשיו לבדוק אם הכנסתי לתיק את המחברת שהייתי אמורה להביא...
אותי דחפו לעלות לבמה בלי שרציתי, לו ויתרו.
הוא יחזור הביתה ברוגע, ידאג לבובה. אני אהיה כל החיים בטראומה מהיום הראשון בבית ספר...

שיעור תורה

הוא

יושב בקבוצה עם עוד חמישה ילדים. הוא לא יכול להפסיק לזוז בכיסא, הוא חייב עכשיו להגיד לחבר שיושב לצדו שגם לו קנו עיפרון כמו שלו. המורה מעירה לו. כולם יסיימו להעתיק מהלוח את השאלה בזמן שהוא יהיה רק במילה החמישית. המורה תמתין שהוא יסיים. הוא מנסה להקשיב אבל כל מה שהוא שומע זה בלה-בלה, והוא חייב להגיד לחבר שיושב לידו שיקנו לו מחק כמו שלו. המורה מעירה שוב, הפעם בטון תקיף, הוא מנסה להקשיב, יווו, אני יודע את התשובה לשאלה הזו. הוא צורח אותה בהתלהבות וקם ממקומו. "קודם מרימים את היד ורק ברשות המורה עונים", אומרת לו מורתו. אבל התשובה שלי בטוח נכונה, והצלחתי להקשיב לך, הוא חושב לעצמו. שאלה נוספת, יווי אני יודע!!!! הוא צורח את התשובה בהתלהבות, קם ממקומו, ידו מורמת.

אני

יושבת לבד, קרוב למורה. כבר יודעים שאסור להושיב אותי ליד חבר אחר כי בטוח ארצה להגיד לו שיש לי מחק או עיפרון או דודה או חולצה או עפיפון כמו שלו. אני לא יכולה להפסיק לזוז בכיסא. המורה תעיר לי על זה. אקום לזרוק את החידודים של העיפרון שהייתי חייבת, פשוט חייבת, לחדד עכשיו. המורה: "אולי תשבי כבר במקומך בלי לזוז, זה מפריע לכל הכיתה...". כולם יסיימו להעתיק מהלוח את השאלה בזמן שאני אהיה רק במילה החמישית. המורה תמשיך בשיעור. כמו בכל המקצועות גם את השיעור הזה אעתיק מחברה. מנסה להתרכז, ישש, הקשבת, אני יודעת את התשובה, צורחת אותה, וקמה ממקומי.

אותי יוציאו מהכיתה, אני אבכה בהפסקה, אחזור הביתה עצובה וכעוסה, ידעתי את התשובה!! אני ידעתי אותה!!! המורה שלו מודה לו על הרמת היד

אך מציינת כי עליו להמתין בסבלנות עד שיקבל את רשות הדיבור. הוא ימשיך את יומו בבית הספר כרגיל, ברוגע.

שיעור חינוך גופני

אנחנו

ישש שיעור חינוך גופני!!! השיעור האהוב עלינו. זה השיעור היחיד שבו כל המחשבות שרצות בראש פתאום לא מתנגשות וזורמות באותו הנושא. המקום שבו לעקצוצים בכל חלק וחלק בגופנו שקוראים לנו להיות בתזוזה מתמדת יש אפשרות להתממש. על ידי המורה תתעצבן כשאגע בציד ללא רשות, כשכל כך ארצה להדגים את התרגיל, כשאעשה לא בדיוק מה שהיא אמרה, כשאצטק על מורן שעקפה אותי בתור והיא פשוט לא מבינה כמה קשה לי הפעולה הפשוטה של עמידה בתור, אז ברור שאתעצבן על שעקפו אותי.

אני לא אתעצבן עליו כשהוא יגע בציד ללא רשות. אתן לו זמן להשתעשע קצת עם הציד ולאחר מכן הוא יחזור בעצמו לשיעור מרצונו. אתן לו להדגים את התרגיל מול כולם רק בזכות זה שהצליח להקשיב להסבר עד הסוף. ואם הוא לא יעשה בדיוק את מה שאמרתי - אתייחס למה שעשה כדוגמה ואדרוש מכל ילדי הכיתה לבצע את התרגיל היפה הזה שהוא חשב עליו לבד. אסביר לו בצורה נעימה ויפה שזה לא נעים כשצועקים, ושאלו יש לו בעיה ועוקפים אותו הוא יכול להגיד בנועם שזה היה תורו, או לגשת אליי ולבקש עזרה.

עבורי שיעורי החינוך הגופני יהיו ספק מהנים ספק מענים; עבורו הם יהיו הנאה צרופה, מקום לבוא לידי ביטוי ולהצליח.

ישיבה פדגוגית

הוא

נדבר על זה שהוא חייב לעשות אבחון. הוא כל כך משתדל, צריך להעצים אותו, לספק לו עוד שעות פרטניות, לעבוד אתו על הקריאה והחשבון כי זה קשה לו, ובסך הכול הוא מסוגל, רואים שהוא רוצה, הוא רוצה להצליח.

אני

עליי יגידו שאני מופרעת, הציונים שלי נמוכים, אי-אפשר ללמד כשאני בכיתה, פשוט בלתי אפשרי, איזה עצלנית היא. יסכמו כי יש להזמין את אימא שלי לשיחה ולהחליט מה עושים.

ימים יגידו

הוא

עשה אבחון. עכשיו עוזרים לו, חמישים המחשבות שרצו לו בדרך כלל בראש ירדו לחמש. הוא מצליח להקשיב בשיעור, הוא לא מתפרץ יותר, הוא מצליח במבחנים, המורים תומכים בו, מקשיבים ומבינים. הוא יקבל שעות פרטניות. רבים הימים שהוא חוזר הביתה מרוצה, עוד יום מוצלח עבר, לא הוציאו אותו מהכיתה, איזה כיף היה בשיעור חינוך גופני. תחושת המסוגלות העצמית שלו גבוהה, הוא יודע שהוא יכול, הוא יודע שהוא שווה משהו.

אני

כל חמישים המחשבות ירצו לי מדי יום ביומו וימשיכו להתנגש. בזכות אימא שלי, שתלחם עבורי, אני אשאר במערכת. כי המורים כבר מזמן הרימו ידיים. יהיו שיעורים שהמורה תוציא אותי החוצה עוד לפני שיתחילו, כי היא תראה שאני לא רגועה. אני אכשל בהרבה מבחנים, ואם לא אז במקרה הטוב אקבל ציון 70, וזאת אף שישבתי ולמדתי שעות וימים. הימים שבהם אחזור הביתה מתוסכלת ועצבנית הם רבים, רבים מהימים שלא, כמו הימים שבהם אבכה... אני כישלון, טיפשה, לא יוצלחת...

הוא ימשיך ללמוד ולהצליח בבית הספר. אני, אני אהיה המורה שלו לחינוך

גופני...

אבחנו אותי בתיכון. יש לי הפרעות קשב, וכמו ששמתם לב לשגיאות הכתיב, אני סובלת מלקויות למידה. המוח שלי מלא שכל וסוכריות קופצות. עבור אדם כמוני הצלחה בפעולה הפשוטה של עמידה בתור בסופר היא הישג אדיר, שלא לדבר על להחליט מה ללמוד, להירשם ללימודים, לקבל יותר משמונים. בעיקר להוכיח לעולם שאני שווה משהו ולעצמי שאני מסוגלת. כל הצלחה מסוג כזה או אחר היא הישג. להצליח לכתוב מערך, להצליח להעביר אותו, לפצל את הקשב לשלושים וחמישה תלמידים, להצליח לא לשכוח שביקשו ממני משהו, להצליח לא לאחר, להצליח לכתוב את הטקסט הזה אחרי שקמתי כבר שלוש מאות פעם.

לא מאמינה למה שאני כותבת, הצלחתי, אני מורה!!! אני זוכה לעזור לילדים כמוני להצליח, אני נמצאת בצד השני של השולחן, אני יכולה לספק להם תחושת מסוגלות.

היום אני בת עשרים ותשע. עברו שני עשורים מהתקופה שבה כל כך סבלתי מההליכה לבית הספר. הזיכרונות צרובים בראשי. בעודי כותבת מילים אלה דמעות חונקות את גרוני. כשנכנסנו (אני כמורה והמחשבות) בשערי בית הספר ביום הראשון ידעתי בדיוק במה תימדד הצלחתי.

אני מצליחה. ילדים כמוני לא חשים את מה שאני חשתי. הילד שכתבתי עליו הוא תלמיד מקסים בכיתה א'. עבור שנינו זאת השנה הראשונה. אין יום שעובר שאיני מעבירה לו ולכלל תלמידיי את המסר שאין דבר שאיננו מסוגלים לעשות.

אני מסתכלת עליו ואני רואה אותי. זה מה שעושה אותי למורה שאני.

הילדים הם אני...

אחרי עשרים ושש שנים בהיי-טק הוא החליט לעזוב את החברה שעבד בה ולעבור להוראה. להיות מורה היה סוג של פנטזיה במשך שנים רבות. בשנים האחרונות בשלו התנאים, המצב הכלכלי אפשר לו לרדת ברמת השכר, ובעבודה הייתה לו הרגשה שמיצה את עצמו; שעד עכשיו עבד קשה בשביל למקסם

את הרווח של בעלי המניות, ועכשיו הוא רוצה לעבוד קשה בשביל מטרות אחרות. יש לו תחושת שליחות ורצון להחזיר את חובו לחברה אחרי שנות ההיי-טק הרבות. החברים והמכרים מרימים גבה - לעזוב תפקיד מכובד - ניהול קבוצה של שישים איש - ומשכורת גבוהה, בשביל הוראה? אבל רבים אומרים "כל הכבוד, צריכים אנשים כמוך בהוראה".

ביום הראשון לאחר הפרישה הוא מתייצב בטכניון. תכנית "מבטים" - בוגרי הטכניון יכולים לעשות תואר ראשון נוסף בהוראה בשנתיים ולקבל מלגת שכר לימוד. הוא מחליט ללמוד הוראת מתמטיקה, למרות שהתואר שלו הוא בהנדסת מחשבים. אהבה ישנה למתמטיקה. בשנה הראשונה הוא לא עובד. נרשם לכל הקורסים שאפשר. קבוצה די גדולה של סטודנטים בתכנית מבטים, כמוהו, לצד סטודנטים צעירים שזהו התואר היחיד שהם לומדים לקראתו. בין הסטודנטים בתכנית מבטים גם ליאת - עבדה פעם בחברה שבה עבד, אך ההיכרות שלהם שטחית. הם קובעים לעשות את התרגילים ביחד. הלימודים בטכניון מעניינים ומאתגרים. לסטודנטים בתכנית מבטים הרבה ידע וניסיון. המרצים מדברים על למידה משמעותית, קירוב התכנים לעולמו של הלומד, למידת חקר, למידה באמצעות פרויקטים. הוא מתאהב מחדש בגאומטריה, ממציא בעיות בגאומטריה ודן בהן עם ליאת.

בסמסטר השני צריך לעשות התנסות בהוראה. הוא מוצא מורה חונכת בבית ספר קיבוצי גדול. ההתנסות והקשר עם התלמידים נותנים לו הרגשה שבחר נכון. חלק מהתלמידים מבקשים ממנו שיעורים פרטיים, והוא נותן

אותם בחינם; אחרי הכול הוא מקבל דמי אבטלה, וגם הסדר הפרישה שלו כולל מענקי הסתגלות.

הציונים שלו בטכניון גבוהים מאוד. אחרי הסמסטר הראשון מתברר שהוא מצטיין הנשיא היחיד במחלקה, והמזכירה מבקשת שיגיע לטקס המצטיינים. הוא חשב שאולי בשנה השנייה, שבה יישארו לו מעט קורסים להשלמת התואר, תעבור כל המשפחה לאזור אחר, אולי לשדרות, והוא ילמד בבית ספר תיכון. גם אשתו תומכת ברעיון, אך לבסוף הם מחליטים להישאר. הבת לומדת בתיכון, וקשה להעביר אותה למקום אחר.

בבית הספר שבו עשה את ההתנסות לא צריכים מורה נוסף למתמטיקה. לכן לקראת מרץ הוא מתחיל לחפש עבודה. כולם אומרים שחסרים הרבה מורים למתמטיקה, שבטח ימצא עבודה מהר. הוא שולח קורות חיים לבתי ספר רבים אך רק משניים מהם, שבהם היו לו מכרים, חוזרים אליו. לבית ספר אחד הוא מגיע לריאיון, מעביר שיעור מבחן ולא מקבל כל תשובה. בבית הספר השני לא נותר זמן לבצע שיעור מבחן ומקבלים אותו על סמך הריאיון בלבד. הוא מקבל הצעה ללמד חמש-עשרה שעות שבועיות: כיתה י' - שלוש יחידות לימוד; כיתה ח' - הקבצה א', שהיא למעשה רמה שנייה של תלמידים המיועדים לשלוש ולארבע יחידות, וכיתה ז' - הקבצה ג'. ליאת כבר מלמדת מתמטיקה שעתיים שבועיות ומנחה פרויקטים בפיזיקה בבית ספר קיבוצי קטן בצפון, וגם משתלמת בהנחיית פרויקטים בפיזיקה במרכז הפועל בעזרת תרומות. בשנה הבאה היא תלמד כיתה י' - חמש יחידות מתמטיקה. קובעים להיות בקשר ולהחליף חומרים.

הוא ניגש לעירייה ולמשרד החינוך למלא טפסים, למשטרה להוציא תעודת יושר. ימים של המתנה בתורים וחיפושי חניה. בתשובה לשאלה כמה ישתכר נענה - "חכה למשכורת הראשונה". פקיד במשרד החינוך עושה סימולציה ומסביר שמצבו דומה לזה של בוגר צעיר של מכללה להוראה. הוותק בעבודה וניסיון הניהול וההדרכה לא רלוונטי. הפקיד גם אומר לו מה השכר הזעום הצפוי. למרות זאת הוא מגיש בקשה להכרה בוותק ומקווה שתאושר.

* * *

שבוע לפני התחלת שנת הלימודים. ליאת מתקשרת לשאול אם הכין את השיעורים הראשונים, אם עבר על החומר שצריך ללמד השנה. עונה שלא יודע

למה לצפות, שיפגוש את התלמידים ויתחיל, ואז יוכל לעבוד קשה בחופשת סוכות ולהכין כל מה שצריך. בינתיים מכין כל מיני רעיונות לחקר במתמטיקה. יום לפני פתיחת שנת הלימודים הולך לבית ספר למצוא את הכיתות. מתרגש. מתחילים הלימודים. בכיתה ח' - ילדים טובים. גיל קשה, בעיות משמעת; בכיתה י' שלוש יחידות - נוער מצוין, שלושה סוגי תלמידים: כאלה שקשה להם במתמטיקה, כאלה עם בעיות שונות - קשב וריכוז וכדומה, ו"חכמים עצלנים" - כאלה שאין להם כל קושי במתמטיקה אבל בחרו שלא להשקיע. בז'ג' - ריכוז של ילדים עם בעיות סוציאליות קשות, ליקויי קשב וריכוז ובעיות קוגניטיביות שונות. זו שנתם הראשונה בבית הספר. עדיין אין הקבצות בשכבה, אבל על סמך ההמלצות מבית הספר היסודי ריכוז בז'ג' את המקרים הקשים. בעיות משמעת קשות. אין למידה. בשיעורים הראשונים מזהה כמה תלמידים שיכולים להצליח ומעלה אותם לכיתות האם. תלמידים אחרים נושרים מכיתות האם לז'ג'.

מתייעץ עם הרכזת. מקבל חיוכים ורחמים: "תעשה מה שביכולתך". מהמנהלת מקבל את העצה "תהיה יצירתי".

סדנת סטאז' בטכניון - מפגש ארוך אחת לשבועיים. לא ממש מבין איך זה קשור להוראה: מפגש עם מורה לפיתוח קול, הרצאה מוקלטת על ליקויי למידה ובעיות קשב וריכוז - כשנגמרים האסימונים.

מתחילים הלימודים בטכניון. קורס מעניין על הוראת אלגברה בחטיבת הביניים. מכין עם ליאת מערכי שיעור מקוריים. בבית הספר מלמדים עם הספרים שהמרצה הייתה חלק מהצוות שכתב אותם. יש בהם רעיונות יפים אבל בבית הספר אומרים שאין זמן. איגור, ראש המסלול להוראת מתמטיקה בטכניון, שואל אם הוא פנוי ללמד בבית הספר הריאלי חמש שעות בימי שישי, תלמידי חמש יחידות מתמטיקה בכיתה י"א. רוצה, אבל לא יכול. יש שיעורים בימי שישי עם תלמידי י'.

תלוש משכורת ראשון בעבודה כמורה. אלפיים ש"ח. בטח יש איזו טעות. לא מצליח לתפוס את מי שצריך לטפל בזה. השכר של ליאת הוא לא כמו במשרד החינוך, כי גם לה עדיין אין תעודת הוראה. היא גם מקבלת מלגה מהמרכז שהיא משתלמת בו.

נפסקת התחלופה של התלמידים בז'ג'. אחד-עשר תלמידים. מצליח להשתלט על הכיתה. יש למידה וסדר בשיעורים. מעביר את השיעורים לבניין מרוחק כדי למנוע הפרעה לכיתות השכנות. פעם בשבוע שיעור בכיתת

מחשבים. מרגיש סיפוק, משתף את הרכזת ומציג בפניה גם את הרעיונות לחקר.

ליאת מציעה שייפגש עם מוטי מהמרכז לפיזיקה. היא אומרת שמוטי מכיר את מערכת החינוך והרבה בתי ספר בצפון, ושאוּלי יוכל לעזור. נוסע להיפגש עם מוטי. מתאר את המצב. מוטי אומר שצריך ללכת למנהלת, להסביר לה מה קורה. מנסה להגיד שזה לא מעניין את המנהלת. שמה שמצפים הוא רק להצליח להחזיק את ז'-ג' בתוך הכיתה, שלא יפריעו לשאר. שאין מי שיקשיב. בקורס בטכניון שיעור על משחקים מתמטיים. המשחק לתלמידים מתקשים בכיתה ז' שהכין עם ליאת מקבל הרבה מחמאות - מספרים מכוונים בציר המספרים. מביא את המשחק לז'-ג'. דווקא אושר ואריאל, התלמידות היותר טובות בקבוצה, שרגילות ללמוד את הטכניקה מהר גם בלי להבין, לא מוצאות בו עניין. שלו ועומר, שני תלמידים שרמת הבנתם גבוהה אבל עם הפרעות קשב, שבדרך כלל לא מצליחים ללמוד, נתפסים למשחק, נהנים ומבנים. אחרי השיעור המשחק הופך ללהיט בבית הספר.

תשובה לבקשה להכרה בוותק. הוועדה דנה בנושא. אף שנשלחו המסמכים הנדרשים, כולל הסבר על אופי העבודה הקודמת, הם דורשים פירוט נוסף. לא עונה. לקח להם חצי שנה כדי לומר שחסר משהו, ועוד דבר כל כך לא רלוונטי.

ישיבות ציונים. בכיתה ח' מותר שיהיו לכל היותר עשרים וחמישה אחוזים נכשלים. בכיתה י' המנהלת דורשת ציונים גבוהים. המורים עושים מבחנים קלים כדי לעמוד בדרישה. אחרי הישיבות נקרא לשיחה עם הרכזת ועם מנהלת החטיבה העליונה. המנהלת שופכת את זעמה. מאשימה בחוסר אחריות ובחוסר אכפתיות. מרגיש מושפל. מחליט לחפש עבודה. לא בהוראה. ליאת אומרת שאי-אפשר לעזוב באמצע השנה, שמי שעושה זאת לא יוכל לחזור למערכת החינוך. למה שירצה? בכל מקרה, נראה שעד שימצא עבודה תיגמר השנה. אם לא, אולי אפשר יהיה להמשיך עם כיתה י' - שעתיים בימי שישי, שבהם לא עובדים בהי-טק, ושלוש שעות נוספות בהתחלת היום.

חלוקה לרמות בשכבת ז'. מספר התלמידים בכיתה ז'-ג' גדל לתשעה-עשר. מאבד שליטה, נלחם בהפרעות שונות, בגרעפסים ובפלוצים. הלמידה מפסיקה והשיעורים מאבדים מערכם. מבקש להיפגש עם המנהלת, הרכזת והיועצת, אך הישיבה לא מתקיימת עקב קושי לתאם שעות. אחרי שבועות אחדים נכנס סוּער למשרד של המנהלת ומבקש שיחה דחופה. המועד

שנמצא הוא רק בעוד כמה ימים. שולח מכתב למנהלת ומודיע שאם בתוך שבוע לא תפוצל ז'-ג' לשתי כיתות יפסיק להיכנס אליה. מזומן לישיבה. ננזף. מבהיר ששום תירוץ כספי למצב לא ישכנע, שכל השקעה בילדים אלו תחסוך למדינה מיליונים. לאחר דין ודברים נמצאו התקציב והמורה, והכיתה מפוצלת. אפשר לומר שהלימודים חוזרים להיות משמעותיים.

איגור מהטכניון שמע מליאת על המצב בבית הספר. מבקש לדבר.

מקבל אישור על סיום התואר.

* * *

מצאתי עבודה. חוזר להי-טק.

כמים הפנים לפנים ✍

אהרון בר-יעקב, מכללת אורות ישראל, מיסודן של מכללת מורשת
יעקב רחובות ומכללת אורות ישראל

ישראל - נוכח (כמו תמיד...).

דניאל - הגיע באיחור.

אלעד - נוכח (רישום הנוכחות לתפילה פשוט
מייגע אותי, אבל אין מה לעשות, אם אני לא אהיה כאן
לוודא שהם מגיעים - הם פשוט לא יגיעו).

רפאל - "לא נמצא".

"מה? כבר הוא לא נמצא?!" חשבתי לעצמי, הרי רק אתמול המנהל זימן
אותו לפגישה משום שניצב במקום הראשון בהיעדרויות מהתפילה מתחילת
השנה. נזפתי בו כמעט בכל יום, הענשתי אותו ועיכבתי אותו בבית הספר
אחרי שעות הלימודים, הכרחתי אותו ללמוד ולסכם את הלכות השכמת
הבוקר וכלום לא הועיל.

הרגשתי איך הדופק שלי מואץ, אש בערה בקרבי...

"מה הוא חושב לעצמו, שבגלל שאני מורה חדש אפשר לסובב אותי ולשים
עליי פס? אני כבר אראה לו מה זה, אדאג שהוא יורחק מהלימודים עד שאפגש
עם הוריו. יותר זה לא ימשך".

כך התחיל אותו בוקר אפור בחודש הרביעי לשנת הלימודים תשע"ג, שנת
הראשונה במקצוע ההוראה.

לאחר התפילה ניגשתי בזריזות למזכירה וביקשתי ממנה להתקשר להורים
של רפאל ולמסור להם שהוא מורחק מהלימודים עד שאשוחח אתם.

זה כל כך מייגע, חשבתי לעצמי. כשהתחלתי ללמד לא חשבתי שאצטרך
להתעסק במרדפים הללו, אבל אין מה לעשות, מישו צריך לקחת אחריות
לנוכחות שלהם בתפילות ובשיעורים. זה חלק מחובתי, לדאוג ליראת השמיים
ולעבודת ה' של תלמידי.

עם הצלצול המבשר על תחילתו של יום הלימודים, עודני זעוף על היעדרו
של רפאל, נזכרתי בצרה נוספת, זאב. אתמול אמרתי לו שאם יירדם שוב
בכיתה אני אחייב אותו להיבחן על כל מה שנלמד באותו יום. מעניין אם

האיומים שלי יצליחו לגבור על העצלות שלו.
נכנסתי לכיתה והמתנתי במפתן עד שכולם יעמדו.
מאז שהתחלתי להיות מורה האמנתי שאם לא אדגיש את עליונותי עליהם
אאבד מיד את מקור סמכותי, ומשכך - הקפדתי על כבודי.
התלמידים כולם נעמדו, תוך השמעת קיטורים שונים. כולם, חוץ מאחד.
זאב. ראשו היה מונח על השולחן, אי-אפשר היה לדעת אם הוא ער או ישן.
"זאב", קראתי, "עליך לעמוד בבואו של הרב לכיתה". אין קול ואין עונה.
"זאב", קראתי שוב, "עמוד מיד!" בכיתה התחילו לחשושים. "תעירו אותו";
"הוא בכלל לא ישן, סתם מניח את הראש"; "עזוב, אין סיכוי שהוא יתעורר".
הרגשתי שהכיתה בוחנת אותי, מצפה לראות מה אעשה. שקלתי את
האפשרויות. אם אחייב אותו לקום, ייתכן שהוא לא יצליח או לא ירצה לעשות
זאת, ואז כבר יהיה לי קשה לסגת.
החלטתי להתעלם מהאירוע לעת עתה, אבוא עמו חשבון אחר כך. זה לא
יעבור בשתיקה.

היום חלף, חזרתי הביתה. עייף, מרוקן, תשוש, כעוס.
בשעות הערב הגיע הצלצול המיוחל מהוריו של רפאל. בזמן שהטלפון
צלצל גמרתי במחשבתי לנקוט יד קשה כלפי רפאל. שערי תירוצים לא ננעלו
והוריו של רפאל - עלו על כולנה. אשתי קלטה את הבעת פניי ואמרה במתק
שפתיים: "כמים הפנים לפנים, והעולם הוא גלגל. אל תשכח שגם אתה הורה".
נרעדתי קלות, משהו בתוכי נסדק... חלפו בראשי כל אותן הפעמים
ששוחחתי עם מחנכו של בני בנסיבות לא נעימות. נזכרתי באותן שיחות
קרירות, כואבות ופוצעות שבסיומן תהיתי מדוע בעצם לשלוח את הילדים
לבית הספר; הרי אמון בהם אין שם. תועלת ממקום כזה לא תצמח.
אבל עם מנשה זה היה שונה. מנשה, המחנך של מיכאל שלי בכיתה ה',
חקוק על לוח לבי. לא אשכח את מילותיו, את יחסו האוהב, את האמון,
התקווה והכבוד האמיתי כלפיי וכלפי בני! שיחה זו שינתה את יחסנו
למיכאל מקצה לקצה. בשנה זו מיכאל קיבל תעודת הצטיינות בלימודים
ובהתנהגות, משנה זו מיכאל עלה על דרך המלך... הכול בזכות מנשה -
מחנך אמיתי!

הקצתי משרעפיי ועניתי לטלפון:

"הלו?"

"אבא של רפאל! מה שלומך?"

דיברנו על הא ודא, ולבסוף עלה נושא האיחורים והחיסורים. הפעם ממקום אחר, ממקום של אכפתיות ורצון כן לעזור. משה, אביו של רפאל, סיפר שבחופשות רפאל מתמיד ומקפיד על תפילה במניין, ובטיולים הוא אחראי למסלולים ומתכנן אותם כך שמנחה וערבית יזכו ליחסן הראוי - במניין.

נדהמתי לגלות את פניו האמיתיים של רפאל, רפאל שמחוץ לישיבה. ככל שהשיחה התארכה הבנתי שטעיתי לחלוטין. משה תיאר נער טוב לב, מכיר טובה, מכבד את הוריו ואחיו, סקרן ואוהב לעמוד באתגרים. כשהסתיימה השיחה הנחתי את הטלפון בדממה. חשתי כישלון צורב. תהיתי כיצד נוצר פער גדול כל כך בין דמותו של רפאל בעיניי, המורה שלו, "המחנך שלו", לבין רפאל כפי שאביו רואה אותו? נזכרת'...

שבת "חיי שרה", שבת ישיבה ראשונה, שבת ראשונה שלי כר"מ. הצבתי לעצמי יעד - כל התלמידים יתייצבו לתפילת הבוקר בזמן, איש בל יאחר. הגעתי לבית הכנסת ב-7:45, רבע שעה לפני שעת התפילה היעודה. אט-אט זרמו התלמידים לבית הכנסת, מי טרוט עיניים ומי שמח וטוב לבב. רפאל הגיע בתשע, דהיינו בקריאת התורה. בסוף התפילה נזפתי בו והודעתי לו שאיחור זה לא יעבור בשתיקה. הוא ניסה להסביר, אני - לא הקשבתי. הטבעתי עליו חותמת: מזלזל בסובבים אותו וגם בתורה ובמצוות. לאחר רושם ראשוני שלילי שכזה כל מעידה שלו היוותה הוכחה למה שאני כבר יודע עליו. את מעשיו הטובים לא ראיתי כלל. כמים הפנים לפנים...

הייתי חשדן, מיהרתי לשפוט, דנתי לכף חובה - וטעיתי בגדול! מי ערב לי שלא טעיתי ביחס לאחרים? אולי בכיתתי יש עוד "רפאל" שכזה?

אשתי נכנסה לחדר. במבט אחד הבינה את שעובר עליי והציעה אוזן קשבת. שיתפתי אותה במחשבותיי, בתחושותיי ובצערי. ראיתי ניצוץ בעיניה: "אתה חייב לחזור בתשובה!" אמרה. "אבל איך?" שאלתי.

אשתי חייכה. "תביא בבקשה מחברת חדשה ורשימת שמות של תלמידיך ותתכונן ללילה ארוך. אני מכינה לנו קפה בסלון". עשיתי כדבריה והתייצבתי בסלון.

וכך אמרה: "אתה חייב לצאת מתפיסותיך הקודמות על תלמידיך. הפעם אתה תהיה מודע לתהליך ותנווט אותו. אנו נעבור תלמיד-תלמיד ואתה תספר לי עליו, אני ארשום את הדברים. אבל יש תנאי אחד: אני כותבת רק דברים טובים! כל השאר לא מעניין אותי. קדימה, תתחיל!"

בהיסוס מה הסכמתי לשתף פעולה. הבטתי בדף השמות. ראיתי את שמו של הראשון ברשימה. "אבוטבול ישראל". העליתי את דמותו בעיני רוחי והתחלתי לדבר.

השעות חלפו, ואנו בשלנו.

לאחר לילה ארוך וחמש-שש כוסות קפה השתתקתי, ואשתי הניחה את העט מידה. הסתכלנו זה בזה בשביעות רצון.

אשתי הלכה לישון. אני נשארת עם הרשימות. הרגשתי כמו גביר שמונה את שללו. השלל שלי היה התלמידים שלי, האוצרות שלי! חזרתי וקראתי על גילויים של טוב לב, אומץ, אכפתיות, יושר, סבלנות, חוש הומור, שמחת חיים, דבקות בלימוד, אהבת הזולת ורשימה ארוכה של מעלות וסגולות יקרות. שמתי לב שאת הסיפורים השליליים אשתי השמיטה לגמרי, או חילצה מהם גרעין חיובי ורק אותו כתבה.

חיכיתי שהשמש תפציע, חיכיתי כבר לבוקר חדש שיתחיל, רציתי כבר להגיע לכיתה!

בבוקר הגעתי בתחושה אחרת, רעננה וחיובית, ומלא תקווה לשינוי. כשנתקלתי ברפאל באותו היום הרגשתי אחרת. חיכתי אליו: "שלום! מה שלומך?"

נראה שאפילו בפנייה סתמית זו הורגש השינוי, כי רפאל הרים את עיניו בהפתעה: "ב"ה מצוין! מה שלומך הרב?" וכך השיחה התגלגלה בדרכנו לכיתה. בפנים מצאתי את זאב, ראשו מורכן על השולחן. ניגשתי אליו בחביבות ואמרתי "בוקר טוב זאב, אולי כדאי שתשטוף פנים בחוץ ותחזור אלינו רענן?" זאב הביט בי מופתע, כאילו אינו בטוח עם מי הוא מדבר. הוא מלמל משהו על כך שהלך לישון מאוחר ושיחזור מיד.

לא אוכל להעלות על הכתב את כל מאורעות אותו היום, ואת הבאים אחריו. אוכל רק לסכם ולומר שהאווירה בכיתה השתנתה מקצה לקצה. את החשדנות, המרירות, והעצבנות החליפו האמון, הידידות, החיוביות והסבלנות. כמוכן, האווירה שינתה את איכות החברה והלמידה.

בסופה של אותה שנה ישבנו במעגל בכיתה. כל אחד סיכם בכמה משפטים

את מה שעבר עליו. הרגשתי שזהו העיתוי הנכון לבאר להם את פשר השינוי
שעברתי. כולם הקשיבו בדממה. הרגשנו שאנו מבינים את כוחם של האמון
ושל העין הטובה.
למחרת בערב נקש בדלת שלנו שליח ובידו זר פרחים ענק שהיה מיועד
לאשתי. על הכרטיס נכתב:

"כמים הפנים לפנים"
תודה לך, תודה על המחנך שנתת לנו,
מאתנו, ועד כיתה ט'3

סיפורים סצטיינים

סיפור אישי ✍️

סלאם אסד, סכללת סכנן להכשרת עובדי הוראה

בשנה הרביעית ללימודי הייתי חדורת תקווה וציפיתי לתחילתה של שנת ההתמחות שלי בהוראה. לאחר שהעברתי את קורות החיים שלי לבתי הספר ולרשויות המקומיות חיכיתי כיליון עיניים לבשורה טובה מאחד המוסדות, אך לשווא. לא קיבלתי תשובה ברורה. חלום ההוראה והסטאז' הפך לסיוט. האם החלום יתגשם אי

פעם? או שמא אפסיד את ההתמחות גם בשנה זו וגם בשנה הבאה?

ניסיתי שוב ולחצתי על הרשויות שיתחשבו בבקשתי ושלא יעשו ממני צחוק... נמאס לי לחכות. התקווה שליוותה אותי מההתחלה החלה דועכת. ייאושי גבר, ואיים להחליף את חלומותי היפים, אך סוף סוף הגיעה הבשורה ושובצתי לבית ספר בכפר. זוהי הפעם הראשונה מזה שנים רבות שהסכימו לדבר כזה. מלאת אהבה למקצוע ההוראה פניתי לבית הספר, נפגשתי עם המנהלת והיא מסרה לי הנחיות מחייבות לעבודה. היא הייתה קשוחה מאוד, ופניה חיוורים ומודאגים. עם זאת קיבלתי את הנחיותיה ושמתי לי למטרה להצליח ולהצטיין.

מורות, רעש, מבטים מוזרים, תהיות, חששות, מבוכה - כל אלה אפפו אותי בחדר המורים. איך אעמוד בהם בימי הראשונים? לרגעים חשתי שהמשימה שלי היא רק לפזר חיוכים. לא יכולתי לעמוד בכך... יצאתי מחדר המורים. כך נמשך הדבר. בסיום כל שיעור אני נכנסת לחדר המורים, מרגישה לא בנוח ויוצאת. לא קל להיות מורה צעירה לצד מורות ותיקות ומנוסות. לא סבלתי את ההרגשה הזו. אני זקוקה לחברה או למורה צעירה שתלווה אותי, אבל אף אחת מהן לא התייחסה אליי. עד שעובדת הניקיון הבחינה בכך והזמינה אותי אל חדרה. כך היה בכל יום, עד שהמורה החונכת הבחינה במה שקורה וקראה לי.

החלטתי להצטיין בשנה זו ולהטביע חותם בבית הספר. לא אהיה כשאר המורות. התנדבתי לכתוב ביטויים ופתגמים על קירות המבנה ולקשט

אותו בזמני הפרטי. באותם ימים קראה לי המנהלת וביקשה ממני ללמד עד השיעור השביעי, אף שעבודתי מסתיימת בתום השיעור החמישי. התנצלתי בפניה ואמרתי כי לא אוכל למלא את בקשתה בשל התחייבויות קודמות. ניצלתי את ההזדמנות ושאלתי אותה לדעתה לגבי קישוט הקירות, אך היא התעלמה מדבריי וענתה לי בעוונות: "מי שמסרב למלא את בקשותיי, אדחה את כל בקשותיו". כלומר, היא איננה מעוניינת בתרומתי לבית הספר, ואפילו אינה מודה לי על נכונותי. ברגע זה קיוויתי שהאדמה תבלע אותי. הודיתי לה ויצאתי. לא יכולתי להמשיך בעבודתי כרגיל. דמעות עמדו לזלוג מעיניי, וחששתי שאחד התלמידים יראה אותי. פניתי אל השירותים ופרצתי בבכי. עזבתי את בית הספר והלכתי אל ביתי בתחושה גרועה. מצב רוחי היה גרוע, ושכבתי במיטה כל היום. שנאתי את המנהלת, שנאתי את בית הספר ושנאתי כל דבר סביבי...

למחרת החלטתי לאסוף את כוחותיי ולנסות לשכוח את מה שקרה. פניי היו חיוורים. נכנסתי לכיתה והתחלתי ללמד, אך הפסקתי את השיעור, פניתי היישר למשרד המנהלת ואמרתי לה: "אינני יכולה ללמד. אפצה את התלמידים ביום אחר". היא הניעה את ראשה ולא התייחסה לדבריי. היא אפילו לא התעניינה במצבי ולא ניסתה לברר מה קרה לי. עם הזמן שכחתי... באחד הימים נסעתי לבית הספר ברכבי. המנהלת נסעה אחריי, ובינינו הפריד רכב אחד. תוך כדי הנסיעה התנגש בי הרכב שמאחוריי, ואז ראיתי את המנהלת. הגעתי אל בית הספר באיחור. ציפיתי שתשאל לשלומי ותרגיע אותי, אך היא לא התעניינה בי כלל. נכנסתי לכיתה ולימדתי את השיעור שהכנתי. השיעור היה יצירתי במיוחד, ומאוד מצא חן בעיני המורה המלווה. היא הזמינה כמה מורות לצפות גם הן בשיעור, והן אמרו לי עד כמה אהבו את השיעור שלי.

הדברים הגיעו לאוזנה של המנהלת, והיא הבינה שהמורות האחרות מאוד מפרגנות לי. באחד הימים היא עברה במקרה ליד כיתה ו' בזמן שלימדתי בה שיעור ערבית. היא שמעה אותי מדברת ערבית קלאסית, נכנסה לכיתה ונדהמה מרמת הריכוז של התלמידים. היא התיישבה בכיתה וצפתה בשיעור. לא הרגשתי נוח, מכיוון שהיא לא תיאמה עמי מראש את כניסתה.

הקשר שלי עם המורה המלווה התחזק מאוד, והיא סיפרה לי שהמנהלת מתעניינת בי. האווירה בבית הספר אינה טובה כלל. הפרוזדורים מצולמים,

משרד המנהלת נמצא מול חדר המורים, והיא אינה מחייכת אליהם כלל. החלטתי לפנות אל רגשותיה. תכננתי שיעור בנושא הרגשות והיחסים בין בני אדם. השיעור היה מעניין ומרגש מאוד. המנהלת נכנסה לכיתה לצפות בו. דבריי הראשונים היו מעניינים מאוד, והיא נשארה להאזין. לאחר שצפתה עם התלמידים בסרט שהצגתי התרגשה מאוד ובכתה. גם המורה המלווה בכתה, וגם אני בכיתי. המנהלת חיבקה אותי לעיני התלמידים, לחשה באוזני שהיא מתנצלת על יחסה הקשוח כלפיי והודתה לי על המאמצים שאני משקיעה בבית הספר.

מאז יחסה של המנהלת כלפיי השתנה מקצה לקצה. היא קידמה אותי בברכה והביאה את שיעורי כדוגמה. היא ביקשה שאתלווה לכל טיולי בית הספר, ואני עשיתי זאת בשמחה. השתתפתי ללא היסוס בכל האירועים בבית הספר, ונעשיתי חלק בלתי נפרד מהצוות.

בזאת לא תמה התנסותי בבית הספר. עבור התלמידים הפכתי לאם שנייה. לאחרונה הבהנתי כי אחת מתלמידות הכיתה נעדרת הרבה מבית הספר. היא חדלה לשתף פעולה, למרות שהיא תלמידה מצטיינת. בתום השיעור שוחחתי אתה, ולאחר מכן דיברתי עליה עם מחנכת הכיתה. גיליתי שאביה נפטר זה לא מכבר מסרטן. ויתרה מזאת, אמה גם היא חולה באותה מחלה, עוברת טיפולים קשים וסובלת מאוד.

הרהרתי רבות בתלמידה זו, ואז הזמנתי אותה אליי. חיבקתי אותה ואמרתי לה שאלוהים ברא את החיוך כדי שיעלה על השפתיים שלנו. ניגשתי אל משרד המנהלת וביקשתי ממנה להיות החונכת של התלמידה הזאת, לדאוג לה כאם וכאחות. מעשה זה חיזק את מעמדי בקרב המנהלת והמורים בבית הספר, והמנהלת הודתה לי עליו בפני כולם.

מאז קוראים לי למלא מקום בבית הספר. משהסתיימה שנת ההתמחות המרגשת הוזמנתי למסיבה לכיתות ו'. במסיבה בירכתי את התלמידים במילים נרגשות שיצאו מעמקי לבי. אחר כך דיברו המנהלת והמורה המלווה. שתיהן הרעיפו עליי שבחים והודו לי על תרומתי לבית הספר. הצטלמנו יחד, והמנהלת תלתה את התמונה במשרדה.

הנה מסתיימת לה שנת ההתמחות... ואני מצפה להמשך דרכי במקצוע ההוראה ומקווה לזכות בשיבוץ שיאפשר לי להגשים את כל שאיפותיי וחלומותיי.

✍ قصة شخصية

لقد دخل الأمل مرافقا السنة الدراسية الرابعة منتظرا فرصة البدء بالمسيرة التعليمية، بعد أن وُزعت تفاصيلي على المدارس والمجلس، كنت أتابع الأمر كل فترةٍ بفارغ الصبر لكن لا توجد إجابة واضحة وحلم التعليم والحصول على حصص ستاج أصبح هاجسا، هل سيتحقق يوما ما ؟ أم سأخسر السنة..والتي تليها كغيري؟..كررت محاولاتي والضغط على المجلس حتى يهتم بالأمر وألا يستهزئ بتوجهاتنا...لقد جف الصبر في عروقي وبات الأمل المرافق منذ البداية يفقد أمله، وصبره.. وعلى وشك أن يستوطني اليأس أحلامي البائسة إلا أن فرجت أخيرا وتم التعيين في مدرسة بالبدا وهذه أول موافقة من سنوات عديدة على أمر كهذا . بكامل طاقتي وحبّي لعملية التدريس توجّهت إلى المدرسة المعنية، جلست مع المديرية، وقد شرحت التفاصيل المطلوبة مني كمعلمة في المدرسة الابتدائية، لقد كانت صارمة في قراراتها مع وجه شاحب يحمل تعابير غير مريحة، لكن تحدّيت كل هذه التفاصيل ووضعت النجاح والتميّز هدفي.

معلمات، ضجة، نظرات غريبة، تساؤلات، خوف، ارتباك، كل ذلك كان يخيم علي في غرفة المعلمين، كيف لي أن أتحمّل كل هذا في أول أيامي، للحظات أحسست أن مهمتي التيسم فقط في وجوههن ومجاملتهن، لم أتحمّل كل هذا ..لقد خرجت من الغرفة، وعلى هذا المنوال كل يوم، بعد أن تنتهي الحصّة، أدخل إلى الغرفة، لكن لا أرتاح وأخرج..لا أصعب من أن تكون معلمة صغيرة بين معلّّات قديرات في المدرسة..لم أحتمل هذا الشعور، احتجت صديقة أو معلمة صغيرة ترافقني، لكن لم تلتفت إحداهن إلي، إلى أن لاحظت ذلك عاملة النظافة وضمتني إلى غرفتها وعلى هذا المنوال كل يوم، حتى استدعتني المعلمة المرافقة بعد أن لفت نظرها الأمر

قررت أن أتميّز في هذه السنة، أن أترك بصمة، أن لا أكون كغيري كباقي المعلّّات. لقد تبرّعت من وقتي الخاص بكتابة كتابات على جدران المدرسة وبتزيينها بطريقة جميلة، في تلك الفترة استدعتني المديرية لطلب ما، وهو أن أعلم حصصا حتى الحصّة السابعة، مع العلم أن دوامي ينتهي مع انتهاء الحصّة الخامسة، لقد تأسفت لها واعتذرت فلدي التزامات بعد الدوام، وسألته حينئذ عن رأيها بالكتابة التي كتبتها على الجدران، لكنها لم تعرني أي اهتمام وقالت بنبرة مستفزة: من يرفض أن يلبي طلباتي، سأرفض له طلبات أخرى، بمعنى أنها غير معنية بما قدّمت للمدرسة ولم تشكرني حتى، في هذه اللحظة تمّنيّت لو ابتلعتني الأرض، لقد شكرتها وخرجت، لم استطع أن أتابع يومي التعليمي، لقد اغرورقت عيني، خفت أن يراني أحد الطلاب، اتّجهت نحو الحمام، وبدأت بالبكاء والبكاء..وتركت المدرسة وتوجهت إلى المنزل بنفسية صعبة وانقلب مزاجي ولازمت فراشي كل اليوم، كرهت المديرية وكرهت المدرسة كرهت كل شيء حولي..قررت أن أعدّل النفسية في اليوم التالي وأتأنس ما قد حصل..في ذلك اليوم كان وجهي شاحبا، دخلت إلى الصف..بدأت بالتعليم وخرجت من الحصّة واتّجهت إلى غرفة المديرية

وقلت لها ..لا أستطيع أن أعلم، سأعوض اللقاء لاحقا ..هزّت برأسها لكن لم تبدِ أي اهتمام لموقفي أو تسأل عن السبب.. تناسيتُ مع الوقتِ ،...وفي أحد الأيام انطلقت بسيارتي إلى المدرسة وكانت خلفي بسيارتين، وأثناء ذلك دهمتني سيارة من الخلف، وقد رأيت المديرية في وقتها..وصلت المدرسة متأخرة وكان من المتوقع أن تقول لي حمدا لله على السلامة أو أن تخفف حملي ..لكن لم تهتم. دخلت إلى الصف علّمت درسا قد حضّرت مسبقا بشكل مبدع وقد نال إعجاب المعلمة المرافقة في الصف السادس وأثناء تعليمي للحصة استدعت المعلمة المرافقة بعض المعلمين إلى غرفة صفي وأكملوا مشاهدة الحصة ولشدة إعجابهم علمت المديرية بهذه الحصة والإطراءات من قبل معلّميها، مرّت في أحد الأيام أثناء تدريسي لحصة لغة عربيّة وسمعتني أتحدث باللغة الفصحى، فدخلت للصف وأدهشها التركيز وخاصة في الصف السادس، جلست في الصف وتابعت مشاهدة الحصة، ولم يكن الأمر مريحا لأنه أصبح فجأة . لقد قوّيت علاقتي مع المعلمة المرافقة وقد أخبرتني أن المديرية تتبع أحوالي وتساءل عني دوما وجو المدرسة غير مريح بناتا، غرفة المديرية مقابل غرفة المعلمين، الممرات مصوّرة دائما، المديرية هوائيتها أن تحزن أو أن تخفي ضحكة المعلّمت . قررت أن أثّر مشاعرها، فحضّرت درسا عن المشاعر، وعن التّعامل وقد كان مؤثرا جدا، لقد دخلت إلى الصف كمحقق، بعد أن كانت المقدّمة شائقة جذّبا الأمر للمتابعة وبعد مشاهدة الفيديو الذي تم عرضه تأثرت كثيرا وبكت..كذلك المعلمة المرافقة وبكتُ أنا أيضا ..واحتضنتني أمام الطلاب وعلى انفراد قالت لي عذرا إن بدت مني قسوة في التعامل وشكرا على المجهود الذي قدّمته للمدرسة ومنذ ذلك الوقت تلقي لي التّحية لي باستمرار كما أنها أخذت حصتي مثلا لعرضها أمام المعلّمت في المدرسة. لقد استمرت العلاقة بنحو جيد على مدار السنة، وطلبت مرافقتي للرحل مع الصفوف، وقد رافقتهم بكل سرور، واشتركت دون تردد أيضا في المناسبات التي حصلت في المدرسة وأصبحت جزءا من الطاقم الدراسي، حتى أن غيابي أصبح ملحوظا إن حصل .لم تنتهي تجربتي في المدرسة بهذا الشكل لقد كنت الأم الثانية للطلاب، ولفت نظري شroud طفلة في الصف، لا تتجاوب بالحصة، ولا تتفاعل رغم أنها طالبة متفوقة تحصيليا، وبعد انتهاء الحصة تحدّثت معها جانبا، وتواصلت مع مربية الصف واستفسرت عن حالها، اكتشفت أن أباه قد توفي بسبب مرض خبيث ألمّ به، والأكثر ذرعا وقسوة أن أمها مصابة بنفس المرض وتتلقى العلاج والدواء، وتعاني من أوجاع شديدة ..والطالبة تتحمل مشاهدة كل هذه المعاناة. لقد استدعت الطالبة وقت فراغي بعد أن انشغلت بالتفكير فيها طوال الوقت، احتضنتها وأخبرتها أن البسمة قد خلقت لوجهها ..ولا شيء يستحق ..وتابعت مسيرتي إلى غرفة الإدارة وتعهدت للمديرة ان أصون هذه الطالبة وأن أحافظ عليها كام أو اخت لها واتتبع أمورها. فبهذا الجانب الانساني الذي حصل عزز مكانتي ونظري أمام المعلمين والمديرة وشكّرتُ أمام الجميع ..ومن ذلك يتم استدعائي حتى أعلم حصصا في هذه المدرسة، بعد أن مرت سنة من السّтаж ممزوجة بالمشاعر، وقد استدعتني إلى حفلة للصفوف السادسة وأهديتهم كلمة من القلب، عندئذ خرجت المديرية مصطحبة المعلمة المرافقة شكروني أمام المدرسة على جهدي الذي قدمته للمدرسة والتقطنا صورة تجمعنا سوياً، وقد لاحظت أن الصورة معلقة في غرفة المديرية.. وها هي السنة على وشك الانتهاء .. وانتظار الأيام القادمة في سلك التعليم آمله أن يتحقق كل ما في البال.

לואיס ✍

נורית סגל, סמינר הקיבוצים - הסכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות

משמאל לדלת הכניסה לבית הספר, ממש מול חדר המנהל, עמד ספסל בעל שלושה מושבים. במושב האמצעי ישב ילד שפוף מעט. ראשו היה מורכן וכפות רגליו, שלא הגיעו לרצפה, התנדנדו באוויר. הסתכלתי על ראשו הקטן והשפוף והתיישבתי לידו.

"איך קוראים לך?" שאלתי. הילד לא ענה.

"לי קוראים נטע, ואני המורה החדשה לאמנות", אמרתי, בכוונה לגרום לו להסתכל עליי ובתקווה שיגיד לי שהוא אוהב לצייר או לפסל. אך הילד רק ישב שם, מתבונן ברצפה. ביני לבין עצמי עיקמתי פרצוף על חוסר היחס מצד הילדון, ואפילו נעלבתי טיפה. אך כאשר התבוננתי בו שוב לרגע הבנתי שכנראה חוסר הביטחון שהרגשתי לפני כניסתי לבית הספר והפחד המלווה את היום הראשון במקום חדש חזקים יותר אצלו מאשר אצלי. תחושות של חמלה הציפו אותי ככל שהשניות עברו ורציתי להניח את ידי על כתפו, אך התנועה במשרד ההנהלה החלה להתגבר; אנשים נכנסו ויצאו ללא הרף ובידיהם דפים ו"יומני מורה" חדשים. דיבורים לחוצים של תחילת שנה הסיטו את תשומת לבי מהילד אל עבר המזכירה בעלת הפרצוף החמוץ שהקלידה באגרסיביות במקלדת המחשב בעודה מדברת בטלפון. דלת המנהל נפתחה רגע לאחר מכן. ראשו של הילד נשאר שפוף, אך הרגשתי שתשומת לבו מופנית אל עבר הדלת המאיימת, ודריכותו גוברת.

המתנתי במתח לשמוע למי תקרא מזכירתו של המנהל להיכנס לחדרו. "נטע?" היא הסתכלה סביב וחייכה חיוך מאולץ. נעמדתי והתחלתי ללכת לכיוון הדלת, לא לפני ששלחתי מבט אחרון בשותף הקטן שלי לספסל. לרגע הסתכל גם הוא עליי. חייכתי אליו, אך הוא הסיט את מבטו במהירות כדי שלא אשים לב שהתבונן בי.

התיישבתי מול המנהל. קיוויתי שלא ישים לב שהתאמצתי מאוד להיראות רגועה ונינוחה. חייכתי חיוך שהרגיש לי לא טבעי והנהנתי הרבה. קיוויתי שגם את זה הוא "יחליק".

"שלום לך, נטע... ומה שלומך הבוקר?" אמר המנהל. "היום הראשון לא פשוט לאף אחד, גם לא למורים, הא?" הוא ענה לפני שהספקתי להשחיל מילה, אך שמחתי על כך.

"אני מרגישה מצוין!" שיקרתי. נזכרתי כמה קשה היה לי לקבל את ההחלטה ללמד השנה, ופלאשבקים על לילות ללא שינה מלאים בחששות שאהיה מורה זוועתית ושהתלמידים יאכלו אותי בלי מלח גרמו לזיעה קרה להתחיל לזלוג על מצחי.

"מצפה להתחיל כבר ללמד", המשכתי בנחישות.

"אני שמח לשמוע", הוא המשיך, והרגשתי שהוא ממהר לשנות נושא ולהמשיך ביומו הלחץ. "יש לי משימה חשובה מאוד בשבילך, ואני שמח שאת נמרצת ונחושה כל כך כבר ביומך הראשון. ביטחון הוא תכונה חשובה מאוד למורה מתחיל". התחלתי לחשוש אך התאמצתי לא להוריד את החיוך מפניי. "רציתי לדבר אתך על ילד שהוא, איך להגדיר זאת... סיפור מורכב...". "בסדר גמור...", אמרתי, והרגשתי איך אשליית הביטחון שלי מתנפצת. "מה הסיפור שלו?"

"אני אספר לך בקצרה מה אני מבקש ממך, ואת השאר אשאיר לך לגלות. אני לא יודע אם שמת לב, אך ילד בשם לואיס יושב מחוץ לחדרי. הוא הגיע אלינו לבית הספר באמצע השנה שעברה, לא יודע מילה בעברית. הוא עלה ארצה מדרום סודן ומתגורר עם אמו. הילד לא מדבר ובקושי יוצר קשר עין. לרוב הוא מתבודד וביישן, אך לעתים יש לו התקפי זעם קשים והוא נעשה אליים. כבר הבוקר, ברגע שאמו השאירה אותו בפתח בית הספר בדרכה לעבודה, הוא החל בהתפרצויות שלו. השומר הוביל אותו למשרדי ומאז הוא יושב כאן ומחכה להיכנס אליי לשיחה. התכנית שלי, נטע, היא לתת לו 'עונש' - ריתוק לאחר שעות הלימודים".

הקשבתי למנהל, ממתינה בקוצר רוח שימשיך ושיגיד לי מה המשימה שלי בכל הסיפור.

"אך בעצם", המשיך המנהל, "אני מעוניין שהוא ייפגש אתך בסוף היום לשיעור פרטני. אולי תצליחי את להגיע אליו דרך שיעור אמנות. יש לי אמונה גדולה מאוד שיצירה מפרה כל נפש פצועה, ואני רוצה מאוד לעזור לילד הזה, שלא הצלחנו עד כה להגיע אליו בדרכים אחרות".

המנהל המשיך לדבר ואני הנהנתי. הסתכלתי על שפתיו שזזו במהירות ובהתלהבות, אך לא שמעתי דבר מלבד מחשבותיי. הן החלו בתפקיד הקבוע

שלהן - לשגע את נטע. הרגשתי שהוא מסתכל בי ומצפה שאגיד משהו. לקח זמן עד שהצלחתי להבין את גודל האחריות שנחתה עליי. "בסדר, אין לי ניסיון בטיפול באמנות אבל אני אשמח לנסות". אמרתי בלית בררה. "מעולה!" אמר המנהל. "אם הכול ילך כשורה זה יהיה עניין קבוע. בימי שלישי אחרי בית הספר הוא יגיע לסדנת האמנות". נפרדנו לשלום. כשיצאתי מחדרו קראה המזכירה ללואיס הקטן שייכנס ויתפוס את מקומי בכיסא מול המנהל.

פניתי שמאלה במסדרון שנראה כמו אזור מלחמה; ילדים רצים וצוחקים ומורים צווחים אחריהם שיעצרו ויפסיקו לרוץ. בקושי רב עשיתי את דרכי לחדר המורים. מצאתי שולחן פנוי כדי שאוכל לאסוף את מחשבותיי לרגע ולנשום. הורדתי את נעלי העקב שהחלטתי לנעול בבוקר במטרה להיראות סמכותית יותר ממה שאני באמת, אך הן רק הכאיבו לי וגרמו לי לאי-נוחות מחרידה. קיללתי את עצמי בלב על ההחלטה הגרועה. ראיתי כמה מורות ב"מחששת" חדר המורים, מתעדכנות על הקיץ שעבר ונגמר ומספרות כמה הן כבר מחכות לחופשה הבאה. גם לי התחשק כל כך להדליק סיגריה, אך ייסורי המצפון - הצלחתי להפסיק לעשן שנה קודם לכן - ניצחו את החשק. במקום זה הוצאתי את מחברת הציור שלי והתחלתי לקשקש בה. נוסף לשיעור הראשון, שאליו הייתי צריכה להיכנס כמה דקות לאחר מכן ולהיראות אסופה וסמכותית, הטרידה והדאיגה אותי המחשבה מה אעשה עם לואיס מאוחר יותר.

הסתכלתי בשעון שבטלפון שלי ונוכחתי לגלות שם הודעה מגלריה ששלחתי אליה את תיק העבודות שלי. בהודעה נכתב שיש לי עבודות טובות, אך לא זה מה שהם מחפשים כרגע. הלב שלי נפל. חלמתי על הרגע שכבר אוכל לברוח הביתה.

סוף-סוף נשמע הצלצול של השעה השישית. ילדים רצו מסדנת האמנות החוצה, לתוך הג'ונגל שנקרא מגרש המשחקים. נשמתי עמוק והרגשתי כאילו זו הייתה הנשימה האמיתית הראשונה שלי באותו היום. התיישבתי לרגע וניסיתי לחשב כמה ימים נשארו עד סוף שנת הלימודים, לא כולל חופשים. דמות קטנטנה נעמדה בפתח הדלת וקטעה את מחשבותיי. ראשו הקטן של לואיס עדיין היה נבול. רציתי לשאול אותו, בצחוק, אם לא כואב לו הצוואר, אך החלטתי שאולי השאלה הזו לא במקום.

"מה שלומך? לואיס, נכון?" חייכתי ונעמדתי להושיט לו את ידי. "יש לך הפסקה עדיין, אתה מוזמן לחזור אחריה אם תרצה". הוספתי, אך נראה כי

הוא העדיף להיכנס ולהתיישב ליד שולחן ריק. באותה השנייה נזכרתי שלא הכנתי שום דבר לפגישה שלנו. לא היה לי רגע דל מאז תחילת היום, ונזכרתי שמאז הבוקר גם לא הספקתי לשתות ולהתפנות. החלטתי שאאלתר משהו מתוך שיחה אתו, בתקווה שיוציא מילה ולא רק אני אברבר בחוסר נעימות של שתיקה.

"אז... איך היה היום שלך, לואיס? טוב, אני מבינה שחתול בלע לך את הלשון, אז אספר לך על היום שלי", אמרתי בחיוך, וראיתי שהגבות של לואיס מתרככות מעט. כל כך שמחתי באותה השנייה ורציתי לקפוץ מרוב אושר. "היה לי יום כל כך עמוס! תראה את הידיים שלי, לואיס, מלאות צבעי גואש...". הושטתי לו את הידיים שלי, כדי שיראה שאני לא משקרת. הוא הגניב מבט לכיווןן ואז לכיווני. "אתה יודע מה, לואיס, אני מניחה פה על השולחן בריסטולים, צבעים ועפרונות. אתה מוזמן לצייר לי או לכתוב לי איך עבר עליך היום במקום לספר לי במילים".

ניגשתי לכיור לשטוף את ידי ולשתות כוס מים. נשארתי כמה דקות בצדו השני של החדר, מתבוננת בו. הוא עדיין לא הזיז אצבע. תחושה של חוסר אונים החלה לבצבץ בי. החלטתי להתיישב לידו. לקחתי בריסטול, פלטת צבעים ומכחול. התחלתי לצייר. הוא פשוט ישב לידי ולא הוציא מילה, עוקב אחר כל משיכת מכחול בתשומת לב. הנחתי את המכחול והתחלתי לצייר עם האצבעות שלי. "זה ממש כיף, לואיס, ממליצה לך בחום לנסות", אמרתי, והוא, שהיה מופתע מהמהלך שלי, חייך לעצמו והתבונן בחזרה בדף. ככה ישבנו לנו שעותיים שלמות.

הצלצול של השעה השמינית נשמע לפתע והסתכלנו זה בזה. "עבר לי ממש מהר, לואיס. תודה על החברה", חייכתי אליו. "אני אשמח אם תחזור לכאן גם מחר... אם תרצה".

לואיס קם באטיות, שם את תיקו הכבד על גבו והלך לכיוון הדלת. הוא הסתובב אליי וחייך. ראשו היה שפוף מעט פחות. עמדתי שם עוד דקה, ונוכחתי לגלות שחיוך מרוח לי על הפנים.

שטפתי את ידי פעם נוספת, כיביתי את האור בחדר הסדנה ויצאתי מבית הספר. על יד השער החלפתי את נעלי העקב שגרמו לי כל היום לאי-נוחות בסנדלים, והלכתי הביתה קלה יותר. "אני פשוט אבוא עם הסנדלים מחר". החלטתי באותו הרגע, וחייכתי.

להצטייח כנפי רוח ✍️

חנה לוי, סכללת ליפשיץ - הסכללה האקדמית הדתית לחינוך ע"ש רא"ם ליפשיץ

הבוקר של תחילת השנה זרח בצורה אחרת. משהו בו היה מהוסס, לא מחליט אם להקיץ את ישני תבל או להמשיך לאחוז בשמיכת הביטחון של הלילה. הוא נדחף לבסוף על-ידי השמש, שלא הבינה מה יום מיומנים ומדוע הוא מתמהמה.

הבטתי בו וחשתי כי לכבודי הוא מתעכב קמעה.

הפרפרים בתוכי פרפרו ללא הרף ומצאתי עצמי חוזרת על פעולות פשוטות שוב ושוב בפיזור נפש.

השעון לא המתין לי ולפחדיי. בסופו של ליל נדודים ואחרי בוקר מתיש מצאתי עצמי צועדת לבית הספר, חששות בלבי ותפילה על שפתותיי.

את ליטל, כמו את שאר תלמידותיי פגשתי בהיכנסי לכיתה. לא שיערתי אז, בפתחה של שנה מלאה בתקוות, כמה משמעותית היא תהיה בשבילי בהמשך, ואיזה רושם היא תותיר בי לשנותיי הבאות.

במבט ראשון היא נראית ממש כמו כולן: נעליה רכוסות היטב, חצאית מתנפנפת, חולצת טריקו ממותג כלשהו, שיערה הארוך סתור ונופל על כתפיה בשובבות חנינית.

אך כשהבטתי לתוך עיניה החסרת לרגע פעימה או שתיים. היה בהן זעם עצום וכעס רב, מבחינתי ללא הצדקה. הן השנה רק החלה, ולא יעלה על הדעת שכבר נגרם לה עוול כלשהו - בוודאי שלא על-ידי. אני מורה חדשה לא? סימנתי לעצמי לשים את עיניי אליה ואת לבי עליה ולוודא שהכול בסדר. ליטל היא ללא ספק תלמידה כריזמטית. אי-אפשר להתעלם מנוכחותה בכיתה. נוסף לכך היא שנונה בצורה בלתי רגילה. לא אחת ראיתי כי בנות נמנעות מלהתווכח עמה כדי שלא ליפול אל לשונה החדה. תהיתי מתי אופייה זה יפגוש אותי.

לא ארכו הימים וקיבלתי תשובה לתהייתי. בכל שיעור שהעברתי ספגתי ממנה הערות עוקצניות, התייחסות מציקה לטעויות בדיבורי, כמו: "המורה

אומרים שתי מחברות ולא שני". הערות אלה גרמו לי להירתע ולהתמקד בצורה במקום בתוכן. עד מהרה היה חוט המחשבה שלי נפרם, יוצר קשרים בלתי אפשריים, המילים היו מתגמגמות מפי מנותקות זו מזו והשיעור היה מסתבך - עד לצלצול שגאל אותי מחרפתי.

הייתי מתוסכלת ומלאת עוגמת נפש. לא הבנתי מה יש לה נגדי, היא אפילו לא מכירה אותי כדי שתשנא אותי! ולמה להשפיל אותי כך מול הכיתה. אני הרי מנסה כל כך לבנות מצע של הערכה וקירוב, והיא שוקדת להרוס את זה. קול גיחוך הבנות רדף אותי כסיוט שעות רבות לאחר סיום הלימודים, וביטחוני החל מתערער.

לאחר כמה שבועות עגומים שבהם ניסיתי לחייך ולהעניש, לתגמל ולקנוס, להתייחס ולהתעלם, אך ללא הועיל, החלטתי לזמן אותה לשיחה אישית. חברותיי לצוות סיפרו לי על נפלאות השיחה הפרטנית ועל ההישגים הרבים שקוצרים בה. "קירוב הלבבות מפצח אף את האגוזים הקשים ביותר", הבטיחו. החלטתי לנסות.

אודה ולא אבוש. קיוויתי מאוד שהשיחה הזו לא תצא לפועל, שיהיה כנס פתאומי לכל בית הספר, שתהיה רעידת אדמה, שהשמש לא תזרח בבוקר, שליטל תשכח לבוא לבית הספר. לצערי זה לא קרה אף פעם... היא הופיעה תמיד ולא החסירה מעולם, כאילו להכעיס, כדי שלא לאפשר לי יום אחד של מנוחה.

היום הגיע, והשגרה התנהלה בקצבה המונוטונית, הידוע והרגוע. אף לא אחת מתקוותי התממשה, ובשעה היעודה היא נעמדה ליד חדר מורים וחिכתה שאצא אליה. יצאתי, חייכתי, לא העזתי לשים יד על כתף, עדיין לא. הצעתי לה שנשב על ספסל בחצר הריקה. קיוויתי כי המרחבים יפתחו את לבה ושיחתנו תישא פירות.

בתחילה שאלתי אותה איך מרגישה. הייתה זו שאלת פתיחה תמימה לחלוטין שנועדה לסייע לי בטוויית השיחה. להפתעתי נראה היה כאילו דרכתי על מוקש. היא התחילה לתקוף ללא הפסקה את כל מי שקשור אל עולמה הלימודי: את הוריה, את בית הספר, אותי, את שיעורי הבית, את שר החינוך, את המבחנים, את הטיולים, את החופש הארוך והמיותר ואת ימי הלימודים הארוכים והמשמימים.

בשטף דיבורה הקוצף חלחלה בי אט-אט ההבנה. היא לא שונאת אותי

או כל אדם אחר, לא את בית הספר ולא את ההורים. אולי היא לא מחבבת לימודים אבל בוודאי שלא תשמח לו יבוטל החופש. היא שונאת אדם אחד בלבד. כאב פילח את לבי משעלתה בי התובנה, היא שונאת... את עצמה!

חשתי ממנה הומר באחת לרחמים. המראה הבוטח והמרשים נראה לי כשריון עבה ומחוספס שנועד להבריח את כולם מהלב הרוטט שתחתיו.

ראשית כול הבנתי שהמקום האישי שהגעתי אליו ביחסי כלפיה לא קיים עבורה כלל. ועוד עניין חשוב. אין זה הזמן לחשוב על העבר ומהמורותיו. ליטל זקוקה נואשות לעזרה.

ידעתי - שאני לא כל כך יודעת, ושעליי ללמוד את שמה ומהותה של התופעה שנחשפתי אליה דרך ליטל, כדי שאוכל לסייע לה לצאת מהביצה שבה היא מדשדשת ומי יודע ממת...!

את המשך השיחה בינינו אינני זוכרת בבירור. רק שניסיתי להרגיע אותה ולומר שיהיה בסדר, שגם בעת מצוקה קיימת תקווה, וש אחרי אפלה סמיכה מפציע אור גדול. נשמעתי לעצמי כקלישאה אך לעת עתה לא ידעתי מה עוד לומר. היא נרגעה במידת מה, הודתה לי על השיחה ושבה לכיתה.

אמנם השיחה הסתיימה, אם כי איני יודעת אם ניתן לכנותה כך, לא ממש דיברתי בה. אבל הרגשתי שעבורי היא רק החלה. הייתי מודעת למתנה החד-פעמית שקיבלתי - הצצה אל עולמה החבוט של ליטל. לא התכוונתי להחמיץ אותה בחוסר עשייה. התובנה שהגעתי אליה לא הרפתה ממני. חיקיתי להגיע לביתי, לקרוא וללמוד את הדרך שבה אוכל לעזור לתלמידתי. לאתר מידע שיאשש או יחדד את הבחנתי ואולי אף ייתן לי כלים שיתרמו לליטל. בפעם הראשונה מאז שהתחילה שנת הלימודים חשבתי עליה בהקשר של רצון לעזור ודאגה. עד עתה היו רק קושי ורתיעה.

לאחר התאוששות קלה בסופו של יום רוגש נפניתי לקרוא על דימוי עצמי שלילי, שלדעתי אפיין את תלמידתי. רציתי לדעת מהו? מהיכן הוא נובע? מה השפעתו? ומהי היכולת שלי לקדם את הדימוי העצמי של ליטל?

יצאתי לדרך ארוכה. התוודעתי למצב המשפחתי הכלל לא פשוט של ליטל, לציפיות הגבוהות של אמה, הגורמות לה ללחץ עצום ולתסכול, לכישלונות הלימודיים שמרטו את כנפי המסוגלות שלה לאורך השנים עד שאופיינה כלקוית למידה, ולחברה שדחתה את ה"לדה העצלנית" שוב ושוב עד שפנתה לציניות ולפוגעניות שיסייעו לה.

היא נלחמת, והיא רק נערה. הבנתי כי אם את המשאבים העצומים שהיא מקדישה כיום ללחימה היא תפנה לנתינה ולעשייה, אראה סביבה שדות פורחים ומלבלים כשהיא טובלת באור. הבנתי גם שזה לא יקרה מיד. לאורך השנה התייעצתי שוב ושוב עם אנשי מקצוע, עם הפסיכולוגית ועם יועצת בית הספר. שוחחתי עם ליטל לעתים קרובות והגבתי ברוגע לתוקפנותה. "מענה רך ישיב חמה", אמר שלמה החכם מכל אדם, וידע היטב את אשר אמר. לאט ובהדרגה זנחה ליטל את כלי נשקה, החליפה את החרב באת והמירה את החנית במזמרה. לשמחתי, ליטל נאותה לרצוני הכן להיטיב עמה. עמלתי רבות לפתח בה תחושת שייכות למקום שהיא נמצאת בו, ודרך סדק זה לפתוח את לבה לשמוע ולהשתנות. עדיין לא תמה משימתי. האתגר הוא יום-יומי. למנף את ליטל ולהצמיח לה כנפיים חדשות ויציבות, לשים דגש על התנהגות חיובית, להיות אכפתית, להעצים, להאציל אחריות ולפתח תחושת שייכות. אבל יש בי אהבה, ויש לי רצון עז, והם ילווני כל הדרך להצלחה.

"בן-אדם, עלה למעלה עלה
כי כוח עז לך.
יש לך כנפי רוח, כנפי נשרים אבירים.
אל תכחש במ פן יכחשו לך
דרוש אותם - ויימצאו לך מיד".
(הרב קוק)

Yes I do ✍️

חיה אדהנני, הסכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי באר שבע

שעת בוקר מוקדמת, והשמש של סוף אוגוסט את ראשי מטגנת.

מביטה בעוברים ושבים ותוהה לאן פניהם מועדות. צלצול הטלפון מפר את מחשבותיי.

על הצג מספר לא מוכר.

אני: "הלו, שלום".

היא: "שלום, רינה?"

אני: "כן".

היא: "מדברת מזכירת בית הספר 'אוהלים'. המנהלת רוצה לזמן אותך לריאיון עבודה".

אני: "היום?"

היא: "כן, זה די דחוף".

אני: "באיזה שעה?"

היא: "את יכולה להגיע בעוד חצי שעה?"

אני: "בסדר גמור".

במהלך ההתארגנות לבי הולם בחזקה. מחשבותיי נודדת, ואני מרגישה שאני עומדת להתפוצץ. הזמן נוזל לי בין האצבעות. מורחת סומק. קצת מסקרה לא תזיק, חושבת לעצמי, ונועלת את נעלי העקב שלי, מה שאיני נוהגת לעשות. מה עלי לומר בריאיון? האם יתרשמו ממני לטובה? האם אמצא חן בעיניהם?

סוגרת אחריי את הדלת, יוצאת ונושמת לרווחה. הוקל לי. הריאיון עבר בהצלחה. נותר לי רק להחזיר למנהלת תשובה, ואני בטוחה שנתראה בפעם הבאה.

31 באוגוסט

כמה מורות בחדר אחד? מעניין מי היא זאת הלוכשת שחור? האם מורה ללשון? ומי זאת בעלת השיער השטני והחולצה הוורודה? אולי יועצת בית

הספר? בטח זה המורה לספורט, חשבתי לעצמי.

חדר המורים נראה לי תמיד כמו מקדש. כמה מוזר להיות בתוכו ולהיות חלק מן המניין.

"מורות, יש לנו הרבה להספיק", צעקה המנהלת. "עוד מעט התלמידים יגיעו למפגש היכרות, אני רוצה להתחיל".

נכנסתי לכיתה וראיתי את תלמידי כיתה ד' יושבים במעגל. המחנכת הציגה אותי:

"תכירו, זאת רינה, המורה המקצועית לחשבון, והיא תלמד אתכם השנה".

"סוף-סוף מורה מקצועית לחשבון", אמרה אחת התלמידות.

"כבר שנתיים שהמחנכות הן המורות לחשבון, עדיף מורה לחשבון", אמר תלמיד אחר.

שנת הלימודים כבר החלה ואני מתרוצצת בין הכיתות. יש כל כך הרבה להספיק. המלאכה כה מרובה והזמן כל כך קצר.

ולשלב המטלות מצטרפות בקשותיהן של המורות. רינה דו"צ, כך כולן קראו לי, בעקבות הצלחתי בשכפול דפים דו-צדדיים. "רינה תצמי לי"; "רינה מבינה הכי טוב במכונת השכפול"; "תאמיני לי רינה, את יכולה להחליף את ניסן" (אב הבית) ועוד אמירות מהסוג הזה. תהיתי לעצמי מדוע איני מלמדת את המורות כיצד לעשות זאת בעצמן? הרי זה לא מסובך. שתי פעולות פשוטות שמסתכמות בלחיצה אחת על הכפתור. נראה לי שהחמיא לי שאני מצליחה לעשות זאת והן עדיין לא למדו איך. גם לא נהוג לומר "לא" בשנה הראשונה של הסטאז'.

כמו דף דו"צ, כך הרגשתי. מצד אחד אני שמחה לסייע להן, מצד שני לא נעים לסרב גם אם אין לי פנאי. מצד אחד הרגשתי שמעבירים לי אחריות וסמכויות שלא היו בידי קודם לכן; מצד שני חשתי פחות אוטונומיה ושיתוף בקבלת החלטות.

בהרבה סיטואציות שקשורות לתלמידים בפן הלימודי והחברתי השיתוף והמידע לא נעשו באופן פתוח. לפעמים הייתי צריכה להסכים עם החלטות שהתקבלו כגזרה מן השמיים. הרבה פעמיים ייחסו פחות חשיבות להצעות שלי, למבחנים שאני הכנתי, וקינחו במשפט "יש לך עוד הרבה ללמוד, את עוד צעירה".

הניגוד הזה עורר בי דיאלוג פנימי. הוא החזיר אותי אחורה בזמן והזכיר לי את אימא שלי, שמצד אחד הייתה אומרת לי "את כבר ילדה גדולה, תשטפי כלים", ומצד שני פסקה - "את עדיין קטנה, את לא יוצאת החוצה בשעה כזאת!"

נאלצתי לגייס כוחות ולהסתיר את התחושות והלבטים כדי להשתלב בנורמות המערכתיות של המורים הוותיקים. אולי כשאגדל אבין למה הם מתכוונים.

* * *

בשכבה ד' שבה אני מלמדת חשבון יש שבעים ותשעה תלמידים! שכבה כל כך גדולה. בכיתה ד'1 שלושים ותשעה, ובד'2, שבה אני מלמדת, ארבעים. אחד מהשולחנות משיק לשולחן המורה, ופילוס דרך בין השולחנות נראה כמשימה בלתי אפשרית. רגעי הריכוז של התלמידים היו ספורים. נדמה היה לי שאני טובעת באוקיינוס של רעשים והפרעות. התקשיתי להחזיק בקו המחשבה והדיבור יותר מחמש דקות, עד שלמדתי להשתמש בקול בצורה נכונה (לצעוק).

סוגים שונים של תלמידים פגשתי. אחד חכם, אחד אסטרונאוט, אחד שקוף ואחד שאינו יודע לשאול. והסוגים השונים מתחלקים גם לרמות שונות:

המצטיינים: "המורה, סיימתי, מה לעשות?"

בעלי רוח התנדבותית: "המורה, אפשר לעזור?"

המתעצלים: "המורה, לעשות את המשימה עכשיו? אפשר לעשות בבית?"

אלה שנראה שהקולר הוא חברם הטוב ביותר: "המורה אפשר לצאת

לשתות?" (בקשה שחוזרת יותר מדי פעמים בשיעור אחד).

ו"תלמידי ה"לא הבנתי כלום".

ועליהם ארצה להרחיב. "כלום?"! לא הבנתי כלום?! הרגשתי בגופי את צ

ריבת הכישלון, אין משפט מדכא יותר מהמשפט הזה! משפט קצר בעל משקל

רב, האם ייתכן שהתלמיד לא הבין כלום? האם אני עושה משהו לא נכון? אולי

אני לא מורה טובה? ההסבר שלי לקוי? אולי זה דווקא סימן בשבילי? אולי

זוהי דרכו של התלמיד להתריע על ייאוש? או אולי סתם משפט השגור בפיו?

עם הזמן למדתי לקחת דברים בפרופורציות, וכבר לא התרגשתי מכל פיפס קטן.

באחד מן השיעורים הביא לי תלמיד פתק מן הסגנית: "היי רינה, זקוקה

לעזרתך, אבקש שתיכנסי לכיתה ג' למילוי מקום, המורה למדעים לא הגיעה

היום". מה לי ולמדעים, חשבתי לעצמי? ולמה דווקא אני? ולמה מ"עכשיו

לעכשיו". ומה החומר שהם לומדים עכשיו?

המשימות הבלתי צפויות האלה חישלו אותי. דאגתי שתמיד יהיו לי "תכניות מגירה" שאוכל לשלוף בשעת צרה. כשהגיעו תלמידים למסור לי פתקיות בכתב ידה של הסגנית ידעתי לרוב במה מדובר ולא התרגשתי כלל.

7 במרץ

הזמן חלף לו ביעף ואתו גם האתגרים, ההיכרות עם התלמידים והשתלבות בצוות החינוכי. הישיבה הפדגוגית התנהלה בשעות הערב ובסופה התבקשתי להישאר בחדרה של המנהלת.

"יש לי משהו חשוב לבשר לך", אמרה. "כפי שאת יודעת, שכבת ד' גדולה מאוד. החלטנו לחלק אותה ולפתוח כיתה נוספת. אני רוצה שאת תחנכי כיתה".

הייתי בהלם למשמע המשפט האחרון, מערבולת של רגשות. מצד אחד שמחתי מאוד, וזה אפילו החמיא לי. בכל זאת, חינוך כיתה בשנה הראשונה. מצד שני - מה יהיה? האם אני בשלה מספיק? האם אצליח להשתלט עליהם? אני אהיה מורה קשוחה? רכה? ההורים יאהבו אותי? מי יהיו התלמידים שלי? האם יחלקו בצורה שווה? כל אלה ועוד התרוצצו במוחי. "אנחנו נקפוץ אתך למים, אני סומכת עלייך ומאמינה בך". המשפט ניער אותי והחזיר אותי לשיחה.

הסתכלתי לה בשחור של העיניים ואמרתי: "Yes I do". אני מסכימה". מתנה יותר גדולה מזאת ליום האשה לא יכולתי לבקש. גם חינוך כיתה וגם טיול שנתי. שתי ציפורים במכה. הסתכלתי על חצי הכוס המלאה. הספקתי להכיר את תלמידי השכבה מתחילת השנה.

אמצע מאי

החששות והפחדים חלפו. הספקתי הרבה. מצחיק לחשוב על העבר ולדעת שהוא מאחוריי. פתאום הכול מתגמד. לחשוב שחששתי ופחדתי להיכנס למערכת יחסים הזאת, זה לא כזה נורא, חשבתי לעצמי, אבל זאת רק ההתחלה.

משרה להשכיר ✍️

שירן חזן, אוניברסיטת בן-גוריון

בנגב היפה, בין הרים וחולות, יש עלמה בין עבודות.
תואר ראשון בהנדסה סיימה, והגיע זמנה לדאוג
לפרנסה.

ארבע שנים שקדה בהתמדה, ובהתמחויות שונות
למדה.

ומה הן ההתמחויות?

ההתמחות הראשית בהנדסה כימית -

ניסויים, חומרים ובהם גם רעלים.

התמחות נוספת בתוכנה ממוחשבת -

סרטים, נהלים ושלל תקנים.

לעוד התמחות נחשפה, טכנולוגיית מים שמה -

התפלת מים, טיפול במי שפכים וסילוק חיידקים.

והנה באתרים, בעיתונים ובכל מודעות הדרושים, הפיצה היא את קורות
החיים.

לחברת היי-טק מוכרת התקבלה, ועבדה שעות ללא הגבלה.

בחברה אישרה מבנים של צינורות לפי כללים ותקנות.

לשיחת משוב באו בכירי המנהלים, ישבו מסביב והסבירו לה פנים:

"הנאים העובדים בעינייך?"

"נאים".

"הנאים התנאים בעינייך?"

"נאים".

"הנאה השכר בעינייך?"

"נאה".

אם כן, הישארי אתנו!

"לא, לא אשאר".

"למה?"

אומרת העלמה: "הסיפוק חסר בעיניי. איך אפשר כל היום בין צינורות להיות
ואת בני האנוש כלל לא לראות?"
התאכזבה החברה, והעלמה הלכה לה.

הלכה העלמה לחפש משרה אחרת, ומצאה לה עבודה נהדרת.

תפקידה לכתוב נהלים, לשלוח מכתבים, ולהדריך עובדים חדשים.
לשיחת משוב באו בכירי המנהלים, ישבו מסביב, הסבירו לה פנים:
"הנאים העובדים בעינייך?"
"נאים".

"הנאים התנאים בעינייך?"
"נאים".

"הנאה השכר בעינייך?"
"נאה".

"אם כן הישארי אתנו!"
"לא, לא אשאר".

"למה?"

אומרת העלמה: "הסיפוק חסר בעיניי. איך אשב כל היום בכיסא
בחדר שרק באבק מכוסה?
מולי טבלאות וניירות
וכאב גב כבר לי התחיל להיות".

הגישה מכתב פיטורים, והמשיכה בחיפושים.
חיפשה וחיפשה, ואליה הגיעה הצעה מפתה.

פיתוח תרופה הוא כל עיסוקה.
הסעות, ארוחות ושעות נוחות - אלה הן רק חלק מההטבות.
לאחר זמן מה הוזמנה לשיחה על מנת לחוות דעתה.
ישבו המנהלים, והסבירו לה פנים:
"הנאים העובדים בעינייך?"
"נאים".

"הנאים התנאים בעיניך?"

"נאים".

"הנאה השכר בעיניך?"

"נאה".

"אם כן הישארי אתנו!"

"לא, לא אשאר".

"למה?"

אומרת העלמה: "הסיפוק חסר בעיניי. איך כל היום אהיה במעבדה,

סגורה עם כלי המדידה.

ניסויים כל היום אני עושה,

וחוזרת הביתה עם ריח של חומצה".

איחלו לה הצלחה, והיא המשיכה בדרכה.

הרגישה העלמה שמשוהו חסר, והחליטה לחפש כיוון אחר.

להסבה לחינוך נרשמה, והרגישה טוב בנשמה.

לבית הספר התיכון הצטרפה, ושם מקצועות מדעיים לימדה.

התפלאו החברים איך זנחה מעמד בכיר בשביל לוח וגיר.

שאלו העמיתים בחדר המורים:

"הנאים התלמידים בעיניך?"

"נאים התלמידים, אך שערות לבנות לי מוציאים".

"הנאים התנאים בעיניך?"

"התנאים אינם מתגמלים".

"הנאה בעיניך השכר?"

"מספיק רק לביצים, לחם וסוכר".

"ובכן, לא תעבדי אתנו?"

"אעבוד ואעבוד. זהו לי כבוד, כי הסיפוק עצום בעיניי.

התלמידים אמנם קשים, אך אותי מאתגרים.

בהתחלה הם מערימים קשיים, אך בסוף השנה תודה הם מכירים.

העבודה מאפשרת גיוון בלמידה, ובזכותה את היצירתיות שבי אני מביעה.

חשוב לי שתלמידיי יהיו שותפים בלמידה,

וילמדו להביע דעה.

הצבתי לעצמי מטרה: להגיע לכל תלמיד ותלמידה,
חליפה אישית להם אתאים ואתפור, ובבוא היום יוכלו לעוף כציפור.
חשוב לי להביאם להצלחה, אך זוכרת תמיד שהדרך לא פחות חשובה
מהמטרה".

נשארה העלמה בזו העבודה, ויום-יום חוזרת לביתה מרוצה.

כך בנגב היפה בין הרים וחולות, יש עלמה שכבר אינה מחפשת עבודות,
כי בחינוך פגשה
מיד התאהבה
ומאז סיפוק גדול בלבה.

ויהי בוקר ✍️

סאיה פרידסן, סכללת לוינסקי לחינוך

"לא רוצה", הוא אומר בטון חתום ומשחזר את סכיני עיניו. מבטו דוקר ופוצע את הנימים הדקים שמתחת לעור.

"קום ותעבור מקום", אני מצווה בקול המאיים ביותר שאני מצליחה לזייף.

"אני לא קם", הוא חוזר. "למה, מה תעשי לי?"

אני מהדקת את קצוות רגשותיי וקושרת אותם זה בזה כדי שלא יפרמו. "יש לך בחירה. לעבור מקום, או לצאת מהכיתה. תבחר."

"לא בוחר כלום. תבחרי את. או שאני יושב פה, או שאני מרים עלייך את כל בית ספר."

"ליאור, בתחילת השיעור קראת כל כך יפה", אני קובעת, מנסה להרגיע את הרוחות. "ואז התחלת להפריע לאלכס אז אני מעבירה אותך מקום. קדימה". אני משלבת את ידי כדי להפגין רצינות. למורת רוחי ליאור קם ממקומו באחת וזורק את הכיסא לאחור. "איזה לקרוא, על מה את מדברת!?"

גופו הקטן נדרך אחרי, קודם הגב ואז הפנים. רק עכשיו אני שמה לב לשפם הדקיק שמתחיל לצמוח מעל לשפתי. הכיסא נופל על הרצפה והילדים שיושבים מאחוריו נרתעים בבהלה. שאר הילדים מסתכלים בו בסקרנות, ספק מעריצים אותו ספק מפחדים מפניו. הרצון שלי לפיוס מתחלף בעלבון חמצמץ שמתחיל לשרוף בגרון. איך הוא מצליח לעשות לי את זה, ליאור, לי-אור כפי שכולם קוראים לו, עם ל' זדונית ור' רעה. עכשיו כל הילדים עסוקים בו, במקום בשיעור שעמלתי עליו. הגל הסמיך והעכור ממשיך לעלות בי עד שלולאות הרגשות שקשרתי יחד נפרמות באחת.

"שב!!!!!!!"

צעקתי מפלחת את האוויר, חותכת בבשר החי של השיחה ביני לבינו, ביני לבינם, בינם לבין מה שהם חושבים שאני. הזעקה מסתיימת עמוק בבטן ומזכירה לי את הריב שאחרי אבא שלי עזב את הבית. יבבות קצרות ומלוחות

דוחקות בגרון אבל אני בולעת אותן חזרה אל תוכי.

ליאור בוהה בי בעיני תנין. להפתעתי הוא לא נראה מופתע. וגם לא מפוחד. אבל הוא מתיישב בכל זאת, כנראה התעייף. יתר הילדים מיישרים אליי מבטים שקשה לאמוד את טיבם. יראים? לועגים?

לפני שאני מצליחה להבין מה קורה משתחרר משהו באוויר ומתחיל רחש קליל בין הילדים. אני מבינה שזה הסימן לפירוז הנשק, הגיע הזמן להמשיך בשיעור. אני מרימה את הכרטיסיות שהנחתי על השולחן לפניי ומראה לתלמידים. פעלים ושמות עצם שכתובים בכתב ידי על בריסטולים צבעוניים, חלקי דיבר חלקלקים של האנגלית.

השיעור זולג איכשהו ולבסוף יש צלצול. איזו הקלה, איזו השראה, כמה אמת יש במוסד ההפסקה. רגע לפני שליאור בורח אני נזכרת במה שהיה וקוראת לו. אני לא יודעת מה לומר לו. המילים מנתרות מתוך הפה בחוסר סדר: "בוא אתי. למנהלת". הוא משפיל את מבטו ושותק כל הדרך למשרד שלה. אני משחזרת את השיעור בראש ומנסה להבין איפה הייתה נקודת השבירה. ביקשתי מליאור לקרוא, אחרי כמה מילים הוא התפרץ והתחיל להציק לאלכס.

למרבה המזל, הדלת של המנהלת פתוחה ואנחנו נכנסים בחופשיות, כאילו היינו בתור לשינינית. ליאור נכנס בראש כנוע, מביט בנעלי הכדורגל הבלויות שלרגליו. היא פונה אליו בלשון חדה, תלתליה השחורים מזדקרים מאחוריה כסימן קריאה.

היא שואלת מה קרה, בלי סימן שאלה.

"זרקתי כיסא".

"למה זרקת כיסא".

"אני לא מבין מה היא רוצה ממני בכלל!" הוא אומר ומצביע עליי. "היא הכריחה אותי לקרוא, אני לא רוצה לקרוא!"

הכרחתי אותו? רק רציתי שייקח חלק בשיעור... את המילה הראשונה הצליח לקרוא, בשנייה נשבר באמצע. אני מאדימה כשאני מבינה שליאור לא יודע לקרוא באנגלית, ואני דחפתי אותו להביך את עצמו מול הכיתה. אשמה צובעת את לחיי באדום, על הקריאה ועל כך שבעצמי הובלתי אותו אל מלכודת העכביש של המנהלת.

"ליאור, אתה זוכר את השיחה שלנו מיום ראשון", המנהלת קובעת. "אז קיבלת אזהרה. עכשיו ההזדמנויות שלך נגמרו, אתה מושעה. אני כבר מתקשרת לאימא".

עיניו משחירות והוא מכווץ את אגרופיו. "לא עשיתי כלום!" הוא צועק. פיו מתעגל, נאבק בנחשולים מלוחים שמאיימים לפרוץ מתוך עיניו. לבסוף הוא יורה קללה או שתיים ויוצא מהחדר. היא לא מתרגשת.

"אני אדבר עם האימא. אחר כך תתקשרי את ותסבירי לה מה קרה. אם היא תענה לך..."

היא מחזירה את מבטה אל המחשב ואז אל הטלפון השחור המשרדי.

"חשוב שתדעי שהוא קרא יפה בתחילת השיעור", אני אומרת.

"את זה תספרי לאימא".

אני יוצאת מהחדר, נחושה לברוח מהתלתלים הנחשיים שלה.

לו יכולתי הייתי מגלגלת את עצמי לכדור וזורקת את עצמי לתוך לוקר, כמו שעושים בסרטים האמריקניים. אבל אין לי הפריבילגיה להתאכזר לעצמי כמו שיש לילדים.

בדרך לתפוס מחסה מאימת המורים האחרים עולה בי רעיון. אני מחליטה שאשב עם ליאור פעם בשבוע ואלמד אותו לקרוא. ההחלטה מרגיעה קצת את הלב, מחזירה לי ניצוץ של תקווה שעוד אהיה המורה שרציתי להיות בשנה הזו.

לשיעור הבא בכיתה ז' אני נכנסת בראש מורם ובחיוך גאה. בוקר הופך ללילה ושוב לבוקר, ואני משלימה סיבוב שלם סביב עצמי בזמן האלטרנטיבי של בית הספר.

"בוקר טוב ז'3". אני מפצירה: "Please take out your books..."

התלמידים מפשפשים בתיקים צבעוניים, כולם חוץ מאחד, אליה. אני יורה בו מבט חד, אבל הוא לא זז. אני מחליטה לשנות טקטיקה. "כל הכבוד לאמיר שהוציא מחברת, וגם ליעל....". התלמידים נעים בהשתאות בכיסאות, ועוד שני תלמידים מוציאים את המחברות ומניחים אותם על השולחן בגאווה. כולם חוץ ממנו. אני מסתובבת ללוח ומתחילה לכתוב באותיות גדולות את הכותרת של השיעור. פתאום אני שומעת רחש מאחוריי, ותלמידים מצחקקים. אני מסתובבת ורואה את אליה עם הטלפון הסלולרי, מצלם תמונות סלפי של עצמו ושל חברו לשולחן.

"מה אתה חושב שאתה עושה?" אני שואלת בהשתאות. "תכניס את הטלפון לתיק ותוציא מחברת". אבל אליה צוחק וממשיך.

"רגע המורה, סלפי שיעור אנגלית לא?"

קצוות הרגשות מתחילים להיפרם מתחת לעור. בשיעור עם המחנכת שלו הוא לא היה מתנהג ככה. עם שום מורה הוא לא היה מתנהג ככה, רק אתי. הוא חושב שאני חלשה.

"תכניס את הטלפון ותוציא מחברת". אני חוזרת שוב בהדגשה.

"טוב, טוב". הוא מסנן, מניח את הטלפון על השולחן וממשיך לשחק אתו.

"תכניס את הטלפון ותוציא מחברת!!!"

הצווחה יוצאת מפי בחוסר שליטה ואני נכנעת לה באופוריה מתוקה.

"כמה פעמים אני צריכה לבקש ממך!?" כמה פעמים אני צריכה לעמוד מולכם ולהרגיש כמו סוהרת בכלוב, כמו מפקד בצבא, כמו חיה פצועה שאין לה לאן לברוח.

אני בורחת אל הלוח. נחשים אדומים לופתים אותי ואני מטיחה את הארס שלהם על הלוח באותיות גדולות ועגולות. ויהיה ערב ויהיה בוקר, שיעור שני כמו קודמו, כמו זה שיבוא אחריו, פנים מתחלפים, ורק אלה של ליאור נשארים אתי ומעקצצים, מגרדים את הנימים הדקים שמתחת לעור.

נעמי ✍️

נועה פארן, סכללת לוינסקי לחינוך

תשנ"ד

למדנו ספרות בחדר קטנטן בספרייה. מסביב ספרים ישנים, ערמות דפים, טלוויזיה קטנה, מכשיר וידאו ופופים בצבעים שונים.

פעם ביקשנו "תגידי כן או לא". אמרת "כן". הותרנו אותך מבולבלת ומחויכת קלות, נוסעות מבית הספר הירושלמי בשלושה אוטובוסים לים.

ובפעם אחרת לקחת את ידי ושאלת: "איך בבית?" כי איכשהו ידעת שקשה והיה לך אכפת.

לא תמיד נתנו לך לדבר, לא תמיד הקשבנו, לא תמיד הספקת את מה שרצית. לפעמים ניצלנו את טוב לבך אבל היינו בני שש-עשרה, מרוכזים בעצמנו ובמעין המתגבר בתוכנו מיום ליום.

והייתה גם פעם שהגנבתי לידייך הקמוטות, בלי שיראו, פתק צהוב ובו שיר שכתבתי: "בך האלוהים קיים". כשהחזרת לי אותו העיניים שלך דיברו, הקשיבו וחייכו. הוא היה הראשון.

"חופשה נעימה", אמרת לנו, "תשמרו על עצמכם".

תחילת תשנ"ה

על מותך שמעתי כבר במסדרון הארוך המוביל לכיתות. פתאום לא היית ולא ראית. באורח פלא לא חשתי עצב עמוק, אך התחושות היו מורכבות. בעצם, כמה הכרתי אותך? שמעתי שיש לך בן, שהיית חולה.

הפתקים מסביב החלו לצוץ. צהוב, לבן, חלק או משובץ. כולנו כתבנו ואיגדנו חוברת לזכרך. גאים.

במקומך באה מישהי עם משקפיים עבים במסגרת שחורה.

תחילת תשע"ה

כיתה אפורה, שולחנות מלוכלכים ומדשאה מזמינה ניבטת מהחלון. בין כל אלו - שלושים ושמונה מתבגרים עסוקים בעולמם תולים בי עיניים.

"הכי חשוב זה הרושם הראשוני..."

"אל תתני לאף אחד לצאת מהכיתה בשיעור שלך, אחרת..."

"אסור לך לחייך בחודש הראשון..."

"תחזיקי אותם קצר, אל תשחררי לרגע..."

שיהיה להם ברור מי מנהל את העניינים..."

"מהרגע הראשון, כן?"

שברי משפטים שנזרקו לעברי בדרך מחדר המורים המרוחק ועד לכיתה עוד מהדהדים באוזניי. נעמדת במרכז הכיתה ומחייכת. אוי לא. מה עשיתי??? אחת מסתרקת, אחד מבקש לשירותים. "כן" אני מסמנת בעיניי. שתיים צוחקות. האם עליי?

אני מתחילה ללמד. מחייכת, גוערת, כותבת, מבקשת, מבולבלת, מבקשת שוב ושוב, מתעצבנת, מתרצה, שוב מחייכת, מתלהבת והטוש עף. מתעלמת. מסתבכות לי האצבעות והטוש עף בשנית. מצחיק? נראה שמאוד.

גם אני צוחקת.

כבר יודעת את שמותיהם ובכל שם האלוהים קיים. כך כתבתי לך כבר אז. הימים עוברים. לפעמים יש חגים ולקראתם אנחת רווחה. עיניים נעצמות מתכננות מנוחה אך פני התלמידים עולים שוב ושוב. גם בחופשה, לא מצליחה להתנתק. חושבת עליהם המון. לחייך או להקשיח? להקשיב או לדבר? לשאול או לענות?

תלמידה משתפת אותי בקושי שחוותה מול היועצת, אחרת מוסרת לי תחילתו של סיפור מודפס בצפיפות. אני מתרגשת כל כך ונזכרת בך. אני משתדלת לשאול לשלומם כל הזמן. אחד מתגאה בפניי שהוא כבר בן ארבע-עשרה ויכול לעבוד, ואחר מראה לי שיר היתולי שכתב תוך כדי שיעור. אני רוצה מאוד, אבל שוכחת לפעמים להיות קשוחה. והם לא תמיד נותנים לי לדבר, לא תמיד מקשיבים, בעיקר מרוכזים בעצמם אבל מצחיקים אותי. אני צוחקת המון.

סיום תשע"ה

"תשמרו על עצמכם" אמרתי להם, מקווה לפגוש אותם בשנה הבאה.
ואני נזכרת בך, שראית את לבי והתווית לי דרך, ומחליטה שאת השנה הבאה
אפתח בשירה של זלדה, "לכל איש יש שם".

החלום ✍️

שירה שימול, סכללת אורות ישראל, מיסודן של סכללת מורשת יעקב
רחובות וסכללת אורות ישראל

להיות שם בשבילם. זה כל מה שביקשה. כשחלמה על
עתיד, ראתה עצמה עוזרת, תומכת, מקשיבה ומייעצת,
מחבבת, מחייכת, מקדמת וכשצריך - מבקרת.
וכך מצאה את עצמה במכללה לחינוך. כשהחלום
בלבה פועם.

קורסים, מבחנים, הצלחות, תסכולים, מרצים,
מטלות, הרצאות, עבודה מעשית ועבודות אקדמיות.

אך היכן הוא החלום בתוך כל זה? ומדוע היא שם? ולא אי שם...? כשהיא
שוקעת במחשבות היא נזכרת: החלום! עוד בלבה פועם.

עברו להן שלוש שנות התואר והגיעו חיפושי הסטאז', והיא אבודה בין
שלל האפשרויות. היכן תגשים את חלומה? והנה דודתה מספרת לה על
המקום המקום הנכסף, שבו תגשים אולי את חלומה.

היא מגיעה לריאיון ונשבית בקסם המקום. כאן! כאן תוכל להגשים את
חלומה. מקום חם, קסום, עם דשא ונדנדות. בית ספר של בנות, כל אחת
וסיפורה האישי והמורכב. החלום נראה ורוד וקרוב מתמיד.

ואז הגיע אחד בספטמבר. אך החלום לא הופיע אתו. במקומו הגיעו
צעקות, קללות, חוסר הערכה, משמעת קלוקלת, סיפורים קשים של בנות
שלא בוטחות ולא מספרות מאומה. היכן היא ואיה הוא החלום?

והיא נשברת. מה חשבה לעצמה? שתחייך קצת והכול יעבוד? ומה היא
עושה פה בכלל? אין לה סיכוי. חלומה לא יתגשם לעולם...

יום חדש ועמו כוחות חדשים. לפתע שומעת מאחת "תודה", מהשנייה
מקבלת חיוך. השלישית מקבלת את סמכותה, ובעיות המשמעת נפתרות
אט-אט. החלום חוזר ונראה באופק.

השנה ממשיכה. משברים והצלחות, ירידות ועליות. בשעת משבר נשלחים
אליה מדי פעם אותות שהיא במקום הנכון. לא יזיק עוד ניסיון, אך היא כאן
וטוב שכך. טוב שהיא ולא אחרת.

נערה אחת היא שהטרידה את מנוחתה (המעטה). יום וליל היא הייתה בראשה. נקרא לה ש', לאותה נערה מרתקת. כמה צעקה. כמה הכריזה שהיא אמון לא נותנת. באף אחד. כמה רע לה ולא טוב. והמוטיב החוזר היה: "רע לי ואף אחד לא מבין אותי".

היא לא ויתרה לש'. החליטה שהיא מסוגלת לספוג הכול - עלבונות, קללות וחוסר משמעת. כל זאת כדי להגשים את חלומה ולהצליח להיות שם בשבילה. ש' המשיכה בהתנהגותה הנוקשה והבלתי מתפשרת. היא איננה טיפשה, ויודעת בדיוק היכן לגעת ואילו נקודות הן הרגישות והפגיעות ביותר. אך היא לא ויתרה. כשאישה לא היה שם בשבילה היא חיבקה את ש'. חיבקה וחיבקה. ולפתע הגיע לו חיוך, ולעתים מחמאה.

היו מורדות בקשר בין השתיים. לאחר יום טוב הגיע יום קשה. ש' ניסתה בכל דרך לבדוק את נאמנותה ואהבתה.

והנה מגיעה שעה שלמה שבה ש' נפתחת ומשתפת וזועקת לעזרה על חייה הקשים, שלא היא בחרה לעצמה. ובהמשך - על בחירות שגויות בחייה שהביאו אותה לבית הספר הזה. וכמה קשה לה!

עם סיפורה של ש' מגיעים סיפורים נוספים. ועמם מגיעה גם תחילתו של החלום. מצליח לה. לפעמים. וכשלא - היא לומדת.

החלום קיבל תפנית. פתאום היא מבינה שלא רק היא בצד הנותן, ושהבנות נותנות לה המון. היא הבינה זאת בחדר הלידה. בלידה הקודמת היא עברה טראומה קשה והתקשתה למצוא כוחות. והפעם הרגישה כי היא נושאת את כוחותיהן של הבנות. הן לימדו אותה מה פירוש הדבר לקחת את עצמך בידיים, לתת הכול ולהתקדם, למרות הכול. אז הבינה כמה היא מקבלת. וכמה היא חזקה. היא קראה לבנה על שם הכוחות הללו, שרכשה במהלך השנה. בזכות הבנות.

כמה היא לומדת מהן בכל יום ויום. וכמה היא אוהבת. זו הפכה לאהבה שאינה תלויה בדבר. גם אחרי ימים קשים היא מוצאת את הכוחות ורוצה לראות את הבנות, לשמוע על חייהן, לראות אותן נופלות וקמות. הולכות אחורה בתקווה שזו רק תנופה לקפיצה רחוקה קדימה.

כך נראים חיי הבנות. וכך נראים חייה. החלום משנה את צבעו, אך הוא אותה הגברת בשינוי אדרת. היא עדיין חולמת. היא עדיין רוצה. היא כבר מצליחה לפסוע לעברו. אך יש עוד עבודה רבה. היא מקווה להצליח. היא רוצה. זו הייתה שנה מאתגרת ומורכבת. מלאה בקשיים אדירים שנגעו

במעמקי נפשה. השאלות הקשות ביותר על אופייה ויכולותיה נשאלו. אך
החלום? החלום עוד בלבה. והיא פוסעת לעברו...
היא בדרך...
והאחת הזו, היא אני.
מי היה מאמין.

חצופס¹ ✍️

תוסר דויטש, האוניברסיטה העברית בירושלים

אתמול בדקתי את המבחן בביולוגיה של חצופס. הוא קיבל ציון בלתי מספיק. על כן הלכתי אל התלמיד חצופס שיבוא ויתקן את המבחן. הגעתי לכיתה אבל התלמידים אמרו שהוא בבדיקה אצל הרופא והוא יגיע רק לשעה השלישית והם ימסרו לו שאני מחפש אותו. חיכיתי לחצופס עד השעה החמישית, ומכיוון שלא בא אליי הלכתי לכיתה פעם נוספת. חצופס לא היה שם, יצא להפסקה מוקדמת, השארתי לו הודעה שיבוא אליי לחדר המורים מחר בבוקר. בבוקר הוא לא בא לחדר המורים. שלחתי לו מסרון, חצופס לא ענה. הלכתי לחפש אותו בכיתה. רק המורה הייתה שם, אמרה שלתלמידים הייתה חגיגה בערב והם החליטו לישון עד מאוחר בבוקר, יגיעו רק בשעה השלישית. השארתי לה הודעה שתגיד לתלמיד חצופס שיבוא אליי מיד כשיגיע. חיכיתי עד השעה החמישית, חצופס לא בא. שלחתי לו מסרון נוסף, הוא ענה שהוא לא הגיע לבית הספר כי גירד לו באף. שלחתי לו מסרון שיבוא אליי מחר בבוקר. הוא לא ענה. למחרת בבוקר הוא שלח לי מסרון. עכשיו הוא כבר נכנס לשיעור מתמטיקה, אבל בעוד חצי שעה בהפסקה הוא יבוא לחדר המורים. חיכיתי שעתיים. הלכתי לחפש אותו בכיתה, התלמיד חצופס יצא להפסקה מוקדמת. חיפשתי אותו במגרש הכדורסל, אמרו לי שהוא הלך לקנות פלאפל. חיפשתי אותו בקיוסק. רק המוכר היה שם, אמר שחצופס הלך לחפש אותי בחדר המורים. הגעתי לחדר המורים, רק המנהל היה שם, אמר שחצופס בדיוק היה והלך. שלחתי לו מסרון. הוא כתב שהוא כבר בשיעור והוא לא יכול לענות, יחזור אליי בעוד רבע שעה. חיכיתי שעתיים. הוא לא חזר אליי. הלכתי לכיתה, התלמידים אמרו שהתלמיד חצופס הלך הביתה כי הייתה לו נזלת.

1 הומאז' לסיפור "שטוכס" מאת אפרים קישון, בהשראת שנת הסטאז' בבית הספר.

הלכתי אל חצופס הביתה. רק אימא שלו הייתה בבית, אמרה שחצופס באימון כדורסל ושאני יכול להשאיר לו הודעה. התעקשתי לחכות. אימא של התלמיד חצופס הגישה עוגיות חמאה ותה. חצופס הגיע אחרי שעתיים. אמרתי לו: "תראה חצופס, אתה צריך להגיש תיקון מבחן אם אתה רוצה ציון עובר". חצופס אמר שהוא נורא רעב וקודם כול צריך לאכול. אמו הגישה לנו פסטה וסלט. חצופס סיים לאכול, אמר שהוא צריך לישון כמה דקות והלך לחדר השני. חיכיתי שעתיים, הוא לא חזר. השארתי את המבחן עם הודעה ואמו הבטיחה שהוא יחזור אליי עם המבחן למחרת בבוקר.

בבוקר חיכיתי לחצופס ליד שער הכניסה לבית הספר. הוא לא הגיע. שלחתי לו מסרון, ענה שהוא לא מצא גרביים מתאימים אז יצא לקנות חדשים, יגיע בשעה השלישית. הגיע בשעה החמישית, אמר שהוא צריך ללכת לשיעור מתמטיקה. שאלתי אותו אם אכפת לו אם אשים אזיקים על שמאלו ועל הימין שלי? אמר: "בבקשה". התיישבנו בשיעור מתמטיקה. בהפסקה הלכנו לחדר המורים. לפני חדר המורים הוציא את שמאלו מהאזיקים והתחיל לברוח. רצתי אחריו, הוא ברח מהר יותר אבל בסוף נגמר לו האוויר. אז התלמיד חצופס נכנע ותיקן את המבחן.

היום גיליתי שהוא קיבל בלתי מספיק במבחן במתמטיקה.

לך תכלת זוהר ✍️

יעלה בוקר-קרית, סכללת לוינסקי לחינוך

שיט, הלק ברגליים שלי זועק תכלת זוהר. שכחתי להסיר. אל תגידי שיט, את מורה. אני? מורה? שיט, אני מורה. אל תגידי שיט. לא אומרת, רק חושבת. שיט. לא יודעת אם מותר לחשוב שיט. לא יודעת אם לך תכלת זוהר זה בסדר. בעיקר לא יודעת. למה עשיתי את זה לעצמי? לא ברור לי אם הצעדים מאטים

אותי, אבל המחשבה מזרזת. אסור לאחר ליום הראשון. בחייאת, את מורה. בחייאת? מי אומר בחייאת? איזו מורה לספרות את? תגידי משהו אחר, משהו מטפורי, בעברית יפה אבל בגובה העיניים, שלא יבהלו ממך ישר. אבל אלה רק המחשבות שלי, המחשבות.

ייסור מצפון סורר מבקש מקום בתוך האימה (כן, אני יודעת שלא אומרים ייסור, אבל בראש שלי זה מותר, עופי תודעת עברית מטופשת). הילדים שלך, אלו האישיים, גם הם התחילו היום את היום הראשון. זרקת את בת החצי שנה בגן חדש ואפילו לא שאלת אם צריך לבוא מוקדם. האמצעי מתחיל כיתה א' ואפילו לא ליווית אותו לבית הספר. הגדול מתחיל ג'. טוב, הוא בסדר. לך ייסור מיותר, אין לי זמן אליך עכשיו. אני מורה חדשה ואני בהתקף חרדה מודחק.

הופ, אני ברחבת בית הספר. כל המורים עומדים בחוץ ואני מצטרפת. משליכה על הפרצוף חיוך שדורש שרירים חדשים. מפלצות בצורות שונות - אה סליחה, התלמידים - מגיעים בעצלתיים. החדשים בהיסוס, הוותיקים בהיסוס מוחבא. "זו התלמידה החדשה בכיתה שלך", היועצת מצביעה על נערה יפה וחיוורת שיושבת על הספסל באמצע הרחבה, "כדאי שתדברי אתה לפני הצלצול". שיט, אני גם מחנכת; שיט, מחנכת של כיתה י"א ולא של החדשים; שיט, יש לי ילדה חדשה בכיתה; שיט אני צריכה ללכת לדבר אתה. על מה? ודי עם השיט הזה, את ידעת את כל זה מראש, עברת הכנות, הכנת תכניות, תתחילי להרגיע. אני מתיישבת לידה.

"שלום שיר, אני המחנכת שלך, מה שלומך?"

היא מסתכלת עלי בעיניים שנראות מלאות בחלב של סאראמאגו (בכל זאת מורה לספרות), לוחשת "לא יודעת" וחוזרת להסתכל על הרחבה, בלי להביט באמת. ואני יודעת שמצאתי מישהי קצת יותר אבודה ממני. כל השיט והבחיאות והלק הזוהר והייסור על התינוקת היפה שלי מצטמצמים לפירור קטן בקצה הקדמי של הגולגולת. ורק תחינה פנימית פועמת בי, קוראת למצוא לה קצה של חבל הצלה. (לא יכולת למצוא מטפורה יותר שחוקה?) "האמת שגם אני לא יודעת", אני אומרת לה, "גם אני חדשה פה ולא מכירה אף אחד. אבל נעבור את היום הזה ומחר נכיר קצת יותר, לא?" שקט. היא בוהה עכשיו בכפות הרגליים שלי. "מזעזע הלק?" אני שואלת. והיא מחייכת לשבירר. לא עונה.

"מה הכי מפחיד אותך?" אני שואלת.

"כלום", היא עונה.

אני לא רואה את העיניים שלה, אבל מקווה שגם לה עולות דמעות. אסור לי לבכות ביום הראשון, אסור. היא קמה והולכת בלי להגיד כלום. לבד, באמצע הרחבה, מישהי שהיא אני, מחופשת למורה, מנגבת את העיניים. "מתנות קטנות, מישהו שלח לי מתנות קטנות". מה שיהפוך להמנון סיומי השנה המתקתק עד להקיא נשמע ברקע ומסתבר שזה הצלצול. המורים האחרים מזרזים את כולם להיכנס פנימה. נכנסתי פנימה. מאז אני בפנים. הקטנה שלי נקלטה בקלות בגן, האמצעי צלח את כיתה א' והגדול תמיד בסדר. התלמידים שלי סיימו בהצלחה את הברגוריות והם עולים לכיתה י"ב.

בשנה הבאה אני אעמוד ברחבה עם לק אדום נורמלי, בחיוך אמיתי ששמח לפגוש את התלמידים, שהפכו כבר חלק ממני. עדיין מפלצות שונות, אך כבר אהובות. הצלצול יהיה אחר ואני כבר יודעת שאין מתנות קטנות או גדולות, יש עבודה קשה שברובה נושאת הרבה סיפוק. אולי תלמיד חדש יגיע ואני אגש אליו. את שיר כבר לא אפגוש. היא עזבה בסוף השליש הראשון. לא בגללי. אבל אני לא הצלחתי להוציא ממנה עוד חיוך וגם לא לזכך את המבט הלבן. אולי לא בגללי. אולי אדע לגשת אל התלמיד החדש ולעזור לו, אחרי הכול, כבר עברתי את השנה הראשונה. נראה שאצליח. הלוואי.

שער 2

מתמחים בכרזה

אסופת כרזות
של מתמחים בהוראה

עריכה: דיצה משכית, שרה זילברשטרם

תשע"ו - 2016

פתח דבר

שנת ההתמחות בשלב הכניסה להוראה מתאפיינת בשילוב שזור של אתגר בצד קושי; בתחושת שליחות בצד תסכול; בהחלטות בצד לבטים. רגשות ותחושות אלו מייצגים את פרופיל פניה של שנת ההתמחות מן ההיבט המחקרי, מן ההיבט המעשי בשדה ומן ההיבט של מדיניות משרד החינוך.

תהליכי הקליטה בחינוך שהמתמחים נחשפים אליהם משולבים במערכות מגוונות של יחסי עבודה פרופסיונליים; במפגשים עם בעלי תפקידים במערכת החינוך ובהם מנהלים, חונכים, עמיתים ומפקחים; ובמפגשים עם בעלי תפקידים מחוץ למערכת - כמו הורים. לכל אלו נחשף המתמחה לראשונה כעובד הוראה, וכן למעמדה של ההוראה בציבור. מהמחקר ומהשדה מתברר כי מכלול ההתנסויות המקצועיות שמתמחים נחשפים אליהן משפיע אף על ההחלטה להישאר במקצוע. עובדה זו מחדדת את הצורך בהפעלת שיקול דעת בתהליכי הקליטה של עובדי הוראה חדשים.

בשנת העבודה הראשונה המתמחים נחשפים למורכבות המקצוע בממד האישי, בממד המקצועי ובממד הבין-אישי מקצועי. בכל אחד מממדים אלו נדרש המתמחה לעצב לעצמו דפוסי התנהגות וחשיבה התואמים את דרכו המקצועית. יש אפוא חשיבות לפיתוחן של מערכות תמיכה נוסף לאלו המעוגנות במערכת החינוך, שתסייענה למתמחים בשנת עבודתם הראשונה. כחלק מהניסיונות להעמיק את הידע על אודות עולמם של עובדי ההוראה החדשים בבית הספר ובגן הילדים יוזם אגף ההתמחות וכניסה להוראה תחרויות של כתיבת סיפורים, עיצוב כרזות והפקת סרטונים על-ידי מתמחים. התחרויות מזמינות את המתמחים עצמם לחשוף בדרך אמנותית את עולמם המקצועי.

חשיפת שנת ההתמחות באמצעות כרזות שהן פרי יצירה של מתמחים בפועל היא תחום ייחודי. הכרזות "משמיעות" בצבע ובצורה את "קולם" של המתמחים. באמצעותן הם מצליחים להאיר ולהעיר על התהליך שהם מתנסים בו ובתוך כך לבקש סיוע, הבנה ותמיכה. הייחודי בכרזות הוא האוניברסליות שלהן, שאינה תלויה במילה עצמה. כך הן מצליחות להעביר באמצעות מטפורות צורניות תחושות, הרהורים ואמירות של מתמחים בהקשר של שלב הכניסה למקצוע ההוראה.

לפנינו הקובץ השמיני של "מתמחים בכרזה". הכרזות המופיעות בקובץ זה משקפות באמצעות הצבע, הצורה והמילה את סיפורה של שנת ההתמחות. סיפור זה, הנשזר באמצעים מגוונים, מבליט את נושאי העניין העיקריים המעסיקים את המתמחים: "תחושת הטירון", עולם הרגשות המתפתח במהלך העבודה, הצורך לקבל סיוע וליווי, ההזדקקות לאמפתיה ולהבנה; ייחודיותה של ההוראה כמקצוע; השאיפה להתפתחות מקצועית ולגיבושה של הזהות המקצועית.

המסר העולה מקובץ הכרזות באשר לעולמה של שנת ההתמחות עולה בקנה אחד עם ממצאי המחקר, אך מוסיף עליו קומפוזיציה של צבע המשולב בסמלים ויזואליים ומילוליים כאחד. כך מתקבלת תמונה עשירה, מגוונת ומפורטת של סיפור שנת ההתמחות.

ההיגדים המילוליים הנלווים לכרזות שבקובץ מתמקדים בתובנות הצומחות בקרב מתמחים במהלך שנת ההתמחות. תובנות אלו מתפרסות על פני מגוון נושאים: **מורכבות ההוראה** - בהיגדים "הוראה פנים רבות לה", "סופר-מורה", ו"מורה מתמחה מורה מורכב"; **ייעודה של ההוראה** כמקצוע, בהיגד "חינוך טעם החיים"; **רגשות** בעולם ההוראה בהיגדים "התמחות אתגר, סיפוק", "פרחי הוראה מתמחים באהבה"; **מעמדם המקצועי** של המתמחים בכרזות "אני מורה" ו"מורת דרך"; **דרישות המתמחים** מעצמם בביטוי "ללמוד לסחוט בעצמך"; **מטרות ההוראה** בהיגד "לשאוף לאחדות כיתית..."; **התחלות חדשות**, בהיגדים "דף חדש", "מורה חדש צומח כל יום", "מאיפה מתחילים?" היגדים מילוליים אחרים הנלווים לכרזות שבקובץ זה מתמקדים בסלוגנים מוכרים עכשוויים השגורים בשפת החינוך כמו "האחר הוא (לא) אני...", או "המורה האחר הוא אני".

היגדים אחרים שהופיעו במכלול הכרזות שהוגשו לשיפוט בשנה זו ומופיעות באתר האגף הדגישו את הצורך ב**שיתופי פעולה** בין כלל המעורבים במהלך ההתמחות: "שיתוף הפעולה בין צוות המורים והמורה החדש הוא סוד ההצלחה"; "יחד נהפוך את החלום למציאות"; "זכרו כי בהתנהגותו של כל אחד תלוי גורל כולם"; את מקומה החשוב של שנת ההתמחות ב**עיצוב דפוסי ההוראה כמקצוע**: "על פי התלם הראשון ייחרש השדה"; **את מורכבות ההוראה כמקצוע**: "מאמאמורה", "הוראה פנים רבות לה", "All in 1". כרזה אחרת מדגישה דווקא את הדואליות ואת ההבדל שבין "הורה" לבין "מורה". כרזות אחרות משתמשות בביטוי המוכר "על שלשה דברים העולם עומד,

על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים" (פרקי אבות פרק א, משנה ב), ומפרטות כל אחת בצורה שונה את שלוש המהויות. אחת הכרזות מצביעה על מהות ההוראה כעבודה מאתגרת: "על שלושה דברים עומדת ההוראה: על יצירתיות, על אכפתיות ועל עבודה קשה"; ומולה כרזה אחרת מדגישה את הכוחות הפועלים בעולם ההוראה: "על שלושה דברים עולם ההוראה עומד: על ההנהלה, על המורים ועל הריטליין". תשומת לב רבה מוקדשת להשפעה העתידית של ההוראה ולכוחו של המקצוע ומובלטת בהיגדים "המורים מעצבי דור העתיד...", "פס ייצור של ילדי העתיד" "מעצבים דור ערכי", "הניצנים של היום הם הפרחים של המחר", "כי בידינו הדבר", "דוגמה אישית והרבה כבוד לתלמיד ייצרו את דור העתיד...", "בוחרים להשפיע מהיסוד". הפנייה אל עולם הרגשות של העוסקים בהוראה בולטת בעיקר בקריאה ל"אכפתיות" ולרגש האהבה. כך למשל בהיגדים "חינוך עושים באהבה...", "חינוך באהבה הדרך הבטוחה להשפעה", "אהבה מצמיחה תקשורת", "אהבה לילדים מרגישים מהבטן". המיקוד במעמד של המתמחים בשנת ההתמחות בא לביטוי בהיגדים בעלי משמעות מגוונת. כך למשל מעמדו הרגיש והפגיע של המתמחה מוצג בבקשה "גן-לימודי נא לא לדרוך", או בדילמה הכרוכה בבחירה בין "שיבות צוות" לבין "שיבות מוות". היבט אחר מדגיש את האמונה במתמחה - "מתמחה השפעתך מכרעת" - וביכולתו לחולל שינוי: "מהחושך אל האור... דברים מדהימים מתחילים מבפנים", "פרחי תהילה". בדומה לעבר, גם בשנה זו מודגשים הקשיים של המתמחים. כך למשל בשאלה המופנית לקורא שעניינה ב"דיימי מה עלי לעשות?". כל אלו בצד המיקוד וההתבוננות בעולמם של התלמידים ובייחוד הטמון בהם, למשל בהיגדים "Every child is an artist", ו"כל ילד מוסיף לנו צבעים בלב". ההיגדים הנלווים לכרזות ממחישים את תמונת ההוראה כמקצוע כפי שהיא משתקפת בעיניהם של המתמחים. תמונה זו מתארת את המנעד הרחב של מקצוע ההוראה על עוצמתו ויתרונותיו לצד האתגרים הכרוכים בו. הכרזות שמופיעות בחוברת מתייחסות למגוון תחומי עניין. מופיעים בהן סמלים של משחקי ילדים. משחקים אלו כוללים פאזל, שעניינו "מאיפה מתחילים?"; טנגרם - משחק ילדים (ומבוגרים) שעניינו בבנייה ובצירוף פריטים לכלל צורה שלמה, המלווה בכותרת בעלת משמעות חינוכית שעניינה "לשאוף לאחדות כיתתית ולא לאחידות כיתתית"; משחקי מבוך כמטפורה להתמודדות הנדרשת מהמתמחים בשנה מורכבת זו של כניסה

למקצוע; בובת טריושקה (שמקורה בשם הרוסי הנפוץ "מטריונה" ומוכרת בטעות בשפת היום-יום כבובת בבושקה [סבתא ברוסית]). בובה זו, המורכבת מסדרה של בובות עשויות עץ הנמצאות זו בתוך זו, מופיעה בכרזה בשונה מדמותה במציאות - ללא ציון איברי הפנים. היא כאילו רומזת על כך שאין בכוחה לראות, להריח, לדבר. היעדר יכולות אלו מרמז על העשייה המורכבת הנדרשת בשנת ההתמחות. זאת ועוד - מורכבות הבובה ויכולתה להכיל בתוכה עוד בובות כחלק בלתי נפרד ממנה תואמת את הכותרת הצמודה לבובה: "מורה מתמחה מורה מורכב".

עולמם המורכב של המתמחים מוצג בקובץ בכרזה המתארת את ריבוי התפקידים של המתמחה כ"מורת דרך". המורכבות באה לביטוי בריבוי הידיים שיש לה בעת עבודתה, והיא משתמשת בהן, בין השאר, לחיבוק, להוראה, להנחיה ולכתיבה. ריבוי התפקידים בא לביטוי גם בכרזה אחרת שעניינה ב"הוראה פנים רבות לה", והיא מציגה דיוקני פנים מגוונים בשלל צבעים המביעים רגשות שונים.

כרזות אחרות שהוגשו לתחרות, ואינן מוצגות בקובץ זה, מותאמות לשיח העכשווי של דפוסי התקשורת החדשים שנעשה בהם שימוש בתקופה זו. כך למשל בשימוש בהודעות וואטסאפ (WhatsApp) הן באופן ציני כתכתובת וירטואלית הבודקת נוכחות בכיתה, הן כתכתובת מוכרת המציעה להשתמש במייל כאפיק להעברת חומרים ולתקשורת בין המורה החונך והמתמחה; גם השנה נעשה שימוש באפליקציית ויזי (Waze) שעניינה להגיע ליעד בבטחה. כרזות מצביעות על הצורך המתמיד ב"מחשב מסלול מחדש" - בשל האתגרים המתחדשים שמציבה עבודתו של המתמחה, וכרזה אחרת מעמידה את הציפייה מהמתמחה להיות מעורב בסלילת הדרך - מתחילת שנת הלימודים ועד סופה. ההשתמעות הנרמזת מכרזות אלו הן שאף שוייז מציעה מסלול מתוכנן ובטוח - הרי בדומה לחיים לצד המסלול המתוכנן מראש נדרשת גם יכולת להתמודד עם שינויים. מכאן שהכוונה למסלול אינה מספיקה, ושבדרך אל היעד נדרשות גם מעורבות וחשיבה.

דפוסי התקשורת שנעשה בהם שימוש בשנים קודמות מציגים השנה ערוץ חדש - עיתונות. העיתון "לאשה" מקבל כותרת חדשה - "למורה", ומכלול נושאים מדגיש רכיבים מעולמה של המתמחה: משימות עבודה - "להתכונן למיצ"ב הבא", דרישה עצמית שעניינה ב"בחני את עצמך".

סמלים מעולם הטבע מייצגים הנבטה "מבוקרת" המעידה על צמיחה וגדילה בצמוד לכותרת "מורה חדש צומח כל יום"; ה"שקיעה" מוצגת במלוא הדרה כהבטחה לסיום מרהיב של יום העבודה ה"קשה"; עצים גבוהי קומה ושורשים עמוקים מבטאים את תהליכי הצמיחה והפריחה; מצולות הים והדגים החיים בהן מבטאים את היכולת הדרושה למורה לגלות את עולם החיים למרות הסיכון הכרוך בצלילה למעמקים; הדג הקופץ מהאקווריום הבטוח, בניסיונו לגלות חיים חדשים; ה"פרפר" היונק צוף כדימוי למתמחים היונקים ידע במהלך שנת ההתמחות; כוכבים - בהשאלה לילדי החינוך המיוחד - שיש בהם כדי להציע למתמחה להגיע "כמעט עד הירח".

היבט נוסף שנעשה בו שימוש בשנה זו, בדומה לשנים קודמות, הוא הידיים המשולבות כסמל לאחוה ולהצמחה, לרשת הביטחון של המתמחה ואף לשיתופי פעולה הנוצרים במהלך סדנת ההתמחות. כרזות אחרות שהוגשו לתחרות הציגו סמלים מעולם בית הספר ובכלל זה כיסאות, שולחנות, כלי כתיבה, לוח ודלת; לוח קליעה למטרה; צילומי ילדים בשלבים שונים של חייהם כסמל להתפתחות.

הכרזות המשקפות את עולם ההוראה המורכב יכולות לשמש כלי עזר בידי מכשירי מורים ובעלי תפקידים במערכות חינוך לניהול דיונים על תהליכי הקליטה. באמצעות הדיון בכרזות אפשר להביט מבעד לחלון הזכוכית רחב האופקים המשקף את עולמם הפנימי של הנכנסים לעסוק בהוראה, להפחית את החששות המלווים את הכניסה לתפקיד ואף לצמצם את אפקט "הלם הכניסה" למקצוע. באופן מעשי קובץ הכרזות יכול לשמש מקראה של טקסטים ויזואליים פדגוגיים שניתן להציג בפני סטודנטים מתכשרים להוראה במהלך שיעורי הדידקטיקה וכחלק מהרחבת הידע על אודות ההוראה.

ד"ר דיצה משכית, ד"ר שרה זילברשטרום

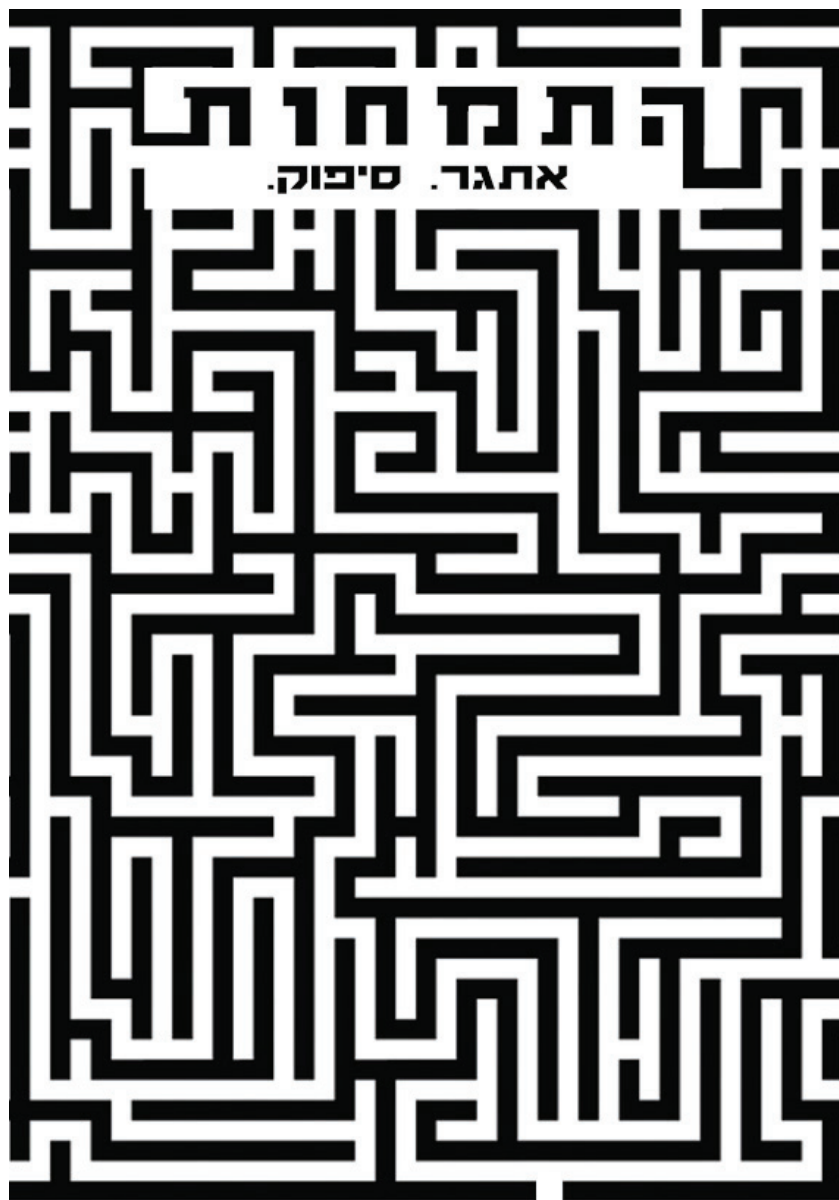
כרזות זוכות

התמחות: אתגר. סיפוק.

עטרה סאור, תלפיות - הסכלה האקדמית לחינוך

דבר השופט: דורון רבינא, המדרשה לאמנות והסכלה
האקדמית בית ברל

הכרזה "התמחות: אתגר. סיפוק." בולטת בין הכרזות בתחרות במובהקות הוויזואלית שלה ובאופן שבו היא משדכת בין צורה ותוכן. על פני שטח הכרזה כולו מופיע מבוך, והופך לא רק לדימוי לאתגר שיש לפצח אלא גם לסבכה, לסורג על חלון שניתן להביט דרכו. מה שיפה בדימוי המבוך הוא שההתמחות במשימת הצליחה של מבוך נרכשת תוך כדי ההליכה בתוכו. במילים אחרות, המבוך הוא דימוי לא רק לאתגר סבוך המבקש פתרון אלא גם לערכה של הדרך. תעתוע אופטי בכרזה גורם למילה "התמחות" להיטמע בתוך הגריד של המבוך, והיא מפציעה רק כשמתמקדים בחלקה העליון של הכרזה. כך, מתוך סבך הקווים והצורות, מתוך האינטנסיביות האופטית והרעש הוויזואלי של השחור והלבן, מבליחה המילה "התמחות". אופן ההפצעה של המילה מתוך דימוי המבוך המסועף מקבל אופי של אור בקצה המנהרה, של גמול על התמסרות ודבקות במטרה. כשנושא הכרזה הוא נושא ההשתלבות בהוראה של המורה הצעיר יש לערכים אלו ערך רב.

עטרה סאור, תלפיות - הסכללה האקדמית לחינוך

חינוך טעם החיים!

שיסורית פיירשטיין, סכללת תלפיות - הסכללה האקדמית לחינוך חולון

ד"ר השופטת: ד"ר דיצה משכית, משרד החינוך

הכרזה מכילה דימוי מרכזי אחד: פחית משקה קוקה קולה, וההבטחה הטמונה בו: "טעם החיים" לעשייה החינוכית. הכרזה מדמה את טעם החיים המובטח במשקה קוקה קולה הנמכר כ"טעם החיים" לעשייה החינוכית, המשלבת את ההתייחסות לאדם בצד ההתייחסות לחברה ולשונות.

סיפורה של חברת קוקה קולה פורסם בישראל בספר שכותרתו "טעם החיים - סיפורה האמיתי של קוקה-קולה". מהו סיפורו של טעם החיים? הצלחה, יוקרה, תפוצה נרחבת, מתיקות, התאמה לכולם - האוהבים מתוק והנמנעים מסוכר. על רקע הצבע האדום שמשמעו עוצמה, אהבה, חיים - גל לבן שמשמעו הבטחה, טעם החיים.

זה טעם החיים המובטח לערוצי החינוך. החינוך הוא שם המשחק החדש. באמצעות הדמיון לקוקה קולה מוצעת המרה במשמעותה של תפיסת המושג "חינוך". החינוך הוא טעם החיים - ההבטחה החדשה.

זו ההבטחה להכרה, למעמד, לפופולריות, להצלחה, לתפוצה. ומימושה של הבטחה זו היא בידי המתמחים, אלו שבחרו במקצוע. אלו שבחרו מתוך מבחר רב של המקצועות - בדומה למגוון הרחב של המשקאות המוצעים לציבור; אלו שבחרו מתוך הכרה בחשיבות המקצוע ואמונה בכוחו. מה מציעה לנו הכרזה? את טעם החיים בעשייה החינוכית. את ההתייחסות לאדם, לחברה, לשונות.

את אבן החן, התמצית הטמונה בהוראה ובחינוך.

את טעם החיים לרוות ממנו.

חינוך

טעם החיים!

שימרת פיירשטין, סכללת תלפיות - הסכללה האקדמית לחינוך חולון

*סורה סתמחה = סורה מורכב

יוליה אטיאס, שאן - הסכללה האקדמית הדתית לחינוך

דבר השופט: אריק כספי, הסחלקה לאסנויות העיצוב, ססינר הקיבוצים -
הסכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאסנויות

הכרזה מכילה דימוי מרכזי אחד - בובת בבושקה. הדימוי צפוי ומפתיע. מצד אחד הצופה מותנה לחשוב שהבובה עשויה להיפתח ובתוכה יתגלו עוד בובה קטנה יותר, ועוד בובה, ועוד אחת... וכולן זהות. מצד שני, אולי מתוך הבובה לא תצוץ בובה נוספת. אולי מתחבא בפנים משהו אחר. יכול להיות שהבובה לא תיפתח.

מצד אחד ברור שמורה מתמחה הוא מורה מורכב. כל אדם מורכב, לכל אחד מורכבות ייחודית. מקובל להסכים שנדרש ממורה לראות בתלמידיו אנשים מורכבים, שונים ואחרים, ולתקשר עם כל אחד בדרך המדברת אליו: "חנוך לנער על פי דרכו". אבל מצד שני, המורה המתמחה שעיצבה את הכרזה בוחרת להזכיר לנו שהיא מורכבת.

מתוך הכרזה עולה אמירה: "אני מורה מתמחה ואני מבקשת שתתייחסו אליי כאל אדם מורכב. בבקשה אל תספרו לי על תהליכים שקורים לכולם. אל תדברו אתי על 'תרבות בית-ספרית', אל תבחנו אותי כל הזמן. אני אדם ייחודי, מורכב, תנו לי יחס אישי. דברו אתי, פנו אליי".

במילים אחרות, רגועות ונבונות, מבקשת המעצבת: "בבקשה, אל תשכחו אותי בבית הספר בתוך טבלאות, דרישות, סטנדרטים ומשובים". הדרך החזותית והדיבור המוצנע כאחד מזכירים לצופה שלהכשיר-לאמן-ללמד מורה מתמחה פירוש - קודם כול - ללמד.

יוליה אטיאס, שאן - הסכללה האקדמית הדתית לחינוך

לשאוף לאחדות כיתתית ולא לאחידות כיתתית

סילכה טנג'יר, שאן - הסכלה האקדסית הדתית לחינוך

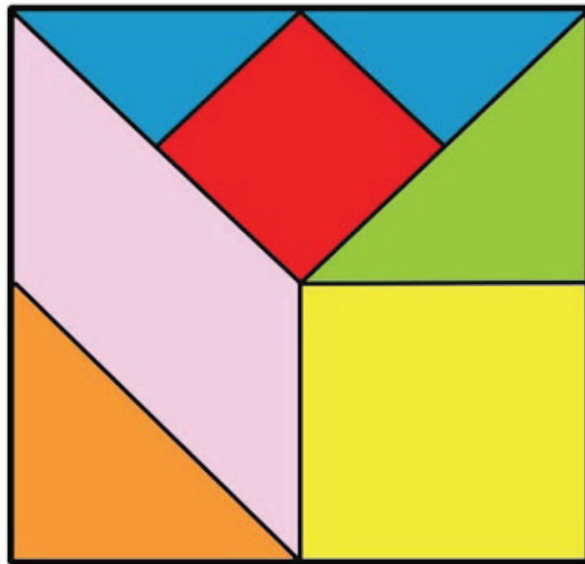
דבר מרכזת התחרויות: בתיה סנדל, משרד החינוך

בכרזה יש שני מוטיבים ציוריים ושני משפטים. מוטיב הציור הבולט במרכז הכרזה הוא ריבוע ובו צורות הנדסיות צבעוניות. המסר המועבר הוא כיתה המורכבת מגוונים ומצבעים שונים המשתלבים יחד ויוצרים הרמוניה. מעל הריבוע, בכותרת הכרזה, כתוב המשפט: "לשאוף לאחדות כיתתית".

המילה אחדות מודגשת.

בחלק התחתון של הכרזה יש ארבעה ריבועים זהים בצורתם ובצבעם, ומתחתם המשפט: "ולא לאחידות כיתתית". המסר הוא כי השאיפה אינה לאחידות, כמו זו שבין הריבועים התכולים. כל תלמיד הוא ייחודי וצריך לקדם אותו על פי אישיותו ולאפשר לו לתרום לכיתה את "צבעו", את חלקו, וכך ליצור כיתה מאוחדת ומיוחדת.

לשאוף לאחדות כיתתית

ולא לאחידות כיתתית

סילכה טנג'יר, שאנן - הסכללה האקדמית הדתית לחינוך

סורת דרך

טאייסה סקריפצ'ק, ססינר הקיבוצים - הסכללה לחינוך,
לטכנולוגיה ולאסנויות

דבר השופט: אריק כספי, הסכלקה לאסנויות העיצוב, ססינר הקיבוצים -
הסכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאסנויות

הכרזה מציגה דימוי מרכזי - מורה שמושיטה ידיים רבות אל הילדים: מגישה ממחטה, מפנה אצבע מאיימת, מסמנת תגובה חיובית, נוגעת. שתיים מידיה אווזות באובייקטים: בפנקס ובמחשב. הדימוי לקוח מהתרבות ההודית. המורה מזכירה אלה הודית. היא יושבת "ישיבה מזרחית" במרכז הכרזה, בתוך פרח ענק. למעלה כתוב: "מורת דרך", ולמטה "הכל אפשרי" - ביטוי הלקוח מאחת מהשפות ההודיות ומתורגם לעברית.

במבט ראשון הכרזה מפתיעה. במבט שני היא מאתגרת. למורה יש הרבה ידיים והיא מספקת לתלמידים שונים מענה מתאים, ונוסף לכך כותבת בפנקס ומחשבת במחשבון. בין השאר הכרזה מציבה למורה דרישה שתהיה בעלת יותר משתי ידיים. ניתן לראות באיור אירוניה: כדי להצליח להיות מורת דרך, מתמחה בהוראה צריכה לגדל שמונה ידיים.

אפשר גם לבחון את הפער ואי-ההתאמה בין "הכל אפשרי" לבין "מורת דרך": אם יש דרך ויש מורה לדרך, הרי לא הכל אפשרי, כי הדרך מסלילה. השילובים והסתירות בכרזה מספרים סיפור; מגלים את הרצון להיות מורה במשמעות העמוקה של המילה, לצד הגשת טישו לתלמיד. המעצבת עושה שימוש בביטוי עממי שמשמעותו "אל תתיאש", הלקוח מתרבות שנחשפים אליה ב"טיול של אחרי הצבא".

המשמעות הטמונה בהוויית המורה ובהוויית המורה המתמחה מצטיירת בכרזה זו כמלאת סתירות. המבוכה מהניסוח האקלקטי של המסרים ומהשפה החזותית מפעילה את המתבונן. קשה שלא להזדהות עם חוסר המובהקות, עם הסתירות ועם השאיפה להיות "מורת דרך".

מורית דרך

סאמקוץ' מילאנה - הלל אפסדי

טאיסה סקריפצ'ק, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך,
לטכנולוגיה ולאמנויות

הסורה הזה הוא אני!

נורית אווסקר, הסכללה האקדסית לחינוך ע"ש קיי באר שבע

דבר השופט: דורון רבינא, הסדרשה לאסנות
והסכללה האקדסית בית ברל

הכרזה "המורה הזה הוא אני!" מקרינה ביטחון ותחושת שכנוע עצמי - הן במבע הוויזואלי שלה הן במסר המילולי שהיא נושאת. המשפט "המורה הזה הוא אני" מבקש להפנות את תשומת הלב והמבט אל הייחודיות, החד-פעמיות, הסובייקטיביות והאינדיבידואליות של כל מורה ומורה. הוא קורא לראות במורה נוכחות אנושית בעלת תפיסת עולם, זהות וחשיבה ייחודיות - ולא סמכות כללית של ידע והוראה.

בו בזמן, המשפט מכיל הקשרים של התעקשות על ייחודיות, על אי-היטמעות בתוך המערכת, באומרו: "זה הוא אני!" משפט הטוען לעמוד שדרה אידאולוגי, לעצמאות מחשבתית ולהתעקשות על נאמנות לעצמי. הדימוי הנפרס בכרזה מוסיף תוכן חשוב במפגש שלו עם המשפט האמור: דימוי של נוף פתוח שבסופו מתנשא הר מושלג. הדימוי האלגנטי הזה מציג את המשפט שבלב הכרזה כאופק, כמשאת נפש, כפסגה שיש להעפיל אליה. בכך אוחזת הכרזה במסרים אחדים הנעים מהביטחון ב"אני" אל החתירה לעצמאות מחשבתית, וההבנה כי כדי להגיע לכל אלה יש לעשות דרך.

נורית אווסקי, הסכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי באר שבע

אי אפשר ללמד אדם דבר, ניתן לעזור לו לגלות זאת סתוך עצמו

אמר אל סרקוביץ, סמינר הקיבוצים - הסכללה לחינוך,
לטכנולוגיה ולאמנויות

דבר סרכזת התחרויות: בתיה סנדל, משרד החינוך

בכרזה מופיעים שני טורים של פירות משמש פתוחים, שבהקשר של הוראה מעוררים אסוציאציה של טורי שולחנות תלמידים בכיתה. ליד כל שולחן שני תלמידים.

פירות המשמש שונים זה מזה, וכך גם התלמידים. המסר של הכרזה הוא כי תפקיד המורה הוא "לפתוח" את התלמיד, לאפשר לו להבשיל, להתפתח ולנצל את מלוא הפוטנציאל שלו.

גם הציטוט המופיע בתחתית הכרזה מעביר את אותו המסר. תפקיד המורה הוא לאפשר לתלמיד לגלות את כישוריו ואת יכולותיו ולעזור לו לעשות זאת.

אמראל מרקוביץ, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך,
 לסכנולוגיה ולאסנויות

ללמוד לסחות בעצמך

שני טרבלסי, חסדת הדרום - סכללה אקדסית לחינוך,
יהדות והוראת סדעים

דבר השופט: ד"ר דיצה סשכית, משרד החינוך

הכרזה מכילה דימוי מרכזי אחד - מערבולת ים הכרוכה בגלים, המדומה לתהליך ההתמחות: אף הוא כרוך בחוסר יציבות, בתנודות ובעשייה משתנה. הטבע המשתקף בדימוי החזותי מצביע על משחק צבעים: ירוק, תכול, חום ולבן של קצף, שטרם נודע מה פשרו: מפגש עם האור, או תוצאה של גל הנשבר אל החוף או אל סלעים.

העירוב הלא ברור של הצבע והצורה מרמז על עמימות, ובד בבד על רגשות סוערים, על פעילות בהתהוותה. כמעין תמונה מטושטשת שקשה לעקוב אחר כל הפרטים המרכיבים אותה. ובכל זאת - תחושה של מעמקים, משהו פנימי שממנו נובעות צמיחה והתהוות.

על רקע זה מופיעה כותרת ברורה בלבן. הכותרת היא משפט בן שלוש מילים המופיעות בשלוש שורות נפרדות. המשפט, אף שהנמען נסתר הוא - מופנה אל הכול. אל האחרים ואל הדומים. משפט שיש בו מן החיזוק של כוחו של הפרט. "בעצמך" אתה הוא כל מי שנקלע למערבולת זו, אתה הוא האני, והאני הוא האחר והם כולם - מתמחים חדשים.

ובכותרת זו של חדות ובהירות - טוויסט שיוצר דואליות. משחק של מילים מכבד. עירוב בין ה"לשחות" משדה הים, שעניינו מרחב, עומק, אופק ללא גבולות וסוף, לבין ה"לסחות" שעניינו בצמצום, בהפקת תועלת שעד הקצה, בהפקת המיטב והמרב. מרחק שבין ה"לשחות" של חופש, לבין ה"לסחות" של עומס ומחנק. משחק מילים זה מסב את תשומת לבו של המתבונן למשמעות הנסתרת הטמונה בחופש למהותה של אחריות, ולציפיות שיש לאחרים מהמתמחה: לתת את המיטב בעצמו, לסחות מעצמו את היכולת לשחות. לשון נופל על לשון ובאמצע המתמחה - בודד בים של גלים, צבעים, כוחות טבע. ומפתח בידו.

מפתח דרך שיש בו ידע כיצד להפוך את ה"לסחות" ל"לשחות", מפתח דרך שיש בו ידע כיצד להימנע מ"לסחות" בדרך אל הבקאות ב"לשחות". המפתח

שני טרבלסי, חסדת הדרום - מכללה אקדמית לחינוך,
יהדות והוראת סדעים

טמון בידי המתמחה הוא. עליו ללמוד את דרך הפילוס - בים כמו ביבשה, במישור המטפורי כמו במישור הליטרלי. בחיים עצמם. בכיתה, בבית הספר, בחדר המורים, בהוראה.

מה מספרת לנו הכרזה? היא קוראת להעצמה, לאמונה בכוחו של המתמחה; היא מעלה את פעילותו של המתמחה עצמו כאמצעי לפיצוח האתגר. באלו היא מסבה את תשומת הלב של המתבוננים לקשב, להבנה ולאמונה.

כרזות סצטינות

שם היוצרת: דקלא טרבלסי
חמדת הדרום - מכללה אקדמית לחינוך, יהדות והוראת המדעים

שם היוצרת: אורלי יחיאל-סוקולוב
סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות

הוראה? פנים רבות לה

שם היוצרת: סנא סנעאללה
מכללת סכנין - מכללה אקדמית להכשרת עובדי הוראה

שם היוצר: אסיר דוידס
תלפיות - המכללה האקדמית לחינוך חולון

סדנה מתוקשבת - רשת הביטחון שלך

סטאג'ר אתה לא לבד! בסדנת המתמחים תמצא פורומים של קולגות למקצוע בהם תוכל לשתף, להתייעץ וללמוד מהאחר

התלמיד שלך במצוקה, איך להגיב? | שיחה עם הורי התלמיד, איך להיות מדויק בבחירת המילים? | המנהלת ביקורתית, איך לגרום לה לשתף פעולה? | חילוקי דעות עם מורה מהצוות, איך להגיע לעמק השווה? | ועוד ועוד

איה, איילה, ארד, אלמוג, אגם, אוריג, אוריר, איתי, בן, גיל, גלעד, יוגב, מעיין, נדב, נועה, נועה, ניר, עידו, עומר, רות, שירה, תומר, תמר, תלמה, לנצח תהיו תלמידי הראשונים. ואני לנצח אהיה המורה הראשונה שלכם בכיתה א'. האם תזכרו אותי גם עוד 20 שנה? האם אשאר חקוקה בליבכם? האם אני אזכור אתכם? את הילדה שבכל בוקר מגיעה עם חיוך ענק ואור בעיניים ומעניקה לי חיבוק חם ואוהב שמחמם לי את הלב כל בוקר מחדש. את הילד המתוק שמגיע תמיד לפני כולם בשביל להספיק לשחק כדורגל לפני יום הלימודים וכאשר הוא רואה אותי נכנסת בשער בית הספר הוא מיד מפסיק לשחק ומתפנה לברך אותי בבוקר טוב. כיתה "ארז": עשרים וארבע ילדים מדהימים. אחת עשרה בנות שכל אחת יותר יפה מהשנייה, ושלושה עשר בנים מרשימים לא פחות. כששואלים אותי כמה ילדים יש לי? אני אומרת עשרים וחמישה. אחד בילולי ועוד עשרים וארבעה. • 31.8.2014, כבר כמעט חצות. מחה מגיע רגע האמת. התיק מוכן, הבגדים מקופלים על כיסא בפינת החדר, והלב... הלב לא מפסיק לרעוד. אני מנסה להבין האם אני נרגשת או חוששת? מרגיעה את עצמי ויודעת שאלו לא חששות, זו התרגשות עצומה. אני מתעוררת מוקדם, מתארגנת ויוצאת לדרך. מגיעה לבית הספר. הכל שקט מסביב. הגעתי מוקדם. לפני כולם. אני נכנסת פנימה, פותחת את דלת הכיתה, מדליקה את האור ויודעת: רגע האמת הגיע! אני מורה! אני המחנכת של כיתה א' "ארז"! כבר לא מורה מחליפה, כבר לא רק ממלאת מקום של מורה בחופשת לידה או חופשת מחלה. הפעם זו אני. הפעם זה עליי. מבינה שלא יהיה קל, אבל יודעת שבחרתי נכון. הרבה שנים לקח לי להבין מה אני רוצה להיות כשאהיה גדולה ומשוכנעת שאני במקום הנכון עבורי. השעה 08:00, יום הלימודים בבית הספר יתחיל בעוד 20 דקות. הילדים מתחילים להגיע. אני מזהה אותם. התראינו אתמול אחרי הצהריים בטקס "קבלת ילדי כיתות א'". הם נכנסים לכיתה נרגשים, מלווים בהורים נרגשים לא פחות. אני מרגישה פרפרים בבטן ואומרת לעצמי: זה בסדר להתרגש. הילדים מתרגשים. ההורים מתרגשים. וגם לך מותר להתרגש. • אפריל 2015 - מסע ההכשרה שלי כמורה עומד להגיע לשיא חדש. לרגע חשבתי לכתוב כי הוא מגיע לסופו - אך מיד הבנתי כי המסע הזה, שהחל באוקטובר 2011 במכללת אורנים לא עומד להסתיים לעולם. המורה הזו שהפכתי להיות, זו שעוד רגע קט תקבל תעודת הוראה ורישיון הוראה, תמשיך ללמוד, להתעצב, להשתכלל ולהתמקצע לאורך כל המסע, מסע חיים. יחד עם הדילמות וקשיי היום יום שמזמן סדר יומו של כל מורה, אני בוחרת להציף את רגעי הכיף, הסיפוק, ההנאה, והאושר הגדול שמציף אותי בכל פעם שאני פוגשת את תלמידי המקסימים. שמחה כי ניתנה לי הזכות להפוך למורה. כן. אני כבר מורה.

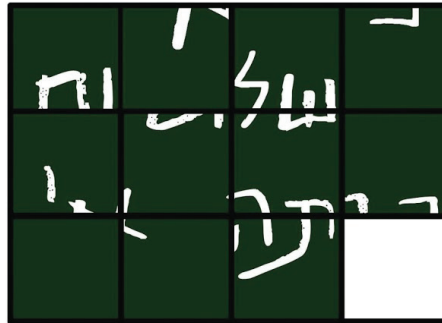
שם היוצרת: בת שבע רוקח
חמדת הדרום - מכללה אקדמית לחינוך, יהדות והוראת המדעים

שם היוצרת: רעותה וקנין
תלפיות - המכללה האקדמית לחינוך חולון

בטי"ד

מאיפה מתחילים...!?

שנת סטאד' תשע"ה

שם היוצרת: מאשה לסברסקי
אורנים - המכללה האקדמית לחינוך

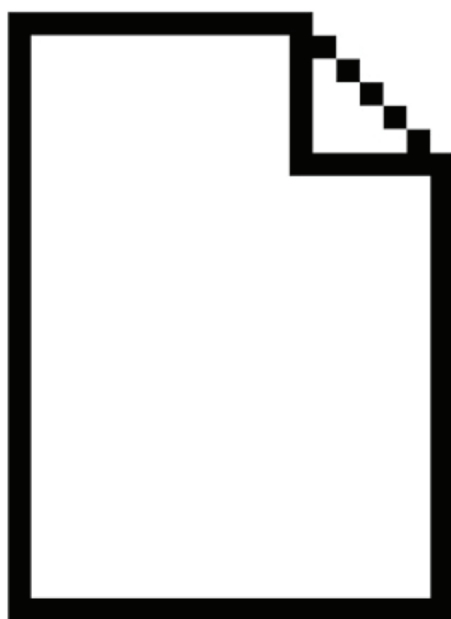

סופר-מורה

שם היוצרת: נעם שילת
תלפיות - המכללה האקדמית לחינוך חולון

שם היוצר: ינון אביאור
המכללה האקדמית בית ברל

דף חדש

שם היוצרת: דניאלה קרן רויטמן
המכללה האקדמית בית ברל

